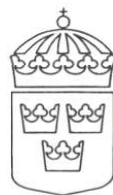

Riksdagens protokoll

1993/94:10

Tisdagen den 19 oktober

Kl. 14.00–19.47

Protokoll
1993/94:10

1 § Val till Nordiska rådets svenska delegation

Företogs val av 20 ledamöter och 20 suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation. Valberedningen hade enhälligt godkänt gemensamma listor för valen av ledamöter och suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation.

Sedan de gemensamma listorna upplästs av talmannen och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda för tiden intill dess val nästa gång äger rum:

ledamöter

Wiggo Komstedt (m)
Sten Andersson i Stockholm (s)
Hans Nyhage (m)
Ingvar Carlsson (s)
Elver Jonsson (fp)
Lahja Exner (s)
Marianne Andersson (c)
Per Olof Håkansson (s)
Sten Svensson (m)
Ingrid Näslund (kds)
Lena Öhrsvik (s)
Richard Ulfvengren (nyd)
Arne Andersson (m)
Mats Hellström (s)
Hugo Bergdahl (fp)
Birgitta Dahl (s)
Inger Koch (m)
Allan Larsson (s)
Anders Svärd (c)
Lars Werner (v)

suppleanter

Filip Fridolfsson (m)
Hans Gustafsson (s)
Göthe Knutson (m)

Anita Johansson (s)
Gudrun Norberg (fp)
Karl-Erik Svartberg (s)
Stina Gustavsson (c)
Yvonne Sandberg-Fries (s)
Ingrid Hemmingsson (m)
Liisa Rulander (kds)
Jan Fransson (s)
Lars Moquist (nyd)
Bertil Danielsson (m)
Bruno Poromaa (s)
Isa Halvarsson (fp)
Birthe Sörestedt (s)
Ingvar Eriksson (m)
Nils T Svensson (s)
Agne Hansson (c)
Berith Eriksson (v)

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 oktober.

3 § Meddelande om svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1993/94:7

Till riksdagen

Med hänvisning till riksdagsordningen kap. 6:1 får jag meddela att jag på grund av utlandsresa inte är i tillfälle att besvara Inger Hestviks ställda interpellation om resurserna till de mindre och medelstora högskolorna inom föreskriven tid. Jag avser att besvara interpellationen torsdagen den 11 november 1993.

Per Unckel

4 § Svar på fråga 1993/94:34 om folkomröstning om medlemskap i EG

Anf. 1 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Ines Uusmann har frågat mig om – och i så fall när – regeringen har för avsikt att inbjuda riksdagspartierna till samtal om datum för folkomröstningen om EG-medlemskap.

Vi befinner oss just nu på väg in i ett intensivt skede i förhandlingarna.

Vår främsta strävan är att åstadkomma ett för Sverige och svenska intressen så bra resultat som möjligt.

Först när ett färdigt avtal föreligger, eller vi har en klar uppfattning om när så kommer att bli fallet, kommer det att vara möjligt att konkret ta ställning till lämplig tidpunkt för den folkomröstning som då skall äga rum.

Jag kommer självfallet att kalla företrädare för riksdagens samtliga partier till överläggningar i denna fråga.

Då Ines Uusmann, som framställt frågan, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav talmannen att Ewa Hedkvist Petersen fick delta i överläggningen.

Anf. 2 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Först får jag tacka talmannen för att jag fått möjlighet att ta emot svaret i Ines Uusmanns frånvaro, och sedan vill jag tacka statsministern för hans svar på frågan.

Skälet till att frågan ställts är den moderate partisekreterarens utspel å sitt partis vägnar om att folkomröstningen skall ske i samband med valet nästa år. Men EG-ministern säger att folkomröstningsdatum skall fastställas först när förhandlingarna är klara. Därför undrar man vilka besked som gäller. Man får en känsla av att det är dubbla budskap.

I stort sett alla partier här i kammaren anser inte att folkomröstningen skall ske på valdagen. Socialdemokratiska partiet, Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet har sagt att det bör ske en överenskommelse och att det är viktigt att vi inte har en partipolitisk strid om datumet för folkomröstningen.

EG-frågan är ju en mycket viktig fråga för svenska folket och även för Sverige som land, som nation. Därför anser vi socialdemokrater att det bör vara en folkomröstning med en särskild valrörelse för att man skall kunna avgöra den frågan. Då ger man människor också möjlighet att verkligen tränga in i detta och känna att de kan ta ställning till de alternativ som kommer att finnas. Det är därför olyckligt att ha folkomröstningen i samband med valdagen.

Jag tolkar statsministerns svar så, att han naturligtvis är beredd att kalla partiföreträdare till överläggningar. Det är väldigt bra, för vi bör inte ha en strid i det sammanhanget. Jag måste också tolka svaret så, att statsministern är beredd att låta förhandlingarna pågå under den tid som behövs, så att vi verkligen låter nationens intressen gå före partitaktiska intressen av att ha folkomröstningen på en speciell dag. Naturligtvis tar jag detta som en intäkt för att det blir en överenskommelse om en tidpunkt varvid partiernas åsikter tas till vara.

Anf. 3 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! I denna fråga har den linje som jag företrätt varit konsekvent ända sedan jag, tror jag, som den förste partiledaren över huvud taget väckte tanken på en folkomröstning. Det var under hösten 1990. För mig har det varit självklart att detta är en så viktig fråga att folket till slut måste få möjlighet att ta ställning till den.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Tidpunkten för folkomröstningen debatteras ganska flitigt. Jag har noterat att olika företrädare för Socialdemokraterna har varit ute med mer eller mindre – ofta mer – bestämda ståndpunkter i den frågan. Det gäller också företrädare för andra partier.

Det som Gunnar Hökmark har gett uttryck för är den önskan som jag vet finns hos många, nämligen att hitta en form för att göra folkomröstningen beslutande, alltså inte bara rådgivande. Vi vet ju alla att det finns en viss misstro mot det sätt på vilket folkomröstningsinstrumentet har hanterats i det förflutna.

När detta är sagt är det alldeles självklart att vi kan, och bör, diskutera denna fråga fritt nu. Men vi kan inte inta en definitiv ståndpunkt, därför att vi inte vet när vi är klara med förhandlingarna. När vi är klara med förhandlingarna och avtalet är klart, eller vi har en klar uppfattning om när det sker, är det naturligt att företrädare för riksdagspartierna samlas och tittar på hur det då ser ut. Jag tror att det då är viktigt att vi relativt snabbt för ut frågan till folket för avgörande, därför att det då gäller att ta ställning till det som har kommit fram.

Vi driver nu förhandlingarna framåt med stor kraft, samtidigt som vi från regeringspartiernas sida bedriver ett aktivt opinionsbildningsarbete. Jag är själv ute i olika delar av landet varje måndag. I går mötte jag många hundra människor i Linköping som ställde frågor och engagerat debatterade de här frågorna.

Jag skulle önska att ledande företrädare för samtliga partier tog den viktiga frågan om opinionsbildning och detta med att svara på frågor om Europapolitiken på allvar och inte väntade till en folkomröstningskampanj med att möta den tveksamhet och de frågor som i dag finns.

Anf. 4 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Jag tycker, precis som statsministern, att det är väldigt viktigt att alla politiker är ute och debatterar EG-frågan.

Om jag skall tala för mitt parti kan jag säga att det förekommer en mycket mycket livlig verksamhet när det gäller att just förklara och beskriva vad ett EG-medlemskap skulle innebära. Det finns människor i alla partier som har olika åsikter, men så är det ju i en demokrati. Vi har olika åsikter, och vi kommer så småningom fram till ett beslut.

Vi är alla inställda på att en folkomröstning skall äga rum, men den socialdemokratiska ståndpunkten är att vi måste se till att det finns tid för människor att kunna ta ställning. I fredags sade EG-ministern att han ansåg att det måste gå minst fyra–sex månader efter det att förhandlingarna är klara innan vi kan ha en folkomröstning. Människor behöver *minst* så lång tid.

Jag och socialdemokratin menar då att det inte är rätt att sätta en bortre gräns för folkomröstningen, vilket partisekreterare Hökmark hävdade i samband med diskussionen om att ha folkomröstningen på valdagen. Vi menar att förhandlingarna har en bra bit att gå än.

Anf. 5 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Hur långt förhandlingarna har att gå vet vi inte. Vad vi kan notera är att vi nu har momentum i förhandlingarna. Det råder inget tvivel

om att det från EG-staternas sida finns en mycket stark vilja att föra förhandlingarna framåt. Detta är mycket bra, eftersom det skapar bättre möjligheter för oss att tillvarata svenska intressen. Vi får absolut inte hamna i den situationen att vi gentemot EG-staterna skapar intryck av att vi av det ena eller andra skälet vill dra frågan i långbänk eller släpa fötterna efter oss. När viljan finns från deras sida att träffa för Sverige bra uppgörelser skall vi vara redo att träffa dessa uppgörelser.

Vi kan inte veta vid vilken tidpunkt vi kommer fram till ett resultat. Jag hoppas att vi kommer fram till ett resultat i rimlig tid, och när vi är klara med det skall vi gå ut till folket.

Jag vill till alla – inte till Ewa Hedkvist Petersen speciellt – rikta en maning att inte vänta med den viktiga uppgiften att informera och diskutera. Vänta heller inte med ett ställningstagande i denna viktiga fråga. Det principiella ställningstagandet kan göras nu, i dag. I och för sig är det anmärkningsvärt att alla politiska partier i Sverige utom ett har haft kraften och förmågan att fatta beslut.

Anf. 6 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Statsministern sade att det gäller att få för Sverige bra uppgörelser, och det är en väldigt viktig markering. Då måste vi se till att förhandlingarna får ta den tid de tar, så att vi får för Sverige bra uppgörelser. Men det finns också en annan aspekt på tiden, nämligen att det svenska folket måste få möjligheter att hinna sätta sig in i vad frågan innebär och vad ett förhandlingsresultat innebär.

Vi vet att tiden spelar en väldigt stor roll för människor. Det människor vill ha nu är grundlig information, grundliga möjligheter att diskutera. Det man inte vill ha är enkla slagord, enkla budskap. Vi vet nämligen att det mycket upplysta och krävande svenska folket inte nöjer sig med det. Därför är tiden väldigt viktig även för svenskarna i gemen.

Anf. 7 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Det som Ewa Hedkvist Petersen sade nu på slutet håller jag med om inte bara litet grand, utan helt och hållet – detta är något väldigt viktigt. Det är viktigt att vi utnyttjar den tid vi har. Vi kan inte veta hur lång den är. Det EG har satt upp som mål är att medlemskapet för Sveriges del, om vi beslutar oss för det, skall vara ett faktum den 1 januari 1995. Förhandlingarna bedrivs från den utgångspunkten.

Jag skulle vilja vädja till alla partier och komma med ett förslag: Jag menar att alla i denna kammare, alla vi som företräder de partier som har varit bärare av beslutet att söka medlemskap, borde avsätta varje måndag för att gå ut i landet och möta människorna, på skolorna, på arbetsplatserna och på kvällsmötena för att svara på de frågor som finns. Jag vet att det kommer hundratals, det kommer tusentals människor till de möten som jag har. Varför kan vi inte alla *nu* börja detta arbete? Vi får inte vänta. Det är nu som människorna vill ha besked.

Anf. 8 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Statsministern antydde i sitt förra inlägg att alla partier utom ett – och han avsåg då naturligtvis Socialdemokraterna – hade tagit ställning

som partier i EG-frågan. Det är ju på det sättet att det i alla partier förekommer olika åsikter, och varje parti måste försöka hitta sin egen väg att komma fram till hur man skall hantera den här frågan. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi mellan partierna har respekt för våra olika sätt att hantera det hela, att vi inte faller för att låta enkla slagord styra informationen och debatten, utan att vi verkligen får en möjlighet att diskutera. I det socialdemokratiska partiet har vi valt vår väg. Vi kommer att ta ställning som parti efter det att förhandlingsresultatet är färdigt. Vi lägger alltså väldigt stor vikt vid förhandlingsresultatet, och av den anledningen anser vi att tidsaspekten är mycket mycket viktig.

Anf. 9 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Vi hamnar nu litet grand i utkanten av den frågeställning som den formella frågan rörde.

Det är klart att det oroar mig litet att det socialdemokratiska partiet som enda riksdagsparti inte anser att man kan ha någon formell standpunkt i EG-frågan. Varje annat parti anser det. Det anser Moderaterna, Folkpartiet, Centern, kds, Ny demokrati och Vänsterpartiet. Man har en principiell och av partiets högsta beslutande organ fastlagd åsikt om vad man är övertygad om är bäst för Sverige. Jag tvivlar inte på att praktiskt taget hela ledningen inom socialdemokratin är lika övertygad om denna frågas betydelse för Sverige som jag är, men jag är litet rädd för att man, av skäl som jag visserligen kan respektera, dröjer med att gå ut till människorna och förklara sin standpunkt och att man på det viset kommer att få svårt att med en snabb kampanj övertyga.

Det här är en fråga i vilken jag tycker att vi skulle ha informerat och diskuterat och varit ute och talat med människor sedan år tillbaka. Varje vecka som från något partis sida försummas i denna fråga är en försummad vecka.

Anf. 10 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Vi dröjer inte med att ta diskussionen med människor, utan vi är inom mitt parti ständigt ute och diskuterar. Men fortfarande finns det väldigt många olika åsikter, och det måste vi respektera. Jag tror att den tiden är förbi då ett parti bara kunde säga att man hade fattat ett beslut och att det sedan skulle vara på det sättet. Vi försöker tackla den här mycket mycket stora och samtidigt väldigt krävande frågan på ett sätt som vi tror är det bästa. Vi hoppas att vi så småningom kommer att ha ett bra förhandlingsresultat, så att vi i partiet kan fatta beslut och att vi sedan har en folkomröstning där svenska folket får avgöra frågan. Det tycker jag är en alldeles utmärkt hantering.

Anf. 11 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Självfallet finns det olika åsikter i den här frågan. Sådana olika åsikter möter jag i stort sett varje dag. Jag tror nämligen att det är oerhört viktigt att man möter dem, att man respekterar dem – förvisso – men att man sedan redovisar sin övertygelse och varför man har den övertygelsen, vad man grundar den på. Man måste emellertid vara ute, och man måste

möta människorna. Man får inte sluta sig inne i sina lokaler, i någon tvekan eller i någon tidtabellsdiskussion.

Därför skulle jag gärna se att vi i regeringspartierna och ni i Socialdemokraterna kunde ta varandra i hand och från nu avsätta varje måndag till en nationell dialog med människorna i olika delar av landet, en dialog om Sveriges plats i det framtida Europa. Vänta inte på förhandlingsresultat, vänta inte på partiledaröverläggningar, vänta inte på det ena eller det andra! Det är *nu* som människorna vill ha upplysning och vill diskutera. Jag hoppas att denna invit uppfattas som så genuin som den faktiskt är.

Anf. 12 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Jag kan då upplysa statsministern om att det folkbildningsarbetet sedan ett par år tillbaka pågår inom arbetarrörelsen och socialdemokratin och – det vet jag – i de flesta partier här i kammaren.

Anf. 13 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Låt oss då få litet mer fart på detta folkbildningsarbete! De gånger jag har tittat på opinionsundersökningar – jag gör det inte så ofta, men ibland sneglar jag i alla fall på dem – har jag fått klart för mig att vi har en oroande utveckling. Inom de partier som klart har tagit ställning i frågan kan vi se att opinionen blir allt tydligare, och det är en opinion som enligt min mening är bra. Men inom de partier som inte formellt har tagit ställning går opinionsutvecklingen åt fel håll, trots folkbildningsarbetet. Jag tycker nog att detta borde mana till eftertanke hos alla oss i alla partier som är så övertygade som vi är om att detta är en ödesfråga för Sveriges framtid.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1993/94:59 om deklaration av innehållet i blyfri bensin

Anf. 14 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Karl-Erik Persson har frågat mig om regeringen kommer att vidta åtgärder som gör att innehållet i blyfri bensin kan deklarerats och bli offentligt.

Under de senaste åren har en markant övergång skett från blyad till oblyad bensin. En minskad användning av blyad bensin är från såväl hälso- som miljösynpunkt önskvärd då bly är ett ämne med väl kända negativa effekter på miljö och hälsa. För att bibehålla nödvändiga egenskaper hos bensinen har blyet kommit att ersättas med andra ämnen.

Frågor om motorbensin regleras bl.a. i lagen om kemiska produkter (1985:426) och förordningen om motorbensin. Det åligger enligt lagen om kemiska produkter såväl tillverkare som importör att klarlägga och informera om en produkts miljö- och hälsofarlighet samt att vidta de åtgärder som behövs för att motverka skada på människor eller miljö.

Vid användningen av en produkt är det Arbetarskyddsstyrelsen och Naturvårdsverket som närmast ansvariga tillsynsmyndigheter som har att be-

akta påverkan på arbetsmiljön respektive den yttre miljön. I detta sammanhang har myndigheterna rätt att begära in all den information om en produkts sammansättning och innehåll som kan ses som nödvändig.

Tillverkare och importör är, som jag redan sagt, skyldiga att se till att effekterna av deras produkter är utredda och att produkterna klassificeras och märks om de har negativa effekter på hälsa och miljö. Skulle det visa sig att en leverantör underlåtit att informera om en produkts hälso- eller miljöfarliga effekter åligger det myndigheterna att vidta åtgärder.

Aktuella lagar och förordningar ger alltså, enligt min bedömning, utrymme för myndigheterna att vid behov vidta nödvändiga åtgärder för att skydda hälsa och miljö.

Anf. 15 KARL-ERIK PERSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka miljöministern för svaret.

Det kan nästan se ut som att jag skulle vara emot den oblyade bensinen. Det är jag inte. Jag är för att vi skall ha den oblyade bensinen kvar. Det är inte det som föranlett min fråga.

Anledningen till min fråga är uppgifter i en tidning som heter Bensin och butik, som kommer bl.a. till mackägare. Där framgår att den information om vad den oblyade bensinen innehåller som miljöministern talar om inte har gått ut till vare sig bensinmacksägare, verkstäder eller en del transportörer.

Det har också påpekats att Arbetarskyddsstyrelsens information är ludlig. Man föreskriver inte vilka skyddsåtgärder som skall användas för att inte skada skall uppkomma. Det finns inte information om vad detta leder till på lång sikt. Om de som arbetar med den oblyade bensinen ådrar sig skador har vi misslyckats med en del som jag tycker är mycket viktig. Man kan på ett enkelt sätt utfärda föreskrifter som gör att människor inte tar skada.

Om Arbetarskyddsstyrelsen har dåliga föreskrifter borde Miljödepartementet trycka på så att information går ut. Om man dröjer med informationen är det inte säkert att det direkt uppstår skador hos dem som handskas med bensinen, utan det kan komma på litet sikt. Det kan ta 5–10 år. Det är många människor som eventuellt skulle kunna bli skadade. Det kan vi slippa undan om man kommer med föreskrifter till alla som håller på med detta.

Anf. 16 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Vi har självfallet undersökt vilka rapporter och vilken dokumentation som finns på detta område. Enligt Naturvårdsverket, Arbetarskyddsstyrelsen och Kemikalieinspektionen finns det inte några belägg för en ökad hälso- eller miljöpåverkan från oblyad bensin.

Att bensin som sådan inte är särskilt hälsosam att umgås med hur som helst vet vi sedan gammalt. Det har vi vetat under lång tid. Vi vet att det finns verkligt farliga varianter. De flygbensinolyckor som vi upplevt under senare decennier är ett exempel på detta. Just i denna del vill jag gärna ha mer belägg, och jag tror att myndigheterna också vill ha det, för att kunna börja nysta upp problemet på ett systematiskt sätt.

Jag har heller inte trott att Karl-Erik Persson vill att vi skall behålla den blyade bensinen. Den är ju en olycka i sig. Om den kommer bort skapar det

möjligheter för blandbränslen. Man kan efterhand få bort en del av det fossila innehållet i bensinen, och man kan blanda i nyttigare och mer biologiska grundämnen i det hela. Där tror jag att vi är överens.

Det faktum att det finns andra tillsatsmedel innebär att blyet kan tas bort. Då återstår frågan vilken öppenhet som finns. Efter att ha lyssnat på olika parter har i varje fall jag kommit fram till att slutenheten i dag är mindre. Den tillsats man använder i bensinen är i mindre grad ett konkurrensmedel.

Även för myndigheterna är detta inte något problem. Det finns en lagfäst skyldighet att lämna ut den information som behövs för att kunna bedöma om tillsatsmedlet är skadligt eller inte.

Anf. 17 KARL-ERIK PERSSON (v):

Fru talman! Tillsatsmedel i samband med bensin kan göra att det blir farligt. Tillsatsmedlet i sig självt behöver inte vara farligt. Det är den delen som en del som arbetar med bensin är oroade för.

Kan man konstatera skada, eller att det i några fall har uppvisats någon typ av skada, borde man t.ex. kunna gå ut med föreskrifter att man under den period man har detta bränsle använder skyddsmasker, eventuellt skyddshandskar eller överdragskläder som gör att det inte suggs upp i kläderna.

Det kan vara ganska enkla föreskrifter som gör att man kommer undan dessa problem tills vi får tillsatsmedel som icke har någon som helst betydelse för den som handskas med dem och som är bättre för miljön. Det hoppas vi väl alla att vi får, så länge vi över huvud taget har den här bensinen kvar. Jag håller med om att det bästa vore att få bort den och att få andra drivmedel.

Anf. 18 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag är besjälad av samma vilja. Det är inte det vi diskuterar. Frågan är om det finns någon grund som är tillräckligt påtaglig för att vi skall kunna sätta myndigheterna i arbete.

Jag tar gärna emot tidningsartikeln, som jag i och för sig inte själv har läst, och tittar efter vad den är baserad på för erfarenheter. Vi skall ta och titta på det och se om det finns någon grund när det gäller just inblandning av nya tillsatsmedel.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1993/94:4 om ett nytt polishus i Sölvesborg

Anf. 19 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Christer Skoog har frågat mig varför regeringen inte vill medverka till att det byggs ett nytt polishus i Sölvesborg.

Under hösten 1992 begärde Rikspolisstyrelsen hos regeringen att länsramen för Blekinge län skulle räknas upp med 700 000 kronor för att göra det möjligt att hyra nya lokaler till polisens arbetsgrupp i Sölvesborg. Polismyndigheten i Karlshamn har dessutom i en kompletterande skrivelse insänd till

regeringen i maj i år redogjort för Yrkesinspektionens synpunkter på de nuvarande lokalerna.

Riksdagen har godkänt regeringens förslag till nya riktlinjer för den statliga lokalförsörjningen. Den nya beslutsordningen innebär att myndigheterna i princip själva svarar för sin egen lokalförsörjning inom tilldelade ekonomiska ramar.

Det är alltså i första hand en sak för Rikspolisstyrelsen och Länsstyrelsen i Blekinge län att avsätta resurser för att göra det möjligt att ge polisen i Sölvesborg nya lokaler. Denna prioritering måste således finansieras inom ramen för den av riksdagen beslutade resursramen.

Anf. 20 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Tack för svaret.

Bakgrunden till min fråga är givetvis, som framgår av justitieministerns svar, att polisen i Sölvesborg för närvarande enligt många mening inte har ändamålsenliga lokaler. Man har sina expeditioner och utredningsrum i en f.d. borgmästarvilla som inte fyller de krav på moderna lokaler som man kan ställa inte minst i den offentliga sektorn, som är en mycket viktig del.

Jag hade hoppats att regeringen skulle ta litet mer initiativ i den här frågan. Jag är medveten om att det finns regler och förordningar som vi alla varit med om att fatta beslut om. Men ibland kan man ha litet extra vilja, försöka påverka och fördela om medel.

Jag hoppas att man skall kunna utnyttja den situationen, som tyvärr är tråkig i övrigt, att det råder en hög arbetslöshet. Det har i modern tid aldrig tidigare varit så billigt att bygga. Det borde även staten kunna utnyttja.

Jag vill ställa frågan till justitieministern: Är justitieministern beredd att ta initiativ till att fördela om så att det blir möjligt att polisen i Sölvesborg får ändamålsenliga lokaler inom en nära framtid?

Anf. 21 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Riksdagen, som Christer Skoog tillhör, har beslutat om de nya riktlinjerna för lokalförsörjningen. Dessa riktlinjer innebär att det är myndigheterna som själva svarar för sin lokalförsörjning inom tilldelade ekonomiska ramar. Den möjlighet regeringen har, om vi ser det rent formellt, är att lägga fram förslag om ytterligare medel. Jag tror dock att Christer Skoog är lika medveten som jag om att riksdagen faktiskt har ålagt Justitiedepartementet att göra besparingar inom Polisens verksamhetsområde på 500 miljoner kronor över en treårsperiod. Vi skall inte heller glömma bort att Polisen har 9,5 miljarder kronor till sitt förfogande för sin lokala organisation. Det är inom ramen för detta belopp som omprioriteringar skall göras. Dessa omprioriteringar görs av Rikspolisstyrelsen och länsstyrelserna.

Anf. 22 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! 9,5 miljarder är en stor summa. Man kan hoppas att Rikspolisstyrelsen tar del av den här debatten genom att läsa protokollet och inser att det är viktigt att prioritera om så att även polisen i Sölvesborg kan få vettiga lokaler.

I Blekinge har det förekommit en lång diskussion om indelningen av polis-

distrikten. Såvitt jag vet är indelningen nu fastställd. Det torde innebära att staten skall vara ekonomisk i sitt tänkande. Man bör inte vara kvar i gamla, oändamålsenliga lokaler som behöver repareras. Man bör bygga nytt när man har chansen.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på frågorna 1993/94:25 och 26 om beläggningen på kriminalvårdsanstalterna, m.m.

Anf. 23 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Birger Andersson har frågat mig dels vilka åtgärder jag avser vidta för att snabbt lösa den akuta beläggningssituationen, dels vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att tidigarelägga om-, till- och nybyggnader inom kriminalvården. Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Från och med förra hösten har det skett en kraftig beläggningsökning inom kriminalvården, vilket bl.a. beror på att antalet långtidsdömda ökar. Periodvis och under de senaste månaderna har såväl anstalter som häkten i stort sett varit fullbelagda. Självfallet innebär den höga beläggningsnivån problem för kriminalvården.

Under förra vintern redovisade Kriminalvårdsstyrelsen till regeringen en plan för en kraftig utbyggnad av antalet fängelse- och häktesplatser för att kunna tillgodose behovet av ytterligare platser. Till följd därav har riksdagen på förslag av regeringen i årets kompletteringsproposition anvisat medel till kriminalvården för att kunna möta den beräknade beläggningsutvecklingen. Utbyggnaden sker i huvudsak genom om- och tillbyggnader av befintliga fängelser. Som jag pekade på i kompletteringspropositionen kommer dock utbyggnaden av anstaltsorganisationen inledningsvis inte att kunna ske i takt med det ökade platsbehovet. Under om- och tillbyggnadsperioden kan det därför behövas provisoriska åtgärder. Kriminalvårdsstyrelsen har också uppfört baracker vid några anstalter och styrelsen planerar även för ytterligare sådana tillfälliga lösningar. När det gäller Birger Anderssons andra fråga vill jag påpeka att regeringen har tidigarelagt de allra flesta om- och tillbyggnader som har varit möjliga att tidigarelägga, bl.a. av arbetsmarknadsskäl.

Den planerade utbyggnaden av antalet fängelseplatser bör, enligt den bedömning jag gör i dag, på sikt täcka behovet. Den fortsatta utvecklingen är naturligtvis svår att förutse; t.ex. kan en fortsatt ökning av antalet långtidsdömda kräva ytterligare insatser.

Under våren 1992 tillsatte regeringen på mitt initiativ en kommitté för att se över det straffrättsliga påföljdssystemets innehåll och uppbyggnad. I Straffsystemkommitténs uppdrag ingår också att överväga möjligheterna att vidareutveckla användningen av olika alternativ till fängelsestraff. I denna del ingår t.ex. att föreslå hur samhällstjänst bör infogas som ett permanent inslag i påföljdssystemet. Kommittén bör även pröva om det är möjligt att införa någon form av intensivövervakning av dömda. I detta sammanhang kan jag också nämna att det inom Justitiedepartementet förbereds en försöksverksamhet med intensivövervakning med elektroniska hjälpmedel som

alternativ till fängelse. Kriminalvårdsstyrelsen har av regeringen nyligen fått i uppdrag att påbörja planeringen inför försöket. Avsikten är att försöksverksamheten skall kunna påbörjas den 1 april 1994 och pågå under i vart fall ett års tid. Regeringen avser att senast i början av nästa år förelägga riksdagen ett förslag i denna fråga.

Regeringen har vidare gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag att i samverkan med Kriminalvårdsstyrelsen och Rikspolisstyrelsen ta fram en framtids- och omvärldsanalys för att bl.a. ge ytterligare underlag för mer långsiktiga bedömningar angående belastningen på kriminalvården och övriga rättsväsendet. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november i år.

En rad åtgärder har alltså vidtagits, och jag kan försäkra Birger Andersson om att flera planeras för att kriminalvården skall ges tillräckliga förutsättningar för att klara sina arbetsuppgifter. Ännu väsentligare är emellertid regeringens övergripande kriminalpolitiska mål att minska brottsligheten. När detta mål nås kommer arbetsbelastningen inom hela rättsväsendet att minska. Glädjande nog tyder redan nu vissa tecken på att ökningstakten under den borgerliga regeringen har avtagit, och tendensen pekar t.o.m. på en fortsatt positiv utveckling. På detta sätt når man på sikt en verklig lättnad för anstaltsorganisationen.

Anf. 24 BIRGER ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret på mina frågor. Jag tar först upp den första frågan om beläggningssituationen.

Förra budgetåret, 1992/93, var medelbeläggningen vid slutna anstalter 97 %. Medelbeläggningen på häktena var 95 % under motsvarande tid. Riksdagen har uttalat sig för en belägningsnorm på 85 % för att man skall kunna genomföra en differentiering av klientelet på fängelserna och för att en någorlunda effektiv rehabilitering skall kunna genomföras.

Antalet långtidsdömda ökar. Strafftiderna ökar. De nya reglerna om villkorlig frigivning som trädde i kraft den 1 juli i år medför en belägningsökning på ungefär 600 platser. De flesta av dessa platser behövs redan under detta budgetår.

För ett par dagar sedan lades en proposition fram om ny rattfyllerilagstiftning. Den nya lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1994. Då behövs ytterligare platser. Totalt har Kriminalvårdsstyrelsen bedömt platsbehovet till 1 400 nya platser under en treårsperiod.

Gör justitieministern samma bedömning när det gäller behovet av nya platser som Kriminalvårdsstyrelsen? När tror justitieministern att den av riksdagen fastställda belägningsnormen kan börja gälla i praktiken?

Anf. 25 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Allt bygger på prognoser. Från Justitiedepartementet har vi gjort prognoser grundade på tillgängligt underlag. Vi har bl.a. BRÅ:s prognoser att bygga på. Enligt dessa prognoser kommer det att behövas 1 250 nya fängelseplatser och 300 nya häktesplatser. Differenserna är inte så stora, men eftersom det är prognoser kan vi vara säkra på att varken departementet eller Kriminalvårdsstyrelsen har kommit fram till de exakta siffrorna.

Birger Andersson påpekade att beläggningen budgetåret 1992/93 var över

85 %. I det sammanhanget skall man komma ihåg att då hade i stort sett inga av den borgerliga regeringens förslag till skärpningar hunnit genomföras. Den höga beläggningen berodde på brottsutvecklingen och var inte planerad i förväg från socialdemokraternas sida för att vi skulle ha tillräckligt många platser. Det arbete med en långtidsprognos vi har satt i gång är viktigt för att vi inte i framtiden skall hamna i samma situation som vi nu befinner oss i.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 26 BIRGER ANDERSSON (c):

Fru talman! Nej, jag vill inte alls göra justitieministern ansvarig för tidigare regerings förmyndelse när det gäller långtidsplaneringen. Jag vill i stället diskutera den akuta situationen med utgångspunkt ifrån att det är viktigt att den mycket engagerade personalen på Kriminalvårdsstyrelsens anstalter får möjlighet att fullgöra ett gott jobb.

Jag har fått den uppfattningen att beläggningssituationen är ytterst besvärlig. Det är därför som jag har tagit upp det här. Vi som sitter här i riksdagen har säkert, liksom justitieministern, ambitionen att söka hitta lösningar.

Jag skulle vilja peka på en annan sak med anledning av min andra fråga. Jag är litet förvånad när det gäller justitieministerns uttalande. Hon säger: "När det gäller Birger Anderssons andra fråga vill jag påpeka att regeringen har tidigare lagt de allra flesta om- och tillbyggnader som har varit möjliga att tidigare lägga, bl.a. av arbetsmarknadsskäl."

Jag tycker att det är viktigt att man tar upp byggsysselsättningen. När det nu finns nödvändiga sysselsättningsprojekt finns det såvitt jag kan förstå ingenting som hindrar att man tidigare lägger projekten. Varför kommer inte fler projekt till stånd?

Anf. 27 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Vi har till Arbetsmarknadsdepartementet överlämnat de projekt som finns. Jag sade kanske inte tillräckligt tydligt i mitt svar att Arbetsmarknadsdepartementet också har sett till att igångsättning och tidigare läggning har möjliggjorts för i stort sett samtliga de projekt som vi har föreslagit.

Om vi skulle ha följt ett traditionellt budgetarbete och enbart hållit oss inom Justitiedepartementets ram hade utbyggnaden tagit betydligt längre tid.

Anf. 28 BIRGER ANDERSSON (c):

Fru talman! Det är värdefullt att Justitiedepartementet har tagit tag i det här, men jag har en känsla av att ni borde överlämna ännu fler byggprojekt som man kan verkställa ute i landet.

Jag har kriminalvårdsanstalternas platsplanering framför mig. Många saker är planerade för 1996/97 eller senare. Både justitieministern och jag hoppas ju att det då är högkonjunktur. Om justitieministern kan förverkliga många av dessa byggprojekt nu får justitieministern mer för pengarna.

Anf. 29 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag vill göra en koppling till utgångspunkten för frågorna, nämligen beläggningen.

Det har helt klart vid vissa tillfällen varit problem med platser. Men vi får inte glömma bort att det faktiskt så gott som hela tiden finns fler platser än man använder. Om våra prognoser stämmer kommer det däremot att bli problem under februari och mars. Sedan blir det åter en situation då det är överskott på platser.

Anf. 30 BIRGER ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag skulle med anledning av ett pressmeddelande från Justitiedepartementet vilja ställa en fråga till justitieministern. Det gäller senarelagt avtjänande av fängelsestraff och förskjuten inställelse. Om jag minns rätt kom detta till på försök 1987, sedan har rutinen permanentats. Finns det i dag många exempel på förskjuten inställelse? Har antalet ökat? Hur ser det ut inom den sektorn?

Anf. 31 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Den här uppgiften finns naturligtvis hos Kriminalvårdsstyrelsen. Eftersom jag inte har fått frågan i förväg har jag inte heller begärt in den statistiken. Men jag kan nämna att de ärenden som kommer till oss på departementet är av rätt ringa omfattning. I den mån det blir en förskjutning beror det normalt på att det finns speciella skäl kopplade just till den person som skall avtjäna straffet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1993/94:32 om åtgärder för att minska den ekonomiska brottsligheten

Anf. 32 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Kenneth Lantz har frågat om regeringen avser att vidta några åtgärder för att på kort sikt minska den ekonomiska brottsligheten.

Först och främst vill jag understryka att regeringen, liksom de flesta i samhället, ser mycket allvarligt på den ekonomiska brottsligheten. I regeringsförklaringen har det i konsekvens med detta slagits fast att insatserna mot den ekonomiska brottsligheten skall förstärkas.

I maj i år redovisade de närmast berörda centrala myndigheterna, på regeringens uppdrag, vilka åtgärder som hade genomförts eller som planerades inom myndigheterna för att effektivisera kampen mot den ekonomiska brottsligheten. Redovisningen upptar bl.a. åtskilliga projekt när det gäller utbildning av personal och utveckling av myndigheternas samarbetsansvar. Jag vill i detta sammanhang påminna om det arbete som bedrivs av Riksåklagaren inom det s.k. RÅSOP-projektet som rör problematiken kring kreditförlusterna i bank- och finansvärlden.

I regleringsbrevet för innevarande budgetår har regeringen anslagit 60 miljoner kronor att användas för insatser på det kriminalpolisiära området med syfte bl.a. att effektivisera förundersökningsarbetet. Minst 30 av dessa miljoner skall användas för insatser mot den ekonomiska brottsligheten. Rikspolisstyrelsen kommer i november att redovisa till regeringen hur med-

len har använts. Polisen och skattemyndigheterna har kunnat öka sina insatser mot den ekonomiska brottsligheten. Nu gäller det att se till att inte åklagarmyndigheterna blir den trånga sektorn.

Kenneth Lantz fråga inriktas på åtgärder på kort sikt mot den ekonomiska brottsligheten. Det finns ändå anledning att tala om att det pågår ett arbete inom regeringskansliet i en interdepartemental arbetsgrupp som bl.a. tar sikte på åtgärder mot ekonomisk brottslighet i ett litet längre perspektiv. I arbetsgruppen ingår representanter för Justitiedepartementet, Näringsdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet och Finansdepartementet. Arbetsgruppen skall samordna de olika insatser som görs vad gäller författningsändringar och organisationsförändringar och redovisa regeringens samlade insatser mot den ekonomiska brottsligheten. Arbetet kommer att vara klart under hösten.

Jag vill avslutningsvis nämna att regeringens särskilde utredare Håkan Winberg i går överlämnade till mig sin utredning Den centrala polisorganisationen. Winberg lämnar i den förslag rörande den centrala polisorganisationen som bl.a. beaktar problematiken kring den ekonomiska brottsligheten. Avsikten är att skapa en organisation som ger polis och åklagare bättre förutsättningar för att samarbeta effektivt mot den ekonomiska brottsligheten. Jag räknar med att regeringen senast i den kommande budgetpropositionen skall kunna ta ställning till förslaget.

Anf. 33 KENNETH LANTZ (kds):

Fru talman! Jag vill framföra mitt tack till justitieministern för det välbearbetade svar som jag i eftermiddag har erhållit.

Det kan i dessa dagar inte ha undgått någon att bedrägerigruppen har fått mycket att göra. Jag har gjort ett antal besök på olika polishus i Malmöhus län nere i Skåne. Det är slående hur man i dag konstaterar att resurserna inte längre räcker till. I Helsingborg finns det rekommendationer om att det skall vara åtta personer vid ekoroteln. Man har med nöd och näppe fått ihop tre personer som kan arbeta med detta.

Jag undrar om justitieministern tycker att det är lämpligt att dessa tre personer dessutom skall ta hand om fotbolls-EM och andra aktiviteter när det behövs extra kraftfulla polisiära åtgärder.

Anf. 34 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Om vi skall börja med fotbolls-EM vill jag säga att det faktiskt var den socialdemokratiska regeringen som sade ja till det. Om vi sedan skall se på de resurser som finns för ekobrottsbekämpningen finner vi att det helt klart finns problem. Men vi får inte glömma bort att det 1976 – det år som det för första gången på många år blev en borgerlig regering – lades upp en plan för att stärka resurserna för ekobrottsbekämpningen inom Polisen. Denna plan följdes fram till mitten av 80-talet. Jag har ett utdrag ur Rikspolisstyrelsens egen rapport. I den kan man se hur resurserna därefter successivt minskade.

Vi kan ha 1986 som utgångsår och säga att resurserna för ekobrottsbekämpning då var 100 %. Då ser man att det blev en successiv minskning av resurserna fram t.o.m. 1991 – mot slutet av det året tog de borgerliga parti-

erna över. Redan under det senaste hela kalenderåret, 1992, är resurserna i stort sett uppe på 1986 års nivå. De ligger på 99 %. Det är fråga om en ökning med 13 procentenheter.

Man kan se motsvarande utveckling – om än inte lika snabb – när det gäller Rikskriminalpolisens ekorotel. Det var en kraftig nedgång, men sedan 1992 är det en kraftig uppgång. Därför, som jag sade i mitt anförande, måste vi nu notera åklagarnas situation. Det måste göras förbättringar inom den sektorn, eftersom det är där som flaskhalsen kommer att finnas.

Anf. 35 KENNETH LANTZ (kds):

Fru talman! Jag är i synnerhet tacksam för de 30 miljoner kronor som skall avsättas för insatser mot den ekonomiska brottsligheten. De pengarna kommer väl till pass. Jag tror att det är väl investerade medel, som justitieministern har tagit initiativet till.

En annan fråga som kan beröras i detta sammanhang är samordningen över hela riket. I vilken riktning går tankarna på Justitiedepartementet när det gäller frågan om att eventuellt inrätta en central myndighet för insatser mot ekobrottsligheten?

Anf. 36 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Att vi måste ha en samordning är helt klart. Men man kanske skall stanna upp litet, innan man säger ja till en ny central myndighet. Kom ihåg att underlag för att bekämpa ekobrottslighet krävs från kronofogdemyndigheter och skattemyndigheter, för att bara ta två exempel. Skulle vi skapa ytterligare en myndighet, får vi ytterligare ett organ att samordna med.

Däremot tar Håkan Winberg i sin utredning upp just frågan om en bättre samordning mellan åklagare och polis. Jag vill även nämna det s.k. RÅSOP-projektet, Riksåklagarens särskilda operation, där Riksåklagaren fick alla pengar som han begärde. Vi skall dra lärdom av den samverkan och samordning som redan har resulterat i 16 åtal i Göteborg.

Anf. 37 KENNETH LANTZ (kds):

Fru talman! Jag noterar tacksamt dessa åtgärder, som har givit så pass goda resultat.

Om jag får gå ifrån min önskan att få samtala om kortsiktiga åtgärder, vill jag gärna diskutera litet mer avlägsna åtgärder inför ett eventuellt EG-samgående. Jag skulle kunna tänka mig ett samarbete med de europeiska länderna, en Europool eller något liknande. Har justitieministern arbetat med den frågan på något sätt?

Anf. 38 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag är tacksam för att Kenneth Lantz tar upp detta. Jag har tagit ett eget initiativ och inbjudit de övriga kandidatländerna. Vi hade i förra veckan ett sammanträde här i Stockholm med ordförandelandet Belgien, vilket resulterade i att vi får ett närmare samarbete och möjlighet att påverka utformningen av det framtida Europool.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på frågorna 1993/94:53 och 56 om åtgärder för att säkra tillgången på polishundar, m.m.

Anf. 40 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Birgit Henriksson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att säkra tillgången på polishundar. Per-Richard Molén har frågat mig om jag är underrättad om att polisen i mindre utsträckning än tidigare utnyttjar hundar för sina bevakningsuppdrag.

Frågorna ligger nära varandra. Jag avser därför att svara på dem i ett sammanhang.

Låt mig först slå fast att inköp av polishundar och hur de används faller på de regionala och lokala myndigheternas ansvar. Detta är alltså enligt statsmakternas beslut inte en fråga som i första hand angår min tjänsteutövning.

Jag har emellertid inhämtat att, tvärt emot vad Per-Richard Molén påstår i sin fråga, landets länspolismästare bedömer att polishundarna i dag används i minst lika stor utsträckning som tidigare eller i större utsträckning. Detta framgår av en enkät som Rikspolisstyrelsen har låtit göra för mindre än ett år sedan.

Låt mig också informera om att Rikspolisstyrelsen nyligen tagit initiativ till en översyn av polishundsverksamheten. Styrelsen uppdrog således för cirka ett år sedan åt länspolismästaren i Södermanlands län, Lars Myrberg, att göra en genomlysning av hela denna verksamhet. Han lägger i början av november i år fram sin rapport till Rikspolisstyrelsen.

Jag kan således konstatera att Rikspolisstyrelsen, som har det övergripande utvecklingsansvaret för dessa frågor, ligger väl framme och inom kort kommer att ha en fullständig utredning såsom grund för sina och polismyndigheternas ställningstaganden när det gäller polisens hundverksamhet. I det sammanhanget bör samtliga nu aktuella frågor om polishundsverksamhetens framtid prövas.

Anf. 41 BIRGIT HENRIKSSON (m):

Fru talman! Först vill jag tacka justitieminister Hellsvik för svaret. Vi har ju diskuterat denna fråga om polisens och tullens hundar tidigare. Då hänvisade justitieministern till den interna utredning inom Polisen som skulle bli klar före sommaren. Nu är vintern snart här och vi har ett nytt budgetår, och problemet för hundskolan är bl.a. att man inte får klara besked. Man får nu ett tillskott på 2 miljoner kronor i budgeten från socialminister Bengt Westerberg, eftersom denna verksamhet är så oerhört väsentlig även för många stora handikappgrupper. Även försvaret är intresserat men har inga pengar. Detsamma gäller Tullen.

Polisen har ställt mycket hårda krav på aveln och på utbildningen. Det har gjorts att kostnaderna är så pass höga som de är.

Jag blev mycket förvånad, när jag läste i justitieministerns svar att landets länspolismästare säger att polishundarna används i samma utsträckning som tidigare. Uppvaktande poliser är oerhört bekymrade över att deras gamla hundar inte kan tas ur tjänst. Man nöter mycket hårt på gammalt hundmaterial och förnyar det inte. Man har inte den kapacitet som man tidigare alltid har varit mån om att bygga upp. Detta är mycket allvarligt för framtiden. Jag är rädd för att man urholkar möjligheterna att, när man sedan plötsligt bestämmer sig, kunna få det goda material som svensk polis, svensk tull och även svenskt försvar behöver.

Anf. 42 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Fru talman! Även jag vill tacka för detta svar. Jag har i princip bara att ansluta mig till de synpunkter och tankar som Birgit Henriksson har framfört. Man kan notera att denna fråga inte tillhör de större frågorna för vare sig justitieministern eller Justitiedepartementet. Men för Statens hundscola är det en stor fråga, och det finns kanske anledning för oss att om inte skälla så ändå avge någon form av ett ståndskall för att på något sätt få frågan mer uppmärksammas.

Om man när det gäller behovet av hundar ringer och talar med de regionala och lokala polismyndigheterna, hänvisar de till Rikspolisstyrelsen. När man talar med Rikspolisstyrelsen, hänvisar man där, som framgår av svaret, till de regionala och lokala polismyndigheterna. Det kanske kan vara en av förklaringarna till att man uppenbarligen såväl från försvarets som från Polisens sida har dragit in inköpen av hundar under det senaste året, alltså efter den tidpunkt då Rikspolisstyrelsen gjorde sin enkät.

Tidigare köpte man uppemot 50 hundar men är nu när det gäller både försvaret och polisen nere i strax under tio hundar. Det är en indikation på att man inte utnyttjar hundarna på det sätt som man borde utnyttja dem på. Har man 50 poliser och 50 hundar, kan man utföra 50 uppdrag. Hundarna kostar ingenting i löner eller arbetsgivaravgifter. Skulle dessa poliser med hundar gå ut på bevakningsuppdrag ute i bostadsdistrikten, kunde de utföra 50 uppdrag i stället för 25 om poliserna gick två och två. Sådana aspekter påverkar kostnadsbilden. Jag vet att vi alla har en väldigt stor respekt för de polishundar som finns.

Anf. 43 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag utgår från att Per-Richard Moléns uppgift är korrekt, att man har köpt tio hundar från Statens hundscola. Det innebär dock inte att Polisen har köpt bara tio hundar, eftersom Polisen köper hundar också från andra håll. Det har skett en ökning av inköpen från andra håll.

Problemet att få svar på olika propåer hänger nog samman med att vi nyligen fick en decentraliserad polisorganisation. Det har funnits vissa inkörningssvårigheter när det gällt att få klart för sig var besluten ligger.

En sak är helt klar. Frågan om hund eller icke hund är en metodfråga. Sådana frågor får varken riksdag eller regering gå in och fatta beslut om.

Därav kommer sig mitt påpekande om att frågorna till stor del ligger utanför min tjänsteutövning.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Anf. 44 BIRGIT HENRIKSSON (m):

Fru talman! Jag vill komplettera med att säga att det är möjligt att det har skett en ökning av inköp från andra håll. Jag anser att det är oerhört viktigt att man samordnar inköpen för att få så bra hundmaterial som någonsin är möjligt.

Vi vet att även försvarsminister Elisabeth Rehn från Finland har varit intresserad av köp eftersom materialet är så fint. För närvarande har man ju inga pengar över i Finland heller.

Om man splittrar uppköpen och både från militärt och polisiärt håll slutar att köpa mycket gott hundmaterial slås den avel som finns i dag sönder. När den sedan måste byggas upp igen sker det till stor kostnad och över en lång tidsperiod.

Det finns så många intressenter att jag anser det vara mer viktigt att man samordnar uppköpen ju sämre resurser man har.

Anf. 45 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Det är helt klart att problemet är kostnadsaspekten. Grundutbildningen av hundar på Statens hundskola kostar mer än grundutbildningen av våra polischefer.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1993/94:54 om polisens bedömning av omhändertagna personers behov av vård

Anf. 46 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Birgit Henriksson har frågat Bengt Westerberg vilka åtgärder han överväger för att tillse att personer som omhändertas av polisen får adekvat vård. Arbetsfördelningen inom regeringen är sådan, att det närmast ankommer på mig att svara på denna fråga.

Jag vill säga att omhändertagande av personer för fylleri är mycket noga reglerat i lagen om omhändertagande av berusade personer. Ytterligare föreskrifter finns i Rikspolisstyrelsens författningssamling, där det utförligt anges hur den omhändertagne skall undersökas och bevakas.

Rikspolisstyrelsen har dessutom utgivit allmänna råd om hur man känner igen och bör handla vid vissa akuta tillstånd och vid vissa sjukdomar. I dessa råd anges särskilt att akuta tillstånd lätt kan förväxlas med berusning och vad som skall observeras vid samtidig alkoholpåverkan.

Rikspolisstyrelsen är högsta tillsynsorgan över polisen. Det är därmed en uppgift för Rikspolisstyrelsen att följa upp att dessa – och andra – föreskrifter inom polisens område efterföljs och att de är ändamålsenliga.

Jag kan därför inte se att det behövs några initiativ från regeringens sida i anledning av sådana tragiska händelser som Birgit Henrikssons fråga gäller.

Anf. 47 BIRGIT HENRIKSSON (m):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret, även om det förvånar mig. Från min synpunkt får jag svaret från fel minister.

Frågan ställdes därför att många poliser upplever svårigheter med att få in klienter på sjukhus. De kommer till akutmottagningar, men där har man ingen beredskap. Man kan inte ta emot klienten och avvisar ofta. Detta är oerhört svårt för enskilda polismän.

I Stockholm finns det i dag ett par sjukhus där man tar emot, men i övriga landet är det betydligt svårare.

Poliser upplever detta som mycket svårt. Det är svårt att kombinera jourtjänstgöring, då väldigt mycket kan inträffa, med att samtidigt hålla en noggrann kontroll över nästan medvetslösa människor som ligger i en cell. Man kan inte direkt avgöra hur man skall sköta dem.

Det har inträffat så många incidenter och tragiska saker att sjukvården borde öppna en akutmottagning där alla som är förgiftade – det gäller ju även svårt alkoholberusade personer – skulle tas emot. Det var därför jag ställde frågan till Bengt Westerberg.

Man kan eventuellt tänka sig att polisen sätter en vakt vid dessa akutmottagningar om det skulle vara bråkigt. Det borde finnas några platser eller något ställe där man har ständig övervakning över dessa mycket svårt sjuka människor.

Det var närmast det jag ville uppnå med min fråga.

Anf. 48 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Vi uppfattade frågan som att den närmast gällde polisens hantering, och därför var det jag som gav svaret.

Jag kan förtydliga och säga att det i Rikspolisstyrelsens författningssamling föreskrivs att en omhändertagen skall läkarundersökas om hans tillstånd är sådant att behov av sjukhusvård inte kan uteslutas. Det är en mycket stark och krävande regel.

Jag har också inhämtat information från Landstingsförbundet om hur det ser ut när det gäller just tillnyktringsverksamheten, som kanske är den mest intressanta i sammanhanget. Jag har fått information om att alla landsting har tillnyktringsverksamhet. Därutöver finns den ordinarie sjukvården.

Jag kan naturligtvis inte besvara sjukvårdsfrågorna i övrigt.

Anf. 49 BIRGIT HENRIKSSON (m):

Fru talman! Jag förstår att justitieministern inte kan besvara sjukvårdsfrågorna, och jag tackar därför för svaret.

Polismän har tagit kontakt med mig och sagt att de är förtvivlade över situationen. Jag får ställa frågan något annorlunda och rikta den till socialministern.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 50 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Gunnar Thollander har frågat mig om jag vid årets budgetbehandling är beredd att föreslå regeringen att polisväsendet i Uppsala tilldelas ökade resurser.

Jag vill först erinra Gunnar Thollander om att riksdag och regering tar ställning till polisväsendets samlade behov av medel för det kommande budgetåret. Det är därefter en uppgift för Rikspolisstyrelsen att fördela de beslutade medlen mellan länen. Enligt regleringsbrevet för polisen skall medlen fördelas med hänsyn till arbetsbelastning och medborgarnas behov av polisiära insatser. Fördelningsmodellen bör därvid kunna utgöra en utgångspunkt.

Enligt fördelningsmodellen tillhör Uppsala de län som på sikt skall få en större andel av polisens resurser än i dag.

Anf. 51 GUNNAR THOLLANDER (s):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret på frågan.

Anledningen till att jag ställer frågan är den snedfördelning av resurser som vi i Uppsala län anser har skett när det gäller polisväsendet. Det är inte bara en lokal uppfattning. Vi stöder oss på uppgifter från Rikspolisstyrelsens senaste årsredovisning. Anser justitieministern att polisväsendet i Uppsala län råkat ut för snedfördelning vad gäller resurser?

Vi är i vårt län mycket medvetna om att det finns hårda sparkrav. Vi har verkat för att dessa krav skall uppfyllas och gjort besparingar under många år. Ytterligare besparingar kommer att gå ut över den operativa verksamheten. Det tycker inte vi som jobbar med polisfrågor i länet rimmar med den inriktning som gäller för brottsbekämpning.

Vad anser justitieministern?

Anf. 52 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Det uppstår alltid problem när man totalt sett inte har resurser. Det är den situationen vi befinner oss i. Egentligen har ingen polismyndighet de resurser som jag skulle önska att de hade tillgång till.

Rikspolisstyrelsen har med regeringens godkännande fastställt principer för en fördelningsmodell. Som jag sade i mitt svar innebär denna fördelningsmodell att bl.a. Uppsala län – det är inte det enda – är mindre gynnat. Jag påpekade också att Uppsala därför på sikt genom omfördelning måste få en viss ökning.

På grund av att det är fråga om en omfördelning är det planerat att den skall ske etappvis. En total förändring enligt fördelningsmodellen skulle skapa omöjliga situationer på åtskilliga andra håll i landet.

Anf. 53 GUNNAR THOLLANDER (s):

Fru talman! Vi är naturligtvis medvetna om att det finns bekymmer också i andra delar av landet. Men trots allt tycker vi att det är märkligt att C-län, Uppsala län med rikets fjärde stad, skall ligga så här lågt. I min fråga angav

Svar på frågor

jag resurserna i kronor och ören per individ fördelade, och där ligger Uppsala län, som sagt, väldigt lågt.

Särbehandlingen av storstadsregionerna när det gällde en miljard gick ju att genomföra. Vi tycker nog att också vi borde kunna få del av den typen av pengar.

Uppsala läns närhet till Stockholm och därmed den smitta av brott som förekommer borde också kunna påverka resursfördelningen. Vi hoppas naturligtvis att justitieministern framför våra krav till Rikspolisstyrelsen. På det viset kan denna snedfördelning rättas till.

I svaret nämns begreppet "på sikt". Det är litet tånjbart. Vad innebär det i tid?

Anf. 54 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Med tanke på att det för Polisen över en treårsperiod finns ett totalt besparingskrav och på att vi dessutom vet att Sveriges ekonomi kräver ytterligare saneringar, är det i dag omöjligt att säga när fördelningsmodellen kan genomföras fullt ut. Det hänger bl.a. samman med den totala ekonomiska utvecklingen i Sverige.

Anf. 55 GUNNAR THOLLANDER (s):

Fru talman! Jag tackar för svaren som jag har fått. Polismyndigheten i Uppsala län följer noga denna fråga och givetvis också denna frågedebatt.

Jag skulle gärna vilja veta litet mer om vad begreppet "på sikt" innebär. Det står i svaret att Uppsala län på sikt skall få en större andel av Polisens resurser än vad man i dag får. Det vore bra att få reda på vad detta kan innebära.

Anf. 56 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Det är kanske också viktigt att vi gör klart för oss våra roller. Varken riksdagen eller regeringen får lov att fördela Polismyndigheternas resurser. Regeringen och riksdagen beslutar över ramarna för den totala polisiära verksamheten. Därefter är det Rikspolisstyrelsen som har att fördela resurserna.

Rikspolisstyrelsen har nu gjort upp en modell som skulle ge Uppsala relativt sett mer. Men Rikspolisstyrelsens möjligheter att fullfölja denna modell hänger samman med den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Så mycket vet vi att det i vart fall under de närmaste åren inte kommer att finnas mer pengar att dela ut.

Anf. 57 GUNNAR THOLLANDER (s):

Fru talman! Jag måste dock vara litet envis. Jag framförde tidigare att jag naturligtvis är tacksam om justitieministern framför också till Rikspolisstyrelsen de krav som vi ställer.

Anf. 58 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Polisstyrelsen i Uppsala och Länsstyrelsen i Uppsala län får lov att framföra dessa krav. Som justitieminister får jag enligt lag – och som

justitieminister skall jag följa lagen – inte lov att tala om för Rikspolisstyrelsen hur man skall fördela medlen.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

12 § Svar på fråga 1993/94:57 om polisingripanden vid demonstrationer m.m.

Anf. 59 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! My Persson har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att åstadkomma en bättre samsyn mellan ordningsmakten och JO vad gäller preventiva ingripanden i samband med demonstrationer.

Det är riktigt att Justitieombudsmannen i en del beslut under de senaste åren framfört kritik mot hur polisen i vissa fall agerat och använt olika tvångsmedel i samband med bl.a. demonstrationer. Enligt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän är just en av Justitieombudsmannens viktigaste uppgifter att kontrollera att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter inte träds för när i den offentliga verksamheten.

Bl.a. med anledning av den kritik som framförts av Justitieombudsmannen tillsatte regeringen 1991 en särskild utredare, hovrättslagmannen Dan Fernqvist, för att göra en utvärdering av den rättsliga regleringen av polisens befogenheter. Utredningen, som antog namnet Polisrättsutredningen, överlämnade i somras ett delbetänkande som bl.a. innehåller en genomgång av polisens befogenheter i samband med större evenemang såsom demonstrationer. Betänkandet är för närvarande ute på remiss.

Det är därför nu för tidigt för mig att ta ställning till de förslag som Polisrättsutredningen lagt fram. En självklar utgångspunkt är att ändringar i regelverket skall leda till klarare och bättre regler för polisens ingripanden i nu aktuella situationer.

Anf. 60 MY PERSSON (m):

Fru talman! Först vill jag tacka för svaret. Jag har ställt den här frågan utifrån en stor oro som jag känner, en oro för att yttrande- och mötesfriheten i vårt land än mer kommer att ställas under debatt. Detta har vi kunnat se under de senaste två veckorna efter det som hände i Göteborg för tio dagar sedan.

Justitieministern hänvisar till Polisrättsutredningen och dess betänkande. Det har jag full förståelse för. Jag vill dock ytterligare fråga om huruvida man kan tänka sig att ta några informella initiativ högt uppifrån. Jag har nämligen den erfarenheten att såväl i stort som i smått kan samtal mellan berörda parter vara en framkomlig väg för att reda ut var man står och i det här fallet hur långt man kan gå för att upprätthålla den ordning som vi alla önskar skall råda under demonstrationer.

Därför vädjar jag till justitieministern att hon – utan att ägna sig åt ministerstyrelse, eftersom det inte är tillåtet – på något sätt initierar någon form av samtal mellan de berörda parterna i avvaktan på utredningens resultat med tanke på det datum som nu ligger framför oss, den 30 november, som är ett

ytterligare exempel på en demonstration då det kan bli bekymmer. Facit efter den demonstrationen riskerar att bli mycket värre än stor materiell skadegörelse och fyra lindrigt sårade polismän, som var resultatet av det fall som jag hänvisar till. Då kommer i så fall ordningsmaktens möjligheter och vilja att preventivt ingripa givetvis att ifrågasättas. Jag önskar att det från högre ort kan initieras ett sådant konstruktivt samtal.

Anf. 61 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Ett sådant samtal har initierats, och det är ett mycket öppet samtal. Det finns hos Polisen en väldigt stor oro varje gång JO yttrar sig. Det kanske inte alltid är så enkelt – i vart fall inte i den speciella situation som man hastigt hamnar i – att kunna omsätta JO:s yttrande i ett konkret handlande. Bl.a. av detta skäl tog jag initiativ till en genomgång av JO-beslut som har rört Polisen. Jag är övertygad om att denna genomgång i sig har varit av betydelse, bl.a. som grund för den utbildning som sker vid Polismyndigheterna, då man tar upp JO:s yttranden och klargör vilka gränser dessa yttranden sätter för handlandet och vad som enligt lag därmed också är möjligt att göra.

Anf. 62 MY PERSSON (m):

Fru talman! Också jag är övertygad om att när man skall till att handla, hinner man inte gå igenom vad JO kan tänkas säga om det som man tänker göra. När man som i Göteborg – vilket är det fall som jag hänvisar till – samlar gatsten och maskerar sig kan det ifrågasättas varför Polisen inte vågar ingripa. Det beror kanske på att samspelet mellan JO och ordningsmakten saknas.

Jag vill ställa en annan fråga som kanske kan vara relevant i sammanhanget. Kommer Europalagstiftningen, som vi nu håller på att samordna oss med, att inverka på något sätt när det gäller den nuvarande lagstiftning som är aktuell för det ärende som vi nu diskuterar, och i så fall i vilken riktning – eller har vi redan anpassat vår svenska lagstiftning i det här fallet?

Anf. 63 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag skall ärligt säga att jag inte med säkerhet kan säga vad som gäller i varje detalj. Rent generellt innebär den europeiska traditionen att man värnar om rättssäkerheten. Begränsningarna kan alltså vara mera omfattande i åtskilliga andra länder än vad de är här.

Det viktiga i sammanhanget är att vi gör klart för oss vad JO:s yttranden innebär. I den mån vi anser att lagen sätter för starka gränser måste vi också öppet diskutera var gränserna skall sättas och vara beredda att göra lagändringar. Det är så vi måste arbeta.

Anf. 64 MY PERSSON (m):

Fru talman! Förhoppningsvis kommer det inte att hända några stora incidenter innan den aviserade utredningen har kommit och vi har kunnat anpassa oss till vad som sägs där. När kommer den aviserade utredningen, och när kan eventuella ändringar i lagtexter äga rum om sådana skulle behöva göras?

Anf. 65 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Remisstiden går ut under hösten. Ett fåtal remissvar har kommit in, och det är för tidigt att säga vilka reaktionerna är. Av det vi har sett hittills tyder mycket på att vi på departementet behöver tid på oss för viss överarbetning. Det görs bl.a. påpekanden om en del oklarheter, och det är sådant som vi helst skall undvika.

Eftersom få remissvar har kommit in, är det alltså omöjligt för mig att säga vad det samlade intrycket blir. Det är det som är avgörande för hur mycket ytterligare arbete departementet måste lägga ned.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1993/94:10

19 oktober 1993

Svar på frågor

13 § Svar på fråga 1993/94:61 om tillsynen över bevakningsföretag

Anf. 66 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Sylvia Lindgren har frågat mig om jag avser att vidta några direkta åtgärder i anledning av påtalade oegentligheter i ett väktarföretag.

Sylvia Lindgren har ställt sin fråga till mig mot bakgrund av uppgifter om att var sjätte anställd i ett visst bevakningsföretag visat sig vara kriminellt belastad. I anledning av det ifrågasätter Sylvia Lindgren om det inte skulle vara befogat med en översyn av de rutiner som råder för den aktuella branschen.

Inledningsvis vill jag säga att jag självfallet helt delar uppfattningen att det är av största vikt att allmänheten känner trygghet och tillit såväl för Polisen som för bevakningsföretag.

Bestämmelser om bevakningsföretag finns i lagen om bevakningsföretag och en till lagen hörande förordning. I lagen föreskrivs bl.a. att bevakningsföretag inte får bedriva verksamhet utan auktorisation av länsstyrelsen. Vidare föreskrivs att auktorisation får beviljas endast om det kan antas att verksamheten blir bedriven på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt och i övrigt i överensstämmelse med god sed inom branschen.

Jag vill också framhålla att all personal hos ett auktoriserat bevakningsföretag skall vara godkänd vid en prövning med avseende på laglydnad, medborgerlig pålitlighet samt lämplighet i övrigt för anställning i sådant företag. Samma krav gäller för verksamhetens föreståndare och ledamöter i bevakningsföretags styrelser. Prövningen av bevakningsföretagets personal görs av länsstyrelsen. Länsstyrelsen har också tillsynen över auktoriserade bevakningsföretag.

Enligt min mening finns det redan ett gott verktyg för att förhindra att en sådan situation som Sylvia Lindgren tagit upp i sin fråga inträffar. Om kontrollen av bevakningsföretagets personal sköts på rätt sätt bör riskerna för att företagen anställer personal som ägnar sig åt olagligheter kunna minimeras.

Som jag inledningsvis nämnde, är det enligt min uppfattning av största vikt att allmänheten känner trygghet inför dem som har till uppgift att skydda och bevaka personer och deras egendom, bl.a. bevakningsföretag. Jag har därför i direktiven till Trygghetsutredningen – vilka regeringen beslutade om

redan i mars i år – tagit upp frågan om en översyn av bl.a. lagstiftningen om bevakningsföretag. Jag ser med stort intresse fram emot vad utredningen kommer fram till. Jag kan försäkra Sylvia Lindgren att jag kommer att vidta de åtgärder som är påkallade för att bl.a. förhindra sådana oegentligheter som tagits upp i frågan.

Anf. 67 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Tack för svaret, justitieministern!

Det är självklart att man reagerar när man kan läsa i tidningarna att var sjätte anställd på ett bevakningsföretag är kriminellt belastad, och det i företag som arbetar inom en bransch med höga krav på säkerhet och trovärdighet. Brottsbelastningen rör sig heller inte om några småsaker; det är inte bara trafikförseelser, utan sexualbrott, häleri, grova vålds- och ekobrott.

Utvecklingen inom bevakningsbranschen har också de senaste tio åren varit mycket expansiv. Grovt kan man dela upp branschens arbetsuppgifter i ordningshållande och övervakande uppgifter. Samhället har ansvaret för att rättsstaten skall fungera – det får vi aldrig tumma på.

Därför blir jag något förvånad när jag i svaret kan konstatera att Gun Hellsvik tycker att vi har ett gott verktyg för att förhindra att sådana här situationer uppstår och att kontrollen av bevakningsföretagen är tillräcklig. Min uppfattning är att det inte finns någon sådan, eftersom detta inträffar.

Med anledning av det nu aktualiserade fallet och att man försöker väga de olika problem som förekommer inom bevakningsbranschen mot varandra, kan det snabbt slås fast att en av de stora bristerna är just tillsynskaraktären. Är det så att tillsynsmyndigheten, i detta fall länsstyrelsen, har alltför knappa resurser? Ämnar justitieministern vidta några åtgärder här?

Anf. 68 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag tror inte att vi behöver tvista om att de lagliga redskapen finns, eftersom lagen ger länsstyrelsen rätt och skyldighet att kontrollera. Jag sade att man, om man på rätt sätt utnyttjar möjligheterna, rimligen bör klara de flesta situationer av det här slaget. Men jag sade också att jag i direktiven till Trygghetsutredningen, som vi beslutade om redan i mars i år – dvs. långt innan detta inträffade – tog upp frågan om en översyn av lagstiftningen om bevakningsföretag, bl.a. beroende på att bevakningsföretagen har fått och får en allt större betydelse i Sverige.

När vi ser på hur prövningen i dag sker, skall vi inte glömma de direktiv som gavs när lagen om bevakningsföretag en gång antogs. Denna lag antogs 1974, och departementschefen – som var en socialdemokrat – gjorde då följande uttalande: Det kan enligt min mening inte råda någon tvekan om att det i princip måste vara företagets egen angelägenhet att se till att dess personal är lämpad för sina arbetsuppgifter.

Det är mycket troligt att detta var rätt då, men det är annorlunda i dag. Därför tog jag i våras initiativ till en översyn.

Anf. 69 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag tror att vi kan vara överens om två saker. Det ena är att det är oerhört viktigt att samhällsinvånarna känner trygghet, både för polis och för de väktarbolag som skall ha hand om ordningen.

Det andra vi skall vara överens om är att väktarbranschen har vuxit, mycket snabbt. Det går inte bara att säga att det beror på att otrygghet och kriminalitet har ökat – det kanske är en för enkel förklaring. Den tekniska utvecklingen inom alla områden i samhället är ett av de viktigaste skälen till att det har skapats en marknad för företag som kan göra tillfälliga och snabba insatser av olika slag. I ett alltmer automatiserat och datoriserat samhälle finns ett växande behov av övervakande insatser. Behovet av att kombinera övervakning med kompetenta ingripanden kan tillgodoses av välutbildade vaktare från seriösa bevakningsföretag.

Jag vill på intet sätt negligera väktarbolagens intresse – det är nödvändigt att de finns – men det är också viktigt att deras trovärdighet finns kvar.

Anf. 70 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag uppfattar att vi är helt överens. Jag kan väl då berömma mig och Justitiedepartementet för att vi, innan det blev känt att det fanns problem, tog initiativet och insåg vikten av framtida förändringar.

Anf. 71 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag tycker nog att man ligger steget efter. Jag tycker t.ex. att det är oerhört viktigt att man definierar ordningshållande arbetsuppgifter kontra övervakande arbetsuppgifter. Det är viktigt att se över vad en vaktare respektive en polis gör. Handlar det exempelvis om tant Peterssons bortsprungna katt, tycker jag att det är något som vaktarna bör kunna ta hand om i stället för välutbildade poliser. Därmed menar jag att väkteribranschen måste ges möjlighet att växa. Antalet vaktbolag har också ökat i en mycket snabb takt, och här har onekligen inte tillsynsmyndigheten hunnit med. Man kan också se över om någon form av etableringskontroll kanske behövs. Är det för enkelt att starta vaktbolag i dag?

Anf. 72 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag föreslår att Sylvia Lindgren läser direktiven till Trygghet i lokalsamhället. Jag tror att de flesta svaren finns där.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1993/94:3 om väderstationen på Hanö

Anf. 73 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Christer Skoog har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta om SMHI automatiserar väderstationen på Hanö.

SMHI har påbörjat en omstrukturering av det meteorologiska observationssystemet. Projektet, OBS 2000, syftar till att med bibehållen kvalitet bringa ner kostnaderna för observationssystemet.

Det har föreslagits att 51 bemannade och 166 automatiska stationer skall ingå i systemet. Hanö är i dag en bemannad station som föreslås ersättas av en automatstation. I dag är tre personer anställda på Hanöstationen.

SMHI har beslutat att genomföra OBS 2000 i två steg. Det första steget

innebär bl.a. upprättande av 15 automatstationer som skall drivas parallellt med nuvarande manuella observationssystem. Syftet är att testa tekniken. Om det går enligt planerna tas beslut om ett genomförande av OBS 2000 i januari 1995, varvid observatörer kommer att sägas upp.

I vilken ordning manuella stationer kommer att avvecklas beslutar SMHI om i början av år 1995. Förändringen skall vara genomförd den 1 juli 1996. Som framgår av mitt svar är detta inte en fråga för regeringen utan det åvilar SMHI att besluta i dessa frågor.

Anf. 74 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Jag vill tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Frågan är föranledd av den oro som finns bland befolkningen ute i skärgården i dag, att man från regeringens eller statliga myndigheters sida vidtar åtgärder som minskar möjligheterna till bl.a. kombinationssysselsättning i skärgården.

I och för sig kan det nog i det enskilda fallet vara rätt att använda tekniken för att automatisera vissa funktioner. Men vad man glömmer, herr kommunikationsminister, är kombinationsmöjligheten. Det gäller att kunna få folk att leva och bo kvar i skärgården.

Kommunikationsministerns egen regering har tillsatt en särskild skärgårdsutredare. Men vore det inte skäl, även om det inte formellt är möjligt, att ta initiativ till att avvakta – åtminstone tills Skärgårdsutredningen är klar – med de negativa indragningarna i skärgården?

Vidare har jag de senaste dagarna läst i tidningarna att Sjöfartsverket, som också ligger under kommunikationsministerns domäner, har beslutat att stänga av mistluren. Nu kan förstås inte kommunikationsministern svara på den här frågan så här direkt, men för sjömännen ute längs våra kuster är detta ett ytterligare inslag av försämring som jag tycker är beklagansvärt.

Anf. 75 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Det är alldeles riktigt, som Christer Skoog säger, att det är viktigt att stärka möjligheterna för sysselsättning också ute i våra skärgårdsområden.

I det här fallet har personalavdelningen vid SMHI varit i kontakt med Sjöfartsverket. Sjöfartsverket, Försvaret och Sjöräddningen brukar kontaktas när arbetsförhållandena vid den här typen av arbetsplatser, dvs. fyrrar, skall förändras. I vissa fall har man kunnat bidra med finansiering så att dessa fyrrar har kunnat behållas med manuell bemanning.

När det gäller just Hanö har varken Sjöfartsverket eller Försvaret haft några synpunkter på de förändringar som SMHI har aviserat i denna plan som går under beteckningen OBS 2000. Detta är det svar jag kan ge. Jag kan bara konstatera att det är myndigheten själv som har att fatta den här typen av beslut. I Sveriges riksdag och i regeringen skulle situationen bli fullständigt orimlig om man skulle ta ställning till vilka mistlurar som skall få tuta och vilka personer som skall finnas vid olika arbetsplatser. Detta är någonting som vi måste överlåta åt våra kompetenta myndigheter, så att organisationen blir den mest effektiva. Att man sedan skall skapa en politik i det

här landet som gör det möjligt att driva och utveckla verksamheter på ett decentraliserat sätt är något som Christer Skoog och jag är helt överens om.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 76 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Vi är överens om så mycket som att vi har kompetenta myndigheter. Det har jag aldrig haft någon annan uppfattning om. Men vi som politiker får enligt min mening aldrig glömma vilka vi företräder, nämligen de människor som finns ute i den verklighet som vi här i riksdagen har att företräda. Då tycker jag inte att vi kan gömma oss bakom det rent lagliga, sätta upp hinder och säga att vi inte kan göra något – det är de och de som bestämmer.

Kommunikationsministern har såväl som jag att företräda befolkningen. Människorna i skärgården är alltså oroliga för att det ena efter det andra görs som är negativt och förhindrar deras möjligheter att verka, leva och bo ute i skärgården.

Kommunikationsministern, kan vi ändå inte vara överens om att vi skall avvakta med allt detta negativa tills vi kan ta ett helhetsgrepp på hela den här frågan? Det tycker jag att människorna i skärgården är värda.

Anf. 77 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Det är viktigt att se till att det blir goda möjligheter att arbeta och leva också i skärgårdarna. Jag har inhämtat att det är ca 30 bofasta personer på Hanö. Väderstationen där har bemannats av ett antal personer. Huruvida de kommer att få någon meningsfull sysselsättning i regionen eller inte kan jag inte bedöma. Det är alldeles orimligt att politiker skall sitta i Stockholm och lägga fast detaljerade ramar för verksamheter som myndigheterna är satta att sköta.

Anf. 78 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Vi är överens om ytterligare en sak, att det inte är politiker i Stockholm som alltid har de riktiga lösningarna. Därmed kanske man skulle kunna lyssna på de politiker som i det här fallet företräder människorna på den här orten. Jag har försökt att tolka den oro som människorna därute känner, vilket för mig är en väldigt viktig uppgift i min profession som politiker.

Herr kommunikationsminister, med all respekt för automatisering och allt vad apparater heter, men det mänskliga örat och det mänskliga ögat upptäcker faktiskt saker och ting som både kan rädda liv och annat. Jag tror att vi är överens om att vi skall försöka bibehålla den möjligheten, och ge människorna möjlighet till sin försörjning ute i skärgården.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1993/94:16 om remisstid för trafikplaner

Anf. 79 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Ingrid Andersson har frågat mig om jag är beredd att flytta fram fastställsetidpunkten för Vägverkets rikstäckande väghållningsplan

och Banverkets stornätsplan till februari 1993. Jag antar att Ingrid Andersson inte avser februari 1993 utan februari 1994.

Bakgrunden till frågan är att Vägverket och Banverket, till följd av riksdagens beslut om investeringar i trafikens infrastruktur i juni i år, har fått i uppdrag att upprätta långsiktiga investeringsplaner och redovisa dem för regeringen senast den 31 januari 1994.

Tidpunkten den 31 januari 1994 är satt med hänsyn till att bl.a. kommunerna skall få tillfälle att yttra sig över upprättade planer innan de redovisas för regeringen. Jag medger att tiden för yttrande är relativt kort, men samtidigt har hela denna planeringsprocess varit mycket komprimerad för alla inblandade parter. Det gäller såväl för regering och riksdag som för berörda trafikverk.

Vi står nu mitt uppe i genomförandet av riksdagens infrastrukturbeslut. Vägverket och Banverket kommer innevarande budgetår att investera för ca 14,4 miljarder kronor i nya vägar och järnvägar. Jag anser därför att det är mycket angeläget att aktuella långsiktiga investeringsplaner snarast kan fastställas. Jag är därför inte beredd att skjuta på redovisningstidpunkten för Vägverkets och Banverkets långsiktiga planer.

Kommunerna liksom alla andra berörda aktörer inom infrastrukturplaneringen måste respektera givna tidsramar. Jag förutsätter att kommunerna förmår organisera sitt arbete på sådant sätt att viktiga frågor prioriteras och erforderliga beslut kan tas inom en tidsram på 2,5 månader.

Anf. 80 INGRID ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag tackar naturligtvis för svaret. Jag har i min fråga bett om mer tid, inte om mer pengar. Därför trodde jag att jag skulle få ett positivt svar. Det har jag väl inte fått.

Frågan om remisstid kan synas liten, men jag ser den som en viktig demokratifråga. Den aktuella frågan gäller trafikplaner som skall fastställas av Vägverket och Banverket. De skall gälla i tio år. Nu leder hanteringen till att kommunerna får en mycket kort remisstid. Kommunikationsministern nämnde två och en halv månad. I praktiken blir det en månad, och det är kort. Det gäller här planer som varje kommun tycker är väldigt viktiga. Många har för avsikt att ta upp frågan i sina fullmäktigeförsamlingar, och det tror jag inte blir möjligt med denna remisstid.

Jag har blivit uppmärksamrad på det här förhållandet av länsstyrelsen i mitt hemlän. Där är man bekymrad över att den lokala demokratin kommer i kläm. Man tycker att det är ganska otillständigt att skicka ut handlingar för synpunkter med så här kort varsel. Jag har också fått klart för mig att det är kommunikationsministern som kan ändra på detta genom att ändra på fastställsetidpunkten. Den är nu årsskiftet 1993/94. Självfallet menade jag i min fråga februari 1994 – det var ett skrivfel, och jag ber om överseende med det.

En månads förskjutning när det gäller så här stora, både ekonomiskt och i tid, planer kan väl inte äventyra genomförandet. I vårt arbete med E 4:ans sträckning genom Uppsala län har vi fått klart för oss att Vägverket inte tar regionalpolitiska hänsyn i sin egen planering. Därför är det väldigt viktigt att

kommunerna och de lokala trafikhuvudmännen får möjlighet att verkligen framföra sina synpunkter.

Jag vädjar till kommunikationsministern att anse demokratifrågan så pass viktig att han tycker att den skulle vara värd en liten ansträngning så här i slutändan.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 81 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Tiderna växlar verkligen. Jag har stått i denna talarstol och svarat på minst, det vågar jag säga, 100 enkla frågor från Ingrid Anderssons partikamrater och andra som har jagat mig med blåslampa därför att projekten inte kommer i gång. Jag har talat om för dem att de får ta den tid som krävs, för den demokratiska processen är viktig.

Nu har vi alltså en omvänd situation. Det känns behagligt på ett sätt. Det är alltså inte så bråttom, och det kan tyckas vara bra. Men jag skulle faktiskt vilja påpeka, fru talman, att den demokratiska processen inte påverkas. Vad det handlar om här, Ingrid Andersson, är trafikverkens investeringsplaner inom ekonomiska ramar. Det handlar alltså icke om den fysiska planeringen. Där kommer den demokratiska processen att fungera. Man kommer att under planeringsprocessen ställa ut arbetsplaner, och detaljplaner kommer att tas fram och diskuteras.

Här är det inte fråga om den exakta sträckningen enligt de olika projekten, utan det handlar om vilka projekt som skall finnas med i investeringsplanerna under de kommande tre åren. Det finns här, tror jag, ett litet missförstånd när det gäller den demokratiska processen. Här gäller det de ekonomiska planerna, vilka projekt som skall vara med. Vilka sträckningar det gäller och hur projekten skall utformas är en senare fråga. Där kommer kommuner och länsstyrelser att ha ett sedvanligt demokratiskt inflytande.

Anf. 82 INGRID ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag är väl medveten om att vi från vårt håll verkligen har velat skynda på dessa investeringar. Det tycker vi har varit viktigt. När det ändå har dragit ut så långt på tiden och vi nästan är vid målet, tycker jag att en månads förskjutning, för att det skall finnas ett rejält utrymme för den kommunala demokratin, kunde vara motiverad trots att vi tycker att det är bråttom. Jag tror faktiskt inte att arbetet kan bli lidande när man är så långt framme.

När nu kommunikationsministern beskriver innehållet i denna remiss, börjar jag undra om det är meningsfullt med någon remiss alls. Är det fråga om skendemokrati, då blir jag ännu mer bekymrad.

Anf. 83 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Det är litet pinsamt att jag skall behöva redogöra för en ledamot i riksdagen hur den här processen har gått till. Det har varit solklart från början till slut att riksdagen först får möjlighet att tala om vilka vägar och järnvägar som skall vara nationella stråk. Det beslutet fattades den 8 juni i riksdagen, visserligen under något tumultartade former den sista natten, men ändå. Jag trodde att man visste något om vad man beslutade om den gången.

Samtidigt uppdrog riksdagen åt Vägverket och Banverket att utarbeta detaljerade investeringsplaner, bestämma i vilken takt och i vilken ordning projekten skulle genomföras. Detta skall man nu yttra sig över. Att kalla det för en skenprocess tycker jag är mycket märkligt. Därefter, när detta är fastställt, kommer kommuner och länsstyrelser att på sedvanligt sätt få delta i den demokratiska planeringsprocessen: vilka vägar och järnvägar som skall gå fram och hur projekten skall utformas. Detta är en demokratisk process som är väl förankrad i svensk tradition.

Anf. 84 INGRID ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag tycker inte att det är pinsamt att få denna uppläxning, som kommunikationsministern kallade det för. Jag är väl medveten om vad kommunikationsministern hittills har sagt. Men vad jag tycker är pinsamt är att den här processen lett till att kommunerna faktiskt får en väldigt kort tid på sig att yttra sig. Vilka projekt som skall finnas med är ju en väldigt viktig fråga för kommunerna.

Kommunikationsministern utgår från att man naturligtvis skall hålla de tider som är utsatta. Det tror jag säkert att man kommer att göra, men vi skall också komma ihåg att kommunerna har väldigt många andra viktiga frågor att behandla just den här tiden. Det handlar om svåra budgetar och indragningar i verksamheter som då får "kriga" med denna fråga, vilken man också skall yttra sig över.

Anf. 85 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Slutligen: Jag håller med Ingrid Andersson om detta. Jag upprepar ännu en gång att det här gäller de ekonomiska ramarna. De kommuner som inte vill ha E 4:an gående fram i sin kommun borde naturligtvis kunna svara ganska snabbt. Det är egentligen vad det handlar om här. Tidpunkten för när exakt vägen skall byggas skall fastställas av Banverket och Vägverket i de olika planerna.

Anf. 86 INGRID ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag förstår att jag inte kommer mycket längre i denna fråga. Kommunikationsministern har sin bestämda uppfattning. Jag tycker ändå att det är viktigt att man, om man går ut och vill ha synpunkter, ger tillräckligt med tid. Jag hoppas att vi ändå kan vara överens om den principen och vara litet olyckliga över att det ändå nu blir kort om tid.

Jag beklagar att kommunikationsministern inte kunde tänja litet grand i fråga om tiden i just detta fall.

Anf. 87 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Om jag skulle ha gått med på Ingrid Anderssons förslag, hade det skapat kaos i det planeringssystem som är uppdraget i denna mycket omfattande planering.

Överläggningen var härmed avslutad.

tvungna att säga nej till dem, eftersom de inte kan utföra den servicen. Kommer det som jag har fört fram att medföra annorlunda bedömningar? Jag hoppas att detta inte skall drivas så långt att vi mister den sjösäkerhet som finns i den svenska handelsflottan.

Anf. 90 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Svaret på den första frågan är att det är Nämnden för rederistöd som skall göra bedömningen.

De andra frågorna som Karl-Erik Persson tar upp handlar om konkurrenskraft. Om man inte kan utföra de tjänster befraktarna vill ha utförda, är man inte konkurrenskraftig. Självfallet skall en helhetsbedömning göras av allt detta.

Anf. 91 KARL-ERIK PERSSON (v):

Fru talman! Jag vet att man på många fartyg gör underhållet ombord, under fartygets gång. Detta skulle kunna innebära att man blir tvungen att lägga upp fartyget i docka eller på land för att göra underhåll. Då minskar den tid fartyget kan vara till sjöss. Det skulle bli mycket mer kostnadskrävande än i dag. Jag hoppas att de redare som gör underhållet när man är till sjöss inte mister rederistödet av den anledningen.

Anf. 92 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Självfallet kommer denna bedömning att ske med utgångspunkt också i de aspekter som Karl-Erik Persson här framför.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1993/94:49 om bestämmelser om hobbyfordon

Anf. 93 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Jan Sandberg har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att den s.k. hobbyfordonsutredningens förslag skall förverkligas.

Utredningen är egentligen en rapport kallad Regler för hobbyfordon, som utarbetats på uppdrag av Kommunikationsdepartementet. Den innehåller en kartläggning av vilka regler som försvårar utövandet av hobbyfordonsverksamhet samt förslag till regeländringar som bör genomföras för att underlätta denna verksamhet.

I rapporten framförs bl.a. förslag om att den årliga fordonsskatten och försäljningsskatten vid nyregistrering helt slopas för fordon av en årsmodell som är 30 år eller äldre. Den interna beredningen inom regeringskansliet av förslaget i den delen är ännu inte avslutad.

Min ambition är att så snart som möjligt till riksdagen lämna förslag som gäller hobbyfordonen. Det är dock inte möjligt att för närvarande ange en exakt tidsplan härför.

Anf. 94 JAN SANDBERG (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka kommunikationsministern för svaret. Det framkommer en hel del positiva signaler i svaret. Jag och många

Anf. 88 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Karl-Erik Persson har frågat mig om när jag kommer att lägga fram förslag till sjöfartsstöd.

Som Karl-Erik Persson vid det här läget säkert känner till lade regeringen fram en proposition om sjöfartspolitiska åtgärder på riksdagens bord nu i torsdags.

Propositionen innebär förslag om ett rederistöd för svenska fartyg i s.k. fjärrfart i enlighet med tidigare modell, dvs. återbetalning av sjömansskatt och ett bidrag för reduktion av sociala avgifter om 29 000 kr per helårsanställd sjöman. Bidraget beräknas till ca 400 miljoner kronor per år och föreslås att ges retroaktivt fr.o.m. den 1 juli 1993.

Regeringens mål har varit att presentera förslag till långsiktiga sjöfartspolitiska åtgärder, men som för den skull inte är villkorlösa. Statliga bidrag är inte allena en lösning på den svenska sjöfartsnärings problem, utan näringen måste själv medverka till att hålla nere kostnaderna för de svenska fartygen. Parterna på sjöarbetsmarknaden måste därför fortsätta det rationaliseringsarbete som initierades genom en överenskommelse parterna emellan hösten 1992. Överenskommelsen innebar att parterna var ense om att sänka fartygens kostnader, och parternas rationaliseringsarbete har varit en förutsättning för regeringens förslag. Om detta arbete avstannar och konkurrenskraften hos svenska fartyg försvinner, då blir statliga medel mer eller mindre meningslösa.

Regeringen avser därför att årligen följa upp rationaliseringsarbetet och kostnadsutvecklingen inte bara för de stödberättigade fartygen utan också för de olika yrkesgrupperna ombord på fartygen. Ett annat inslag i regeringens förslag är att stödet i princip bör utgå till den bemanning som, med sjösäkerhetskraven som självklar utgångspunkt, krävs för en rationell fartygsdrift. Det statliga stödet skall med andra ord så långt det är möjligt stödja den utveckling som sjöarbetsmarknadens parter själva gett uttryck för i sin överenskommelse om rationaliseringar och andra kostnadsbesparande åtgärder för att bibehålla svenska handelsfartygs konkurrenskraft.

Anf. 89 KARL-ERIK PERSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka kommunikationsministern för svaret. Frågan är ställd innan kommunikationsministern lade fram propositionen om sjöfartspolitiska åtgärder. Jag har dock vissa frågor om det som står i propositionen, som jag hoppas kunna få svar på.

På s. 9, andra stycket, i propositionen står följande: "I det fall det bedöms finnas möjligheter till rationaliseringar ombord på de enskilda fartygen och dessa inte genomförs bör detta också föranleda överväganden i fråga om det statliga stödet." Min fråga är: Vem skall göra dessa bedömningar?

I dag gör vissa redare underhåll medan fartygen är till sjöss. Frågan är då hur det skall bedömas. Blir bedömningen att en del av besättningen är övertalig, när underhållsarbete genomförs till sjöss? Det kan ju innebära att man har mer personal ombord än man skulle behöva av rena sjösäkerhetsskäl.

Vissa lastägare kräver en viss service ombord. Då kanske vissa redare är

Svar på frågor

med mig väntar ganska otåligt på att det skall bli ett regeringsförslag, och gärna snabbt. Det är många som vet hur viktigt det är med förbättringar på detta område. Många personer har detta som främsta fritidsintresse. Det finns en stor och viktig social insats i att bl.a. se till att ungdomar kan hitta någon form av meningsfullt fritidsintresse. Detta är ett exempel på ett sådant. Vi vet också att dessa personers intresse har motarbetats på olika sätt av tidigare regeringar och delvis av olika statliga myndigheter. Jag hoppas att regeringen, för att citera kommunikationsministern, "så snart som möjligt" lägger fram förslag med utredningen som grund.

Som ett bevis på mitt stöd för ministrarnas arbete och min uppskattning skulle jag vilja överlämna en liten present, som samtidigt är litet uppfordrande. Nu skulle man kunna tänka sig att jag lämnade över en skiftnyckel eller en oljekanna. Jag valde att ta fram en slips med äldre, kulturhistoriskt intressanta fordon på, som jag hoppas statsrådet kan använda i sitt arbete, inte minst vid det regeringssammanträde då detta förslag kommer att läggas fram. Jag kan lova att jag här i riksdagen kommer att sätta på mig en liknande slips när jag skall göra vad jag kan för att se till att en riksdagsmajoritet stöder det förslag som jag hoppas kommer snart.

Anf. 95 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Jag bugar mig för denna välvilja. Jag lovar att jag skall ha slipsen på mig vid det högtidliga tillfället. Det är ett tillfälle som jag hoppas skall komma ganska snart. Detta är en reform som kostar pengar. Det är därför som arbetet ännu inte är helt avslutat. Ambitionen är att så snart som möjligt ange tidsplanen och att genomföra den.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1993/94:65 om nattågstrafiken mellan Sundsvall och Göteborg

Anf. 96 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Hans Stenberg har frågat mig om jag avser vidta några åtgärder för att trygga nattågstrafiken mellan Sundsvall och Göteborg.

SJ har, som Hans Stenberg anger, dragit in det nattåg som gick direkt mellan Sundsvall och Göteborg. Det finns dock fortfarande möjlighet att åka nattåg mellan Sundsvall och Göteborg med byte i Ånge. Bytet på tåget från Göteborg till Sundsvall sker tyvärr på en för resenären obekväm tid. Enligt uppgift från SJ fanns det inte ett tillräckligt resandeunderlag för att ha kvar ett direkttåg på natten mellan Göteborg och Sundsvall.

I enlighet med det trafikpolitiska beslutet år 1988 skall SJ bedriva tågtrafik på affärsmässiga grunder. Statsmakternas uppgift är att fastställa de övergripande målen för SJ:s verksamhet. Detta innebär bl.a. att SJ väljer vilka järnvägslinjer man vill trafikera. Staten upphandlar sedan viss regionalpolitiskt angelägen interregional persontrafik som SJ beslutat lägga ner på företagsekonomiska grunder. Nattågstrafiken mellan Sundsvall och Göteborg har inte funnits med i diskussionerna inför upphandlingen för trafikåret 1994.

Regeringens förslag till upphandling för trafikåret 1994 redovisas i proposition 1993/94:42 Köp av interregional persontrafik på järnväg samt flygtrafik mellan Östersund och Umeå.

Jag är mot denna bakgrund för närvarande inte beredd att vidta några åtgärder med anledning av Hans Stenbergs fråga.

Anf. 97 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka kommunikationsministern för svaret på frågan. Att ha väl fungerande kommunikationer är en grundförutsättning för att kunna utveckla ett väl fungerande näringsliv. Under senare år har näringslivet i Västernorrland haft en oerhört negativ utveckling. För Sundsvalls del kan jag nämna att två börsnoterade företag för två år sedan hade sina huvudkontor där. De huvudkontoren har nu flyttats till andra orter. Kommunikationsministern har själv varit med och sett till så att statliga Telestyrelsen har flyttat sin verksamhet, som var förlagd till Sundsvall, till andra orter.

Huvudorsaken till att verksamheterna har flyttats har varit dåliga kommunikationer. När nu kommunikationerna fortsätter att försämrats skapas naturligtvis oro bland både politiker och medborgare i länet. Dessa försämrade kommunikationer begränsar kraftigt våra möjligheter att utveckla näringslivet. Det står också i skarp kontrast till de uttalanden som har gjorts från regeringen om vikten av att utveckla kommunikationerna i hela landet.

Jag blir litet besviken på svaret. Här satsar man nu på att utveckla snabbtåg på sträckan Stockholm–Sundsvall. Det vore väl en klok politik från SJ:s och statens sida att se till så att man inte vänjer av allt folk med att åka tåg innan man inför snabbtåg.

Anf. 98 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Jag anser att Hans Stenberg har fullständigt fel i de slutsatser som han drar, nämligen att det sker en försämring av kommunikationerna.

I den här regionen genomförs gigantiska satsningar, såsom utbyggnad med snabbtåg på Ostkustbanan, start av den första etappen av Bottniabanan, satsningar på E 4:an – inte minst det gigantiska Veda-projektet som har stor betydelse för den här regionen. Hans Stenberg, detta är bara några exempel på de satsningar som görs och som denna region har fått en stor del av.

Men problemet är att för få resande utnyttjar möjligheten att resa med nattåg mellan Sundsvall och Göteborg. Vi har i dag köpt in interregional olönsam järnvägstrafik för knappt 500 miljoner kronor. Nattågstrafiken som går över övre Norrland drar ungefär en tredjedel av det beloppet. Mycket stora pengar satsas alltså på detta. Men för att kunna upprätthålla fler linjer måste vi se till att den här trafiken utnyttjas.

Naturligtvis skulle man kunna fråga sig varför man inte kan åka nattåg till andra destinationer än bara Stockholm och Göteborg. Det finns säkert många andra orter som skulle vara intressanta i det här sammanhanget. Men den springande punkten, vilken Hans Stenberg och jag säkert är helt överens om, är att vi måste få fler resande att inse fördelarna med att utnyttja det trafikutbud som ställs till förfogande.

Anf. 99 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Anledningen till att jag nämner Göteborg är att en hel del studerande åker just sträckan Sundsvall–Göteborg. För dem är flyget ofta inget alternativ, bl.a. på grund av priset.

Om marknadskrafterna och antalet resande helt skall styra utbudet av kommunikationer, kan vi konstatera att vi i Norrland går en ganska dyster framtid till mötes. Åtminstone tidigare, när vi diskuterade flyget, har kommunikationsministern ihärdigt förfäktat åsikten att staten vid avreglering naturligtvis bör upphandla olönsam trafik. Anser kommunikationsministern att staten upphandlar tillräckligt mycket trafik? Är kommunikationsministern nöjd med den utveckling som vi har i dag?

Anf. 100 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Först vill jag erinra Hans Stenberg om att det var en regering ledd av hans eget parti som lade fram och genomförde 1988 års trafikpolitiska beslut, som byggde på just de principer som Hans Stenberg nu tar avstånd från, nämligen en trafik motiverad utifrån hur många resande som vill utnyttja de olika linjerna.

Om vi kopplar bort den viktiga variabeln antalet resande vid beräkning av vilken trafik som det skall satsas på, tror jag att vi är mycket illa ute.

Att staten på olika sätt tar ett regionalpolitiskt ansvar, det är en helt annan sak. Vad gäller flyget, visar det sig att allt fler nya linjer exempelvis i Norrlands inland tillkommer utan statlig subvention, utan subvention från de resande som flyger mellan exempelvis Luleå–Stockholm och Umeå–Stockholm. När vi har sett hur systemet stabiliserat sig, kan vi avgöra vad som behöver handlas upp av staten.

Anf. 101 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Naturligtvis är jag fullt medveten om att det var en socialdemokratisk regering som införde dessa bestämmelser. Men det handlar också om att man bör följa upp besluten för att se hur utvecklingen blir.

När man införde de här bestämmelserna, var det inte i den avsikten att nattågstrafiken mellan två så här pass stora orter skulle läggas ned. Det är jag helt övertygad om.

Anf. 102 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Slutligen vill jag inför behandlingen av den här propositionen, som just handlar om köp av interregional persontrafik på järnväg, ge Hans Stenberg ett tips. Propositionen lades fram, om jag minns rätt, den 14 oktober. Det finns motionstid kvar, och det är alltså möjligt för Hans Stenberg att finna ledamöter i denna riksdag som ändrar profilen på det upphandlingsförslag som finns, ett förslag som inkluderar sträckan Sundsvall–Göteborg.

Anf. 103 HANS STENBERG (s):

Fru talman! När nu kommunikationsministern säger att det är möjligt att finna ledamöter som jobbar med detta, väcks en viss förhoppning om att det

Prot. 1993/94:10

19 oktober 1993

Svar på frågor

även inom regeringen går att få visst stöd för att få till stånd en sådan här förändring. Jag avser att väcka en motion, för att se vad som kan göras.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1993/94:51 om kostnaderna för den enskilde vid exekutiv försäljning av fastighet

Anf. 104 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Inger Lundberg har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till en översyn av kostnaderna för den enskilde vid exekutiva försäljningar av fastigheter.

Nya bestämmelser om avgifter vid kronofogdemyndigheterna trädde i kraft den 1 januari i år. De nya bestämmelserna grundas på en översyn av avgiftssystemet som Riksrevisionsverket gjort på regeringens uppdrag. RRV:s förslag redovisades i 1992 års kompletteringsproposition. Jag förklarade där att jag räknade med att förslaget i allt väsentligt skulle kunna följas, vilket också skedde.

Vad gäller exekutiv försäljning av fastigheter innebär de nya bestämmelserna att det nu tas ut värderingsavgift och försäljningsavgift efter en procentsats av fastighetens värde som är högre än för försäljningsavgiften i det gamla systemet. Samtidigt har emellertid den s.k. särskilda avgiften för faktisk värderingskostnad slopats.

Att avgifterna baseras på det värde som fastigheten åsatts vid värderingen, och inte på det pris som den ropas in för, hänger samman med att det annars skulle uppkomma praktiska svårigheter vid auktionen. Avgiften är nämligen en av de poster som påverkar vilket lägsta inrop som kan godtas, och den behöver därför vara bestämd till sitt belopp när auktionen påbörjas.

Viktigast i det här sammanhanget är att avgifterna inte sätts så högt att de överstiger de verkliga kostnaderna för försäljningen. Att avgifterna beräknas på ett värde som är högre än det pris som uppnås vid försäljningen behöver inte betyda att så blir fallet.

Jag är emellertid väl medveten om att en ny avgiftskonstruktion, som det här är fråga om, i en del fall kan ge konsekvenser som inte förutsetts och inte heller är önskvärda. Det finns därför all anledning att utvärdera de nya reglerna när de tillämpats någon tid. Jag kommer att ta de initiativ som behövs för att en sådan utvärdering skall ske inom den närmaste tiden.

Anf. 105 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag tackar skatteministern för svaret. Det är bra att de nya reglerna skall utvärderas. Men samtidigt vill jag säga att det är allvarligt att man på ett sådant här område inför regler som kan slå mot mycket svaga grupper, samtidigt som man redan när dessa regler införs misstänker att de inte kommer att slå riktigt bra.

De människor som vi talar om är människor i en mycket svår situation. Det kan handla om unga familjer där kanske båda makarna är arbetslösa, och som genom försämrade räntebidrag och genom att de kanske tvingades

låsa sina räntor i samband med räntechocken för något år sedan befinner sig i en ohållbar situation. Det är unga familjer som tvingas gå från hus och hem. De tvingas gå från sitt hem med mycket stora skulder. Just de familjerna drabbas av de kraftigt höjda avgifterna vid exekutiva försäljningar.

Det är ju ingen liten förändring som regeringen har genomfört. Det är i många fall fråga om en två- till tredubbling av avgifterna. Precis som skatteministern säger baseras avgifterna på ett värderingspris, ett teoretiskt pris, inte på det verkliga försäljningspriset.

Bakgrunden till att avgifterna beräknas på det teoretiska priset är att det annars skulle kunna uppstå praktiska svårigheter för staten och borgenärerna. Men jag tror, skatteministern, att reglerna skulle kunna konstrueras på ett sätt som innebär att det här inte slår lika hårt mot de drabbade människorna.

Anf. 106 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det finns olika skäl till att det blir fråga om exekutiv auktion. Skälen kan vara så behjärtansvärda, opåverkbara problem som Inger Lundberg tog upp. Men skälen kan också vara andra.

Det är här fråga om en översyn som syftar till att man skall få full kostnadstäckning i försäljningsverksamheten. Jag tror att vi kan vara överens om att det inte är tänkt som en verksamhet – hur tråkig den än är – som skall belasta statsverket, utan kostnaderna skall totalt sett täckas. Man har då försökt hitta en konstruktion som ger denna fulla kostnadstäckning med så rimliga effekter som möjligt. Under oktober 1992 gjordes det en utvärdering för några fastigheter i Göteborgs och Bohus län. Utredningen utvisade att det nya avgiftssystemet gav högre avgifter för dyra fastigheter, men det gav oförändrade, eller måttligt ökade, avgifter för fastigheter till ett värde av 500 000–600 000 kr. För de allra billigaste fastigheterna blev avgifterna lägre.

Det finns en totalitet som antagligen slår rätt. Men det är svårt att säga i förväg. Vad gäller fördelningen på de olika fastigheterna och de problem som kan finnas, tänker jag se till att det under den närmaste tiden görs en översyn för att eventuellt kunna vidta förändringar för att uppnå ett bättre resultat.

Anf. 107 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Det finns ett skydd i systemet. Det är ett skydd i samband med stora försäljningar, t.ex. industrifastigheter och kontorsfastigheter. Det skyddet är på två basbelopp. När det gäller de mycket billiga fastigheterna är det ofta fråga om obebyggda tomter och liknande. Men det finns en stor mängd villaägare som drabbas av det vi talade om tidigare. Jag tycker att det är bra att översynen skall göras och att det skall ske snabbt. Jag tror att det är nödvändigt att omedelbart gå och se vilka justeringar som kan göras i systemet. De beräkningar vi har gjort och de exempel jag har tillgång till talar för att människor kan drabbas allvarligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

Anf. 108 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Ingrid Hemmingsson har frågat mig när jag avser att fullgöra riksdagens beställning i fråga om momsbefrielse vid alternativmedicinsk behandling. Frågan har ställts mot bakgrund av att skatteutskottet i sitt betänkande 1992/93:SkU26 uttalat att beredningen av frågan om undantag från skatteplikt för alternativmedicinsk behandling bör ske med inriktning på att riksdagen så snart som möjligt skall kunna ta ställning till ett förslag från regeringen om ett sådant undantag.

Utredningen (1992:02) om vissa mervärdesskattefrågor lämnade i november 1992 ett betänkande som bl.a. innehöll förslag om en betydande utvidgning av undantag från skatteplikt till mervärdesskatt för tjänster avseende sjukvård. I propositionen 1992/93:190 om mervärdesskatt på väg- och broavgifter m.m. som lämnades till riksdagen under våren 1993 ingick bl.a. utredningens förslag om undantag från skatteplikt för medicinskt betingad fotvård. Förslaget ledde till lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli innevarande år.

Enligt utredningens beräkningar skulle en utvidgning av det skattefria sjukvårdsområdet till att också avse alternativa behandlingsmetoder minska statens mervärdesskatteintäkter med ca 120–130 miljoner kronor. Vidare är det förenat med betydande tekniska och principiella svårigheter att definiera och avgränsa det område som i så fall bör omfattas av skattefriheten.

När en tillfredsställande lösning uppnås av såväl frågan om finansiering av förslaget som de tekniska och principiella problem som en sådan skattefrihet kan ge upphov till, avser jag att återkomma till riksdagen med förslag i denna del. Detta kan dock ske tidigast till vårriksdagen.

Anf. 109 INGRID HEMMINGSSON (m):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret, fast statsrådet förmodligen förstår att jag inte är alls nöjd med det. Det gäller speciellt att statsrådet sade att "detta kan dock ske tidigast till vårriksdagen". Det innebär ju egentligen att regeringen inte har tänkt att effektuera riksdagens begäran.

Jag skall nämna litet grand vad som har hänt tidigare. Sedan skall jag komma in på varför vi är så angelägna om att regeringen måste effektuera riksdagens beslut. Utredningen har lagt fram förslag om att tillämpa konkurrensneutralitet mellan alternativmedicin och skolmedicin. Det väcktes motioner från de borgerliga partiernas sida, och riksdagen fattade beslut om att begära att regeringen skyndsamt skall lägga fram ett förslag.

Jag vill påminna om att detta har varit ett vallöfte även före den borgerliga regeringens tillträde. Jag har faktiskt skrivit under en reservation med statsrådet som första namn om att konkurrensneutraliteten är något som den borgerliga regeringen skall fatta beslut om. Detta är viktigt, annars begränsas människors valfrihet. I alla andra sammanhang talas så mycket om den enskilda människans valfrihet. Men här tycker inte statsrådet att det är möjligt att verkställa ett beslut fattat av riksdagen.

Man måste ju utgå från människans behov. Människan är mycket mer

komplicerad till sin natur än vad man tidigare har trott. Det här kommer att framgå mer och mer. Om det finns personer som tycker att alternativa metoder lindrar och botar, måste deras beslut få gälla. Jag kan inte ställa upp på orsakerna till att riksdagens beslut inte skall gälla.

Prot. 1993/94:10

19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 110 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Som redan har framgått har en del beslut redan effektuerats. Det är självklart att jag tänker effektuera beslutet.

Vidare finns det finansiella problem som vi kan lämna därhän. Mig veterligt har inte riksdagen anvisat någon finansiering för dessa 120–130 miljoner kronor. I dessa tider av statsfinansiell obalans är det också en fråga som måste hanteras.

Men det finns också problem i fråga om att definiera vad som är alternativmedicin. Det är oerhört svårt. Frågan om vad som kan betraktas som alternativmedicin bereds också inom Socialdepartementet. Mig veterligt har man där ännu inte kommit fram till hur frågan skall hanteras.

Låt mig ta ett praktiskt fall som har diskuterats. Jag har ägnat många timmar åt att diskutera hur vi skall gå vidare med frågan. Låt oss titta på frågan om massage. Behovet av massage kan vara medicinskt betingat. Det bör i så fall naturligtvis vara momsbefriat. Jag delar uppfattningen att denna typ av utanför den organiserade sjukvården existerande behandlingsmetoder skall också vara skattebefriade. Det är ingen diskussion om den saken. Men sedan har vi frågan om att få massage för sitt välbefinnande. Om jag känner att jag är ganska trött och att jag skulle bli uppiggad av massage, skall det också vara momsbefriat?

Gränsen mellan vad som är alternativ sjukvård – vi är överens om att den skall momsbefrias – och det som är något helt annat är svår att definiera. Det finns ytterligare några steg som kan tas och som är förhållandevis enkla. Jag tror mig kunna ta ytterligare steg under våren 1994 i det avseendet. Men det finns avgränsnings- och definitionsproblem. Jag tar frågan om massage som ett exempel på vilka problem som finns. Men inriktningen är momsbefrielse, och självfallet kommer jag att effektuera riksdagens beslut. Men riksdagen måste ge mig tid att komma fram till den definition och avgränsning som behövs.

Anf. 111 INGRID HEMMINGSSON (m):

Fru talman! När vi fattade detta beslut i riksdagen hänvisade vi till den utredning som hade gjorts. I utredningen talas mycket om avgränsningar. Utredningen har tagit upp den typ av avgränsningar som riksdagen hade som underlag vid beslutet. Därför hoppas jag att statsrådet tittar på dessa tre punkter. Där finns också svaret på massageexemplet. Allmän rekreation och skönhetsvård skall naturligtvis inte vara momsbefriat. Vården skall ges individuellt och skall avse utredning eller behandling av sjukdom eller kroppsfel.

Riksdagen har ställt sig bakom utredningens förslag, och därför kan det inte vara några svårigheter att effektuera riksdagens beslut.

Anf. 112 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Denna utredning har remissbehandlats och ligger för närvarande för beredning i Socialdepartementet. Så långt är, såvitt jag förstår, vi

överens. Då är frågan vilka slutsatser som skall dras av de olika synpunkter som har lämnats i remissomgången.

Sett från mina utgångspunkter är det fråga om att fundera kring hur gränsdragningen skall hanteras. Ingrid Hemmingsson och jag är överens om att momsbefrielsen skall gälla sådant som är medicinskt betingat. Men var drar jag gränsen? Att använda ord som förklarar vad det är man menar är inte detsamma som att ha hittat system som fungerar i den praktiska tillämpningen för skattemyndigheterna.

Det viktiga är att vi är helt överens om inriktningen. Jag delar den uppfattning frågeställaren har. Vi är också överens om att det måste finnas en bra avgränsning. Vi är, slutligen, överens om att finansieringen måste ske på ett förtroendefullt och rimligt sätt. Vi har mycket gemensamt. Frågan är när förslagen skall läggas fram. Bakgrunden måste vara gediget genomtänkt.

Anf. 113 INGRID HEMMINGSSON (m):

Fru talman! Jag kan inte finna något annat än att förslaget från regeringens sida måste komma under vårriksdagen och inte, som statsrådet har sagt, tidigt till vårriksdagen. Jag förutsätter att det är så i och med att statsrådet har understrukt detta i svaret.

Jag hoppas vidare att detta skall beredas i skatteutskottet – statsrådet sade socialutskottet – eftersom det ändock är en skattefråga. Eventuella andra utredningar under socialutskottet, som jag själv är ledamot av, ligger så långt fram i tiden att de inte kan vara relevanta.

Oavsett vad som har anförts av remissinstanser m.fl. har vi ändå haft sådana här diskussioner. Jag vill understryka att det är fråga om ett beslut av riksdagen. Vi tycker att detta är mycket viktigt och att det har att göra med människans fria val, något som vi anser måste prioriteras.

Det vore riktigt illa om regeringen skulle strunta i riksdagens beslut, men jag tycker mig nu ha fått en försäkran från statsrådet att han inte har för avsikt att göra det utan tänker lägga fram ett förslag till riksdagen under våren.

Anf. 114 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag kommer inte alls att strunta i riksdagens beslut. Däremot finns det all anledning att se till att riksdagen får förslag från regeringen som är väl underbyggda.

Vi är helt överens också när det gäller individens fria val. Det förslag som vårt gemensamma parti har resonerat om vad gäller sjukförsäkringen innebär att patienten skall få ett fritt val av vårdgivare. Men samtidigt har vi ett kostnadsproblem, som vi har diskuterat länge. Det finns en risk att patienten och den som ger vården är överens om att blåsa upp kostnaden. Detta har Moderata samlingspartiet också tagit hänsyn till i diskussionen om hur en sjukförsäkringsreform skall utformas.

Vi har när det gäller kontrollen samma avgränsningsproblem. Systemet skall inte användas på ett icke avsett sätt. Såvitt jag förstår är vi överens också om detta. Det finns ett antal tekniska problem att hantera, och jag och mina tjänstemän ägnar faktiskt en del tid åt att klara dem. Självfallet skall

vi fullfölja riksdagens beslut i takt med att vi kan komma fram till hållbara lösningar.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 115 INGRID HEMMINGSSON (m):

Fru talman! Vad vi har åsyftat från riksdagens sida är konkurrensneutralitet, så att människorna själva kan välja sina vårdgivare. Det kan i sig inte leda till att systemet överutnyttjas.

Jag vet att olika byråkrater kan ha litet olika åsikter om detta. Jag vill därför föreslå att statsrådet själv tar beslutet. Jag tycker att om detta ställer till oreka i den byråkratiska gången, skall man ta beslutet utifrån människors behov, inte med utgångspunkt i att förenkla kontrollen eller i att på något annat sätt göra systemet enklare för dem som skall administrera det.

Anf. 116 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! När Ingrid Hemmingsson för några inlägg sedan redovisade hur man skall göra en gränsdragning var vi överens om att det krävs en gränsdragning mellan det som skall vara momsbefriat och det som inte skall vara det. Om man skall göra sådana gränsdragningar, måste de kunna fungera i tillämpningen.

Jag kan ha synpunkter på hur man inom en byråkrati tenderar att försvara sina regelsystem, och sådant kan jag ha förståelse för. Men det som skall styra mig vid ändringar i regelsystemen skall vara möjligheterna att få till stånd bra fungerande system. Det är också det som är avsikten.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1993/94:39 om Domän AB:s försäljning av skogsmark

Anf. 117 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Carl Olov Persson har frågat mig om Domän AB har arbetat för att fullfölja försäljningen av mark till jord- och skogsbrukare enligt avtal om bolagisering av Domänverket mellan svenska staten och Domän AB av den 30 juni 1992.

Riktlinjerna för riksdagens beslut om Domäns försäljning av mark till enskilda återfinns i bolagiseringsavtalet. Riktlinjerna innebär fortsatt försäljning t.o.m. juni 1996 av jordbruk, jord- och skogsmark samt permanent- och fritidsbostäder. Sedan bolagiseringstidpunkten den 1 juli 1992 har Domän på olika sätt aktivt arbetat för att genomföra beslutade fastighetsförsäljningar. Som exempel kan nämnas olika slag av informationsmaterial som Domän har framtagit för ändamålet. Domän har t.o.m. utgången av september månad 1993 sålt 1 300 objekt av nämnda kategorier varav 420 utgör skogsmark motsvarande 41 500 hektar. För Domän återstår ca 3 500 objekt att sälja, varav ca 800 utgörs av jordbruk och skogsmark. Jag anser därför att Domän på ett bra sätt har arbetat för att fullfölja riktlinjerna i bolagiseringsavtalet och därmed medverkat till att bl.a. stärka det enskilda jord- och skogsbruket.

Anf. 118 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! Jag får tacka näringsministern för svaret. Tiden går fort, och det har snart gått två år. Fristen innan avtalet löper ut är snart till ända. Jag är inte lika nöjd som näringsministern är med utvecklingen.

Domän äger ungefär 5 miljoner hektar skog, och det är 20 % av hela det svenska skogsinnehavet. Man har nu sålt ut knappt 1 %, nämligen 41 500 hektar. Det betyder att 2 promille av det totala skogsinnehavet har bytt ägare och övergått till privata intressenter. Jag anser att det är försumbart.

Samtidigt gör Domän anspråk på att få köpa skogsmark. Domän är såvitt jag förstår ett starkt företag, med god likviditet, och kommer att kunna genomföra ytterligare upphandlingar. Jag har dessutom i de samtal som jag har haft med olika presumtiva köpare fått uppgift om att Domän obstruerar en del och gärna vill lägga hinder i vägen för ytterligare privatisering.

Man har klassat stora delar av innehavet som kärnområde. Det gäller i princip hela Norrland och delar av Bergslagen. Från dessa områden vill man inte alls sälja något. Jag har dessutom ryktesvis hört att Domän försöker kringgå kravet på försäljning av små innehav upp till 200 hektar genom att slå samman fastighetsenheter. Jag skulle vilja höra vilken kommentar näringsministern har till detta.

Anf. 119 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Mina samtal med Domän har klart och entydigt utmynnat i att Domän har en mycket stark vilja att avyttra denna typ av fastigheter. Dessa ligger inte i linje med Domäns affärsidé och är inte lönsamma för Domän. Tvärtom är man angelägen om att likvidera denna typ av fastigheter. Man är väl i takt med den plan som man lagt upp till 1996 vad gäller försäljning av skog.

Men detta skall självfallet ske till någorlunda kommersiella priser. Det är klart uttryckt att man skall sälja i praktiken alla innehav under 200 hektar, om inte mycket starka skäl häremot finns. Det är även en klar ambition att sälja ut alla jordbruk, om inte mycket starka skäl finns mot detta. Man skall vidare gå in för försäljning av fastigheter för permanent- och fritidsboende.

Anf. 120 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! En av huvudtankarna i propositionen om omvandling av Domänverket till Domän AB var ju att stödja företagandet i glesbygden och att skapa bärkraftiga enheter. Detta har nog inte skett i den omfattning som jag hade förväntat mig.

Anf. 121 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Har Carl Olov Persson någon typ av klagomål eller kan han visa på att något inte går som det borde enligt propositionen, är han mycket välkommen till mig för att nu eller senare redovisa detta. Vi har ett mycket starkt intresse av att leva upp till riksdagens beslut att fullfölja det bolagiseringsavtal som vi har varit med om att skriva under.

Vi har dock inte upplevt att vi har fått nämnvärda sådana klagomål. Där emot har det av olika skäl förekommit viss tidsutdräkt, både från bolagets sida och från andra, vilket ställt till en del problem.

Men om det finns synpunkter eller klagomål innebärande att man inte lever upp till riksdagens beslut, ta gärna fram dem! Vi tar mycket seriöst på föresatsen att leva upp till detta.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 122 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! Jag ber att få återkomma i den frågan.

Jag tänkte också vidga frågeställningen något. Vi har i tidningarna kunnat läsa om att det pågår förhandlingar om en sammanslagning mellan Domän AB och ASSI. Även NCB har nämnts i sammanhanget. Förverkligas en sådan stor sammanslagning, får den ett sådant format att 40 % av allt skogsinnehav hamnar under en hatt, dessutom med anknytning till skogsägarrörelsen, som står för ungefär 25 % av skogsnäringen i landet.

Detta blir en oerhört stark koncentration. Vad säger näringsministern om en sådan enorm koncentration av Sveriges skogsägare? Är det t.ex. bra ur konkurrenssynpunkt?

Anf. 123 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först och främst skall vi undvika alltför mycket av spekulationer. Det sagda är korrekt så till vida att ASSI:s och Domäns styrelser till mig har inkommit med ett brev med begäran att få fusionera ASSI och Domän. Det skulle innebära att ASSI fick en bra självförsörjningsgrad, motsvarande vad andra bolag har, när det gäller massaved och massaflis, och därmed skulle bolaget få en större uthållighet och flexibilitet.

Det Carl Olov Persson nu vill göra är att dra in andra bolag och i princip alla privata skogsägare i samma block. Det finns inga planer på någonting sådant.

Dessutom måste jag mycket klart säga att alla privata skogsägare inte ingår i NCB. 11 % av skogsmarken finns inom Domän i dag. Det är detta det är fråga om, det är vad diskussionen med ASSI gäller. Det är detta vi skall pröva utomordentligt seriöst, utifrån konkurrenssynvinkel, utifrån skogsindustrins synvinkel och nationellt i Sverige för att därefter komma fram till ett beslut.

Anf. 124 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! Jag vill trots allt skicka med en varning för att detta bolag kan bli ett enormt starkt ekonomiskt företag, som i princip kan ge sig på att köpa ytterligare företag och skapa en väldig koncentration. Vi vill trots allt ha en fri konkurrens på denna marknad.

Dessutom talas det i det här sammanhanget om att man skall sälja ut 10 % av ägandet. Så fort staten har släppt något litet av ägandet har staten inte längre någon handlingsförmåga i de här frågorna. Jag vill höra om det inte trots allt finns en vilja att motverka en sådan tänkt utveckling.

Anf. 125 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Näringsdepartementet och jag själv kommer med mycket stor kraft att tillse att riksdagens beslut skall gå i verkställighet när det gäller Domän och de försäljningar som skall ske till enskilda personer. Vi har ett mycket starkt sådant intresse. Jag har även uppfattat att det intresset delas

av Domäns ledning, som har starkt företagsekonomiska skäl för sin åsikt i denna del.

Spekulationer i övrigt har jag ingen anledning att i grunden kommentera. Jag tycker dock att man allmänt skall vara mycket försiktig med att här räkna in alla privata skogsägare som tillhör något enstaka block. I så fall blir grupperna av skogsägare i Sverige totalt sett mycket få. Det tror jag leder tanken alldeles galet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 16.32 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

22 § Svar på frågorna 1993/94:9 och 17 om äldreomsorgen

Anf. 126 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jan Andersson har frågat mig dels hur jag tänker agera för att få förbättringar till stånd inom äldreomsorgen, dels vad regeringen ämnar göra när det gäller de ökade avgifterna för äldre. Jan Andersson undrar om det inte vore lämpligt att ett högkostnadsskydd utreddes på nytt. Som herr talmannen nämnde besvarar jag frågorna i ett sammanhang.

Regeringen uppdrog hösten 1991 åt Socialstyrelsen att under fem år följa och utvärdera ÄDEL-reformen. Förra fredagen överlämnade Socialstyrelsen en redovisning av ÄDEL-reformens första ett och ett halvt år. Sammanfattningsvis ges en i huvudsak positiv bild av reformens genomförande och äldreomsorgens utveckling. När det gäller den av kommunerna övertagna sjukhemsverksamheten pekar styrelsen dock på stora skillnader i fråga om kvalitet och innehåll mellan olika sjukhem. Av rapporten framgår också att det fortfarande finns vissa oklarheter i ansvarsfördelningen mellan landsting och kommuner bl.a. när det gäller rehabiliteringsinsatser för äldre och handikappade.

Jag har tagit fasta på den debatt som förekommit och de synpunkter Socialstyrelsen lämnat avseende de mer hälso- och sjukvårdsinriktade delarna av ÄDEL-reformen liksom det oklara ansvarsförhållandet när det gäller rehabiliteringsinsatserna. Regeringen kommer därför inom kort att förelägga riksdagen ett förslag om att 50 miljoner kronor anslås för utvecklingsarbete på dessa områden. Sådana utvecklingsmedel avses bli tillgängliga redan från årsskiftet.

Jag avser också att inom kort inbjuda till en hearing kring situationen på

äldreområdet. Det är viktigt att vi får kunskaper om de äldres situation inte bara via massmedierna utan också genom en seriös genomlysning av de frågor som väckts.

Som orsak till påstådda missförhållanden anför Jan Andersson dels indragningar av ekonomiska medel från kommunerna, dels marknadstänkandet på äldreområdet. Riksdagen har på regeringens förslag beslutat att för år 1994 återföra drygt 4 miljarder kronor till kommunerna, vilket rimligtvis kommer att underlätta deras ekonomiska situation.

När det gäller nya driftsformer ser jag mycket positivt på de privata initiativ som nu tas på bl.a. äldreområdet. Jag menar att människor med engagemang för omsorgsfrågor bör ges möjlighet att t.ex. genom entreprenader få utveckla nya idéer inom äldreomsorgen. Jag följer utvecklingen med stort intresse och vet att Socialstyrelsen håller på med en kartläggning av nya driftsformer. Inom ramen för detta projekt pågår arbete med ett allmänt råd om verksamhet som utförs i privat regi för omsorg om äldre och funktionshindrade. Detta kommer bl.a. att behandla frågor om kompetens, myndighetsutövning, insyn och tillsyn.

Så till Jan Anderssons andra fråga om de ökade avgifterna för äldre. Ändringen i socialtjänstlagen gäller från den 1 mars i år. En månad senare fick Socialstyrelsen i uppdrag att noga följa utformningen och utvecklingen av kommunernas avgiftssystem inom äldre- och handikappomsorgen. En delredovisning och lägesrapport lämnades i början på juni. Socialstyrelsen beskriver där utformningen av nya avgiftssystem. I vissa fall har mycket stora höjningar noterats på sjukhemmen.

Jag vill i det här sammanhanget betona några restriktioner vid avgiftsuttag som också tydligt framhölls både i propositionen och vid riksdagsbehandlingen. Vid prövning av avgiften måste hänsyn tas till hemmavarande make eller maka. Reglerna får inte utformas så att några av ekonomiska skäl avstår från nödvändig vård eller så att den hemmavarande maken tvingas flytta till annan bostad. Hänsyn måste också tas till standardskillnader vid bedömning av boendekostnaden.

Socialstyrelsen kommer att lämna en slutrapportering av uppdraget den 1 december. Jag kommer på grundval av denna rapport att överväga behovet av eventuella förändringar i avgiftssystemet.

Anf. 127 JAN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret. När det gäller den debatt som har varit kring äldreomsorgen under den senaste tiden, delar jag uppfattningen att den bara visar en del av verkligheten. Verkligheten är mycket mer mångfasetterad och betydligt ljusare. Samtidigt är det en bild av verkligheten som har kommit fram i massmedierna, och vi måste ta den på allvar.

Det positiva med ÄDEL-reformen är att de medicinskt färdigbehandlade i större utsträckning än tidigare kommer till ett eget boende samt de särskilda boendeformerna. Folkpartiet har ju länge drivit frågan om egna rum i långvården. Där har inte reformen, trots ekonomisk stimulans, varit speciellt framgångsrik.

Det finns ett antal områden som inte är bra. Den debatt som fördes under

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

hela 80-talet om äldreomsorgen – detta är ingen ny debatt – handlade hela tiden om oklara ansvarsförhållanden. En del problem finns fortfarande på områden där ansvarsförhållandena är oklara. Jag tror personligen inte att det bästa sättet är att hoppas på ett samarbete. Det hoppades vi på under hela 80-talet. Jag tror att det är betydligt bättre att göra klara ansvarsområden, både när det gäller rehabilitering och när det gäller hjälpmedelsförsörjning.

När det gäller frågan om den medicinska kompetensen hos kommunerna och möjligheterna att få tillgång till den, får vi föra debatten om hemsjukvården respektive hela primärvården vidare och fundera över om det skall finnas mer medicinsk kompetens hos kommunen som huvudman. Det är möjligt att det är en lösning.

Man säger i ÄDEL-utvärderingen att det är svårt att avgöra vad det är som orsakar de problem som vi ser inom äldreomsorgen. Är det ÄDEL-reformen? Jag får återkomma till det senare.

Anf. 128 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! När det gäller de särskilda boendeformerna och ombyggnaden av sjukhemmen delar jag Jan Anderssons uppfattning att det går mycket trögt med ombyggnaden av sjukhemmen. Det hindrar dock inte att andelen personer som tvingas bo i flerbäddsrum sammantaget har minskat, vilket jag ser som en glädjande utveckling. Det är riktigt att vi gärna skulle se att vi hade en ännu snabbare utveckling när det gäller ombyggnaden av sjukhem. Vi funderar nu på om det finns möjligheter att göra något åt utformningen av statsbidraget för att bättre kunna nå det uppsatta målet.

Jag kan ge Jan Andersson rätt även på den andra punkten. Det är alltid svårt att nå goda resultat och hoppas på samordning när man har ett splittrat ansvar. Det finns dock exempel på landsting och kommuner i Sverige som samarbetar bra när det gäller rehabilitering. Jag tror att man kan nå en del resultat genom att lyfta fram goda exempel.

Rehabiliteringsområdet är ett område där jag tror att vi aldrig kommer att kunna få bara en huvudman. Det kommer alltid att vara ett samarbete mellan dem som bedriver medicinsk rehabilitering och dem som skall fortsätta att rehabilitera när den medicinska rehabiliteringen är klar. Där måste vi hitta bra samarbetsformer mellan landsting och kommuner. Jag är inte alls främmande för förskjutningar när det gäller ansvarsförhållandet mellan landsting och kommuner på den punkten, liksom när det gäller ansvaret för de sjukvårdande insatserna på t.ex. sjukhem.

Anf. 129 JAN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag går över till de frågor som jag inte hann med förra gången. När det gäller de ekonomiska förhållandena är det otvetydigt så att de har spelat en roll. De anges i alla fall ofta som orsak när man är ute. Det är naturligtvis tacknämligt att kommunerna ges en bättre ekonomisk situation nästa år. De 50 miljonerna är bra till att bedriva utveckling, men de löser inte problemen med kommunernas framtida ekonomi.

Det som oroar är hur det skall gå senare under 90-talet. Bilden av kommu-

nernas ekonomiska situation är minst sagt dystert samtidigt som kraven ökar inom äldreomsorgen. Andelen äldre äldre ökar ju också fortsättningsvis.

Att jag har angett de nya driftsformerna beror egentligen på att det inte kan uteslutas att det nya tänkande som håller på att växa fram på sina håll i landet, framför allt i storstadsområdena där problemen är störst, har haft betydelse för äldreomsorgen och de problem som har uppstått. Den bild som ges är att man har klarat sig bättre i små kommuner. Där har också marknadstänkandet fått mindre genomslag.

Anf. 130 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Dessa pengar, de 50 miljonerna, är naturligtvis inte avsedda att lösa några underskottsproblem eller stora ekonomiska problem i kommunerna. De är avsedda att uppmuntra projekt som sedan kan bli goda exempel för kommunerna.

När det gäller kommunernas ekonomiska situation i stort har vi all anledning att vara bekymrade. Kommunförbundet redovisade en rapport för ungefär ett år sedan, där man pekar på ett gap mellan behov och tillgängliga resurser motsvarande 8 kr i kommunalskatt någon gång framemot sekelskiftet. Det är självklart att detta gap inte kan täppas till på ett enkelt sätt, utan detta kommer att ställa kommunerna inför enormt stora uppgifter och utmaningar under 90-talet.

Jag vill inte utesluta att någon del av gapet kan klaras genom kommunalskatter och, till någon del, genom ökade avgifter. Men till stor del måste vi förlita oss på att den totala kommunala verksamheten kan effektiviseras ytterligare, bl.a. därför att det är nödvändigt att friställa resurser till områden där jag *inte* tror att det går att effektivisera särskilt mycket. Dit hör äldreomsorgen.

Anf. 131 JAN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag har inget svar att ge, men man bör ta upp frågan om det förändrade synsätt som finns när det gäller de äldres situation, de sjukas situation, köp-sälj-metoderna osv. och vilken inverkan detta haft på förtroendet för t.ex. sjukvården och äldreomsorgen. Vi ser ju av Äldrebarometern, som huvudsakligen är positiv, att det trots allt finns en stor grupp äldre som känner stor oro för framtiden.

Till slut några ord om avgifterna. Bengt Westerberg sade i en debatt som vi hade i december:

”Som jag tidigare sade vill jag inte utesluta att vi ändå till sist kan komma fram till att vi behöver ett detaljreglerat högkostnadsskydd. Men låt först kommunerna visa vad de kan. Om de misslyckas, och Socialstyrelsens analyser och våra egna bedömningar tyder på att det inte blev som vi hoppas: låt oss då reglera i efterhand, – – –.”

En stor grupp pensionerade lever under skälig levnadsnivå. Det är djupt olyckligt. Många av de problem som vi lyfte fram när beslutet fattades i december månad har, tyvärr, besannats i verkligheten. Vad ämnar socialministern göra åt det?

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 132 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Mitt besked från den debatten kvarstår. Vi skall följa utvecklingen i kommunerna, och vi kommer – som jag nämnde i mitt svar – att få en rapport den 1 december. Då kan vi bättre bedöma utvecklingen. Det finns en del larmsignaler, det vill jag inte förneka, i den rapport som Socialstyrelsen kom med i våras. Men det var bara ett par månader efter det att de nya avgiftssystemen hade införts.

Jag utgår därför från att en hel del kommuner, när man ser konsekvenserna av de nya reglerna, kommer att göra korrigeringar. Men detta vet vi mera om i december när rapporten kommer. Då skall jag återkomma till Jan Andersson och andra med besked om vad jag tycker är lämpligt att göra.

Anf. 133 JAN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för det tillägget. Man vet ju inte riktigt säkert hur det är. Jag tror i alla fall inte att situationen har förbättrats. Till en del har ju den debatt som förts under hösten handlat dels om kvaliteten i vården, dels om avgiftsättningen.

Jag för min del tycker att det är helt orimligt att över huvud taget betala en hyresavgift när det gäller t.ex. boendeformerna, sex- och fyrbäddsrum. Den frågan borde vi se över.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på fråga 1993/94:24 om prioriteringen av vårdnadsbidraget

Anf. 134 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jan Andersson har frågat mig varför regeringen anser att ett vårdnadsbidrag är viktigare att införa än en sysselsättningsgaranti för personer med svåra funktionshinder.

En regerings politik innebär en avvägning mellan olika intressen. Om nya resurser alltid skall anvisas till det område där behoven i något slags objektiv mening är störst skulle naturligtvis biståndet till utvecklings- och öststater komma före allting annat, också före den handikappreform som riksdagen beslutade om i våras. Men också andra synpunkter måste vägas in.

Den prioritering regeringen har gjort är resultatet av en samlad bedömning, gjord på grundval av den regeringsförklaring som avgavs när regeringen tillträdde.

Anf. 135 JAN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag inser också att den här prioriteringen är gjord på grundval av regeringsförklaringen. Personligen tycker jag att det är en väldigt dålig prioritering – därmed inte sagt att mitt parti per automatik skulle kunna göra förbättringar när det gäller handikappreformen. Vi har ju ett underskott på 200 miljarder. Varje ny reform måste därför vägas på guldväg innan den genomförs.

Men om det skulle uppstå ett ekonomiskt utrymme om 2 eller 3 miljarder tycker jag inte att man för den skull skall införa ett orättvist vårdnadsbidrag

som alls inte behövs och som inte alls gynnar de grupper som har behov av sådana här åtgärder. Jag tänker t.ex. på de handikappade och deras sysselsättningssituation. Det sades ju i våras att den enda anledningen till att man inte införde en sysselsättningsgaranti var statsfinanserna. Det kunde jag acceptera. Men jag kan inte acceptera detta när man väger det hela mot ett vårdnadsbidrag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

24 § Svar på fråga 1993/94:29 om införande av vårdnadsbidrag

Anf. 136 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Hans Karlsson har frågat mig om jag vet hur många förvärvsarbetande som kommer att stanna hemma för att ta hand om sina barn för 2 000 kr i månaden eller 60 kr per dag.

Enligt vad jag inhämtat har den arbetsgrupp som nyligen haft i uppdrag att bedöma konsekvenserna av införandet av ett beskattat vårdnadsbidrag ingående diskuterat denna fråga. Den har konstaterat att det inte finns något underlag för att bedöma hur de aktuella familjerna kommer att påverkas av införandet av vårdnadsbidraget. Arbetsgruppens kalkyler bygger därför på oförändrat beteende. Inte heller jag har underlag för att göra någon annan bedömning.

Anf. 137 HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret men är naturligtvis inte nöjd med det.

Jag har ställt frågan med utgångspunkt i det faktum att regeringen lägger fram ett förslag om ett vårdnadsbidrag som ger ungefär 60 kr per dag. Det handlar om att regeringen i ett för landet besvärligt ekonomiskt läge prioriterar vårdnadsbidraget framför andra saker. Min fråga är också intressant så till vida att regeringen rimligtvis borde ha gjort en bedömning för att se hur många som kan tänkas använda möjligheten att få 60 kr per dag i stället för att förvärvsarbeta.

Av svaret att döma har någon sådan bedömning inte gjorts. Det får mig att dra slutsatsen att detta är ännu ett utslag av den s.k. önskeregeringen, dvs. att de ingående partierna skall ha sina hjärtefrågor lösta. I det sammanhanget måste jag fråga hur det står till när man gör en sådan här prioritering – precis som Jan Andersson var inne på i föregående frågedebatt.

Socialministern har ju ansvaret för jämställdheten. Jag måste därför fråga socialministern i vilket avseende han anser att vårdnadsbidraget bidrar till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Anf. 138 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! För det första vill jag betona att regeringen ännu inte har lagt fram något förslag. Vad som än så länge finns är ett förslag utarbetat av en arbetsgrupp. Det är möjligt att regeringen kommer att komplettera gjorda bedömningar så småningom.

För det andra är svaret på Hans Karlssons sista fråga att jag inte tror att vårdnadsbidraget ger något direkt bidrag till jämställdheten.

För det tredje måste jag få ställa en motfråga: Tror Hans Karlsson verkligen att det finns någon som vill stanna hemma för 60 kr om dagen?

Anf. 139 HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Nej. Vad jag säger är ju att jag inte tror att någon vill göra det. I det perspektivet är det väldigt förvånande att regeringen lägger fram det här förslaget.

Jämställdheten handlar ju om att kvinnor och män skall delta på lika villkor och under samma förutsättningar. Av allt att döma kommer vårdnadsbidraget, i den mån det får genomslag, att motverka jämställdheten.

Vi politiker beskylls ju ibland för att säga en sak och göra något helt annat. Socialministern och Folkpartiet förefaller ha hamnat i den situationen i det här läget. Jag tycker alltså att vårdnadsbidraget missgynnar jämställdheten. Därför förvånar det mig mycket att socialministern och regeringen lägger fram ett sådant förslag.

Jag måste också fråga om socialministern i nuvarande statsfinansiella läge anser det rimligt att satsa de här miljarderna på detta förslag samtidigt som vi har långtidssjuka, människor som ligger på våra sjukhus och äldreboende som får stå tillbaka.

Anf. 140 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! För det första vill jag konstatera att om vi är överens om bedömningen att ingen kommer att stanna hemma för 60 kr om dagen, har reformen inga negativa effekter på jämställdheten i varje fall.

För det andra kan vi konstatera att det redan i dag finns de som stannar hemma för 0 kr om dagen. De får ganska dålig ekonomi och tvingas till stora ekonomiska uppoffringar. Vårdnadsbidraget innebär att de här människorna kommer att få göra något mindre ekonomiska uppoffringar. Jag kan inte se att det är en jättestor nackdel.

Beträffande Hans Karlssons tredje fråga som gällde det statsfinansiella läget vill jag säga att jag redan har svarat på den frågan i debatten med Jan Andersson. Jag har inget ytterligare att tillföra.

Anf. 141 HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Är det inte så, socialministern, att de som redan har stannat hemma har gjort det av andra skäl än för att ta hand om barnen? Man sköter arbetet hemifrån i stor utsträckning – man sköter t.ex. delar av familjejobbet eller bokföringen i makens firma från hemmet. Det handlar om att pengar ur statskassan skeppas över till grupper som relativt sett redan är gynnade. Jag förstår att de är mycket tacksamma över det här bidraget, det skulle alla vara, men frågan är om det är rimligt att göra en sådan prioritering i detta läge.

Anf. 142 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag vet att det finns ganska många studier som visar att de familjer som bara har en familjeinkomst lever under ganska dåliga ekono-

miska förhållanden. Det gäller självfallet inte alla familjer, men det gäller i hög grad gruppen som sådan.

Det finns redan ett stöd, som jag förmodar att Hans Karlsson stöder, som i hög grad riktar sig till de här familjerna, och det är det riktade bostadsbidraget. Det här innebär ytterligare en förstärkning för ekonomin i familjer som har en mycket dålig hushållsekonomi. Jag kan inte se att det är någon katastrof på något sätt, utan tvärtom är det säkert ett välkommet bidrag för familjer som har en dålig ekonomisk situation.

Anf. 143 HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tror säkert att det här bidraget är välkommet, och visst finns det familjer som har en dålig ekonomisk situation. Men skall vi utveckla den tankegången bär det ganska långt hän, eftersom vi har mängder av arbetslösa och andra som står i socialbidragskön. Det är emellertid inte de grupperna som i stor utsträckning får det här, utan i den mån de här pengarna kommer att gå ut kommer de att gå till grupper som relativt sett redan är gynnade.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på fråga 1993/94:8 om karensdagarna i arbetslöshetsförsäkringen

Anf. 144 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Ingela Thalén har frågat mig om jag är beredd att ändra övergångsreglerna för det nyligen införda karensdagssystemet mot bakgrund av att det framkommit i massmedierna att en kvinna fått fem karensdagar efter att ha arbetat fyra timmar.

Regeringen har beslutat om förändringar fr.o.m. den 1 november 1993 i de nu gällande övergångsreglerna. Beslutet innebär att den som den 6 september 1993 eller senare haft ett förvärvsarbete som varat kortare tid än 30 kalenderdagar inte behöver fullgöra fem karensdagar. De problem som beskrivs i frågan bör därmed ha fått sin lösning.

Anf. 145 INGELA THALÉN (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Den socialdemokratiska gruppen i riksdagen röstade ju emot de extremt krångliga övergångsbestämmelser som infördes i anslutning till beslutet om församlingar i arbetslöshetsförsäkringen. I anslutning till att beslutet förbättrades i riksdagen hade vi en mycket omfattande debatt. Vi riktade en skarp kritik mot regeringen och regeringskansliet för det sätt som man hade utformat förslaget på. Jag tycker fortfarande att övergångsbestämmelserna, trots den här förbättringen, var en dålig lösning. Men det goda behöver ju för den skull inte vara det bästas fiende. Det är därför bra att ministern och regeringen på det här sättet åtminstone har genomfört denna förbättring.

Det jag vill fråga ministern om är: Vad händer med dem som redan har drabbats av det sjabbel som detta har inneburit? Betyder ministrarnas svar att

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

de som har fått avräkningar under den här perioden får tillbaka pengar som de har "blivit av med"?

Dessutom skulle jag vilja fråga arbetsmarknadsministern: Betyder den här förändringen att arbetsmarknadsministern nu har tagit tillbaka den kritik som tidigare riktades mot socialdemokraterna, bl.a. i pressmeddelanden som under debattens gång lämnade Arbetsmarknadsdepartementet med påstånden om att den socialdemokratiska gruppen gick ut med inte bara felaktig utan dessutom oriktig information?

Anf. 146 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag har personligen undersökt denna fråga. De som har fått karensdagar efter en kort tids jobb behöver inte ens ansöka om att få pengarna tillbaka, utan de betalas tillbaka automatiskt. Det här gäller alltså samtliga berörda, fram till nu och framöver.

Jag har hört talas om vårens diskussion. Om jag har förstått det hela rätt, fick socialdemokraterna tag på ett första delningsexemplar av förslaget, som icke ens hade redovisats för mig. Utifrån det materialet utspann det sig sedan en riksdagsdebatt. I det förslag som regeringen slutligen lade fram i riksdagen var detta emellertid icke aktuellt. Debatten blev av denna anledning något förvirrad. Så kan det ju bli ibland.

Anf. 147 INGELA THALÉN (s):

Herr talman! Det känns inte särskilt meningsfullt att gå tillbaka och debatera en historia, särskilt inte om den är så färsk att den finns i riksdagens protokoll; var och en kan gå tillbaka i protokollen och läsa. Jag vill bara kommentera det arbetsmarknadsministern nu säger. I det här fallet är det en helt felaktig historieskrivning. Regeringsförslaget innebar att reglerna, vid arbetslöshet första gången, skulle tillämpas som om arbetet hade upphört. Lagrådet konstaterade då att det skulle tolkas som att det gällde arbete, sjukdom, vård av barn och liknande. Ett enhälligt utskott ändrade på detta, förutom det som ministern nu själv har ändrat på.

Jag vill ställa ytterligare en fråga: Hade inte arbetsmarknadsministern för avsikt att komma till riksdagen och redovisa denna förordningsförändring?

Anf. 148 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Förordningsförändringar går bra att anmäla för riksdagen.

Anf. 149 INGELA THALÉN (s):

Herr talman! Också jag är fullt medveten om att det går att anmäla förordningsförändringar för riksdagen. Min fråga gällde närmast om ministern inte hade haft för avsikt att ge någon utförligare information i den här frågan, som naturligtvis har upprört många och som också var föremål för en sådan omfattande debatt.

Dessutom skulle jag vilja veta om ministern är beredd att kommentera vad statssekreteraren i Arbetsmarknadsdepartementet säger, nämligen att man på departementet är beredd att genomföra denna viktiga förändring och att man nu enbart söker ett sätt att undvika att gå till riksdagen.

Anf. 150 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):
Herr talman! Jag har inte hört några sådana uttalanden, och därför vill jag inte kommentera dem.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 151 INGELA THALÉN (s):
Herr talman! Inte heller jag har hört statssekreteraren uttala detta, men jag har sett det i skrift. Att ministern inte vill kommentera saken är kanske svar tillräckligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på fråga 1993/94:63 om det statliga stödet vid flyttning av företag

Anf. 152 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):
Herr talman! Sylvia Lindgren har frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder beträffande statligt stöd vid flyttning av företag när det inte handlar om nyetablering.

Inledningsvis vill jag framhålla vikten av att alla regioner i vårt land har ett välutvecklat näringsliv för att Sverige som helhet skall kunna utvecklas positivt. Ett av medlen för att nå detta mål är samråd med och lokalisering av privata tjänsteföretag till våra svaga och ensidiga arbetsmarknader.

Detta samråd började år 1983, när dåvarande Statens industriverk (SIND) enligt sin instruktion skulle "svara för lokaliseringssamråd med företag inom den privata tjänstesektorn för att befrämja regional balans". I juni 1984 gav dåvarande regeringen SIND dessutom ett uppdrag att "särskilt analysera och utveckla metoder och medel för att påverka utbyggnaden och lokaliseringen av företag och verksamheter inom den privata tjänste- och servicesektorn till stödområden".

Regeringskansliets samråds- och lokaliseringsverksamhet har pågått sedan hösten 1987, och beslut om verksamheten har fattats av en enig riksdag. Verksamheten har hittills resulterat i beslut om etablering av ca 4 200 jobb i framför allt mindre orter i stödområden.

Bakgrunden till företagssamråden är den djupgående strukturella obalans på arbetsmarknaden som alljämt finns i våra stödområden. Sysselsättningsnivån är låg, och det råder brist på privata tjänsteföretag och därmed jobb för kvinnor. Detta gör att kvinnorna flyttar, och därigenom skapas en obalans även i befolkningsutvecklingen.

Verkligheten är att många kommuner i stödområden har förlorat 20–50 % av sin folkmängd sedan början av 60-talet, och den minskar fortfarande, med allt vad detta innebär av sviktande serviceunderlag och svårigheter att få till stånd en positiv näringslivsutveckling.

Privata tjänsteföretag betyder därför oerhört mycket, både när det gäller att bredda arbetsmarknaden och när det gäller att ge näringslivet en allsidig utveckling och en kraftfull tillväxt.

Under de senaste åren har vi kunnat notera en förändring i företagens lokaliseringsmönster. Allt fler nybildade tjänsteföretag etablerar sig nu i lan-

dets mest sysselsättningssvaga områden med sin produktion. En del av dessa företag förlägger dessutom huvudkontoret till Stockholm.

I sin delrapport "Underlag för översyn av regionalpolitiken" från oktober 1993 framhåller Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) att "arbetet med att utlokalisera tjänsteföretag bör fortsätta eftersom det vid utvärderingarna visat sig ge mycket goda effekter för både företag och region".

Avslutningsvis vill jag säga att arbetet med att lokalisera tjänsteföretag är en långsiktig verksamhet, som ibland ger resultat först efter flera års diskussioner och förhandlingar. Det är därför viktigt att arbetet med att bredda de mindre arbetsmarknaderna bedrivs kontinuerligt och att samråden med tjänsteföretag sker fortlöpande för att kunna intensifieras vid en konjunkturuppgång.

Anf. 153 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Jag vill tacka Börje Hörnlund för svaret. Jag vill också instämma i vikten av att alla regioner i vårt land har ett välutvecklat näringsliv för att Sverige som helhet skall utvecklas positivt, så att det inte uppfattas som att det här finns några skiljaktigheter från min sida.

Anledningen till min fråga är att jag har kunnat läsa i pressen att t.ex. ett Brommaföretag som ansåg att vinstmarginalerna började bli för knappa har fått statligt stöd för att flytta en del av verksamheten till Smedjebacken. Notan för flytten får skattebetalarna betala, eftersom regeringen lämnade ett bidrag på 5,5 miljoner kronor för denna operation.

26 personer ställs nu utan jobb i Stockholm. De statliga pengarna går inte enbart till utbildning och företagsflytt. Utbildningen äger rum i Stockholm, och då skall de människor från Smedjebacken som eventuellt kommer att inneha dessa arbeten i framtiden att utbildas och ha hotellkostnader osv. här. Det finns ingen garanti för några nya jobb, och det blir heller inte några nya jobb.

Jag har svårt att förstå hur regeringen kan satsa skattebetalarnas pengar på att skyffla runt jobb och människor inom landet. I en högkonjunktur kan det vara möjligt och begripligt. Men arbetslösheten slår blint överallt, inte minst i denna region.

Att regeringen med 200 miljarder i budgetunderskott ger ett företag som skall flytta jobb inom landet 5,5 miljoner är för mig obegripligt. Det vore bättre om miljonerna åtminstone satsades på något nytt i Smedjebacken eller på att locka hit utländska företag. Tycker Börje Hörnlund att pengarna används rätt? De ger ju inte fler arbetstillfällen, utan det är kanske tvärtom.

Anf. 154 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Det är just det som har skett i mycket hög utsträckning, dvs. att det är utländska företag som har valt våra mindre orter. När det gäller det aktuella företaget satt det fast i en hyresnivå som var av den arten att deras amerikanske ägare inte kunde acceptera den. Hela företaget var faktiskt hotat.

I det läget sökte man sedan lång tid tillbaka en annan lösning. Dessutom ville man välja en ort som passade för ett stort lager och transporter ut från det lagret. Som ärendet har dragits för mig, och jag har träffat företagets

amerikanske ägare och VD, var troligtvis detta räddningen för alla dessa jobb.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Anf. 155 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Det som utmärker inte minst Stockholms län är det stora antalet varsel inom tjänstesektorn. Tre av fyra varslade kommer i dag från tjänstesektorn. Det är fortfarande obegripligt för mig att man använder pengar till att skyffla runt människor i stället för att göra insatser så att man får till stånd nya arbetstillfällen. Det måste ändå vara detta som var avsikten med pengarna.

Jag har ingenting emot att hela regioner och hela landet skall leva, osv. Det är nödvändigt, och det är viktigt att satsa på den delen. Men när det slår så här blint är det mycket dåligt använda pengar.

Jag vill ställa frågan: Finns det fler exempel på att man använder skattebetalarnas medel till att skyffla runt människor utan att det ger några nya företag eller nya jobb?

Anf. 156 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag förklarade i mitt förra inlägg, men jag tar om det för säkerhets skull, att den amerikanske ägaren gjorde bedömningen att man antingen måste göra något radikalt eller så skulle företaget troligtvis inte leva kvar. Därmed har vi räddat ett stort antal jobb till Sverige.

Från den nya orten kommer man att marknadsbearbeta Norden och delar av övriga Europa. Detta kan vara början till något mycket positivt. Denne amerikanske ägare visade dessutom intresse för ytterligare lokaliseringar till vårt land. Jag åker nu ut i världen ett par gånger just för att förmå industrimän att se på Sverige och Stockholm som en god lokaliseringsort.

Ser man på de olika företag som hamnat i de mindre orterna är det i mycket stor utsträckning – inte till 100 %, men kanske 70–90 % – fråga om helt nya arbeten. Det är mycket få arbetstillfällen som har tagits från någon annan ort.

Anf. 157 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Jag har fått exempel på att ett tjugotal Stockholmsföretag, flertalet filialer, har flyttats ut. Det är statliga pengar som har använts till det. Det har spätt på arbetslösheten i denna region.

Jag har självfallet ingenting emot en positiv glesbygdspolitik, tvärtom. Den får bara inte ske till kostnaden av en storstadsfientlig politik. Arbetsmarknadsläget i storstäderna måste också uppmärksammas och arbetstillfällen tas till vara.

Anf. 158 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Många av de orter som fått dessa tjänsteföretag har sedan 1960 förlorat 20–50 % av sin folkmängd. Det är unga människor som har flyttat från dessa kommuner. De lever nu i en situation där gymnasieskolan måste läggas ner, och annan tung service är hotad. De har ofta en arbetslöshet som är tre fyra gånger denna regions.

Om man vill tala om solidaritet och verkligen mena någonting med det,

är det väl magstarkt att vara avundsjuk på dessa stora områden. Man måste göra litet grand för att de inte skall gå under. Det är egentligen vad det är fråga om.

Anf. 159 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Jag försökte verkligen i inledningen betona att det inte handlar om någon avundsjuka, arbetsmarknadsministern. Det jag vill är att förmedla ett budskap om att situationen är ohållbar också i Stockholm och i Stockholms län. Det kan vi se inte minst av antalet varsel. Det är också många personer som kommit hit från glesbygdsområdena och nu hamnar i arbetslöshet.

Jag anser därför att de slantar som nu skall användas för sysselsättningsbefrämjande åtgärder måste gå till nya arbetstillfällen. Det finns alltför många exempel på att så inte är fallet. Det är detta som utgör min kritik.

Anf. 160 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Det som kännetecknar dessa tjänsteföretag på de nya orterna är att det har skett en produktivitetsförbättring på 25–40 %. Just sådana saker gör att företagen och sysselsättningen finns kvar i stället för att slås ut. Jag vill återigen betona att flera tunga världsföretag har upptäckt Sverige just på grund av dessa små orter.

Jag vill avslutningsvis säga att det socialdemokratiska kommunalrådet i Smedjebacken var mycket lycklig.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1993/94:5 om sillfisket i Östersjön

Anf. 161 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Christer Skoog har frågat vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att rädda sillfisket i Östersjön.

Den svenska fiskerinäringen befinner sig för närvarande i en bekymmersam situation förorsakad av flera samverkande faktorer. Beståndet av torsk i Östersjön är mycket svagt som en följd av bl.a. brist på saltvatteninflöde från Västerhavet under en mycket lång period, hårt fisketryck och störningar i miljön. Bestånden av sill och strömming är goda medan marknaden för dessa arter är svag sedan många år. De låga priserna för dessa arter har hittills för fiskarnas del kunnat hållas uppe genom stöd i form av pristillägg. Detta blir inte längre möjligt efter årsskiftet. Bakgrunden är den av riksdagen våren 1990 godkända överenskommelsen inom EFTA som innebär att handeln med fisk skall liberaliseras.

Mot denna bakgrund har regeringen de senaste åren lagt fram flera förslag till offensiva åtgärder för att möta den ökade internationella konkurrensen. Således har medel anslagits t.ex. för att stimulera utveckling av produkter baserade på sill och strömming, för exportfrämjande åtgärder och för bidrag till bildande av producentorganisationer på fiskets område. Medel har vidare

anslagits för utsättning av fisk, vilket inte minst har kommit våra fiskare längs ostkusten till godo.

Det riktade fisket efter sill och strömming för industriändamål är en viktig del av fisket i Östersjön. Inom EG är denna typ av fiske inte tillåtet. I EG-förhandlingarna kräver vi att få fortsätta med detta fiske.

Inom Jordbruksdepartementet bereds för närvarande ett förslag från Sveriges fiskares riksförbund om att använda medel ur prisregleringskassan till stödåtgärder till yrkesfisket.

I det längre perspektivet är det dock inte möjligt att lita till statliga åtgärder för att hålla sillfisket vid liv. En grundläggande förutsättning är givetvis att det skapas en tillräcklig marknad för sill och produkter baserade på sill. Ansvar för detta har i första hand fiskerinäringen. En näring kan inte fortleva om ingen efterfrågar de produkter den bjuder ut.

Anf. 162 CHRISTER SKOOG (s):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga. Bakgrunden till frågan är givetvis den svåra situationen för det svenska fisket som råder för närvarande. Jag vill dock inte måla bilden alltför mörkt. Enligt min och många bedömares mening finns det ljusglimtar vid horisonten. Man kan säga att det inom den närmaste tiden kommer att finnas stora problem. Anledningen är framför allt att för den fiskeflotta som finns på Östersjön har sillfisket av tradition haft oerhört stor betydelse. Enligt alla de källor som finns att tillgå, experter, biologer m.fl., finns det gott om sill. Problemet är bara att man fiskar upp en alltför stor del till industrifisk och för liten del till konsumtionssill.

Det prisstöd som har funnits och kommer att finnas året ut har för bara fiskarna i Blekinge och Skåne utgjort ca 23 miljoner kronor om året. Det motsvarar ungefär en krona per kilo sill. När detta prisstöd försvinner blir det enligt fiskarna själva omöjligt att sälja eller att få lönsamhet i sillfisket om inte priserna stiger i motsvarande grad.

Östersjöflottan har inte samma möjligheter som västkustflottan att komma ut, t.ex. beroende på båtstorlek. I Västerhavet finns litet andra möjligheter.

Till detta skall också läggas att fisket efter lax är reducerat på grund av de överenskommelser som finns. Det finns ett torskfiskeförbud, även om fiskaren för närvarande ersätts.

Vilka åtgärder anser jordbruksministern att det behövs för att stimulera efterfrågan på fisk? Hur skall priset på fisk öka så att de som fiskar i Östersjön skall kunna fortleva?

Anf. 163 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! I mitt svar nämnde jag de ansträngningar som har gjorts för att få fram ytterligare produkter, framför allt när det gäller sill. Sillen är för närvarande den stora tillgången i Östersjön. En sak som inom den närmaste framtiden kommer att spela en avgörande roll i det här sammanhanget är hur förhållandena kommer att bli vid ett EG-medlemskap.

Som Christer Skoog säkert vet har vi en tullmur att komma över vid export av sillprodukter och fiskprodukter till EG. Samtidigt har EG-länderna et-

fritt tillträde till den svenska marknaden. Vår ambition är att detta hinder liksom alla andra hinder på fiskets och jordbrukets område skall undanröjas omedelbart vid ett medlemskap i EG. Vi har fått positiva signaler om att detta skall vara möjligt. Jag ser detta som ett positivt faktum för det framtida Östersjöfisket.

Jag hoppas också att vi får chansen att fortsätta med fisket för andra ändamål än för konsumtion. Det har nämligen stor betydelse så länge tillgången på sill är så stor i Östersjön.

Dessutom bereder vi, som jag nämnde, det förslag som vi har fått ifrån Sveriges fiskares riksförbund. Däri ingår förslag på åtgärder som skulle lätta fiskarnas skuld- och räntetryck. Vi hoppas kunna bli färdiga med den beredningen inom ett par veckor.

Anf. 164 CHRISTER SKOOG (s):

Herr talman! Jag hoppas också att det skall gå att lösa fiskets ekonomiska problem. Riksdagen avskaffade fiskerilån och införde ett bidrag i stället. Bidraget är av relativt ringa omfattning och täcker inte tillnärmelsevis det behov som finns bland fiskarna. Jag hoppas att ärendet får en snabb beredning.

Jag tycker fortfarande att man skall fiska industrisill. I mitt inlägg menade jag att det kanske skulle vara bättre om vi fick mer konsumtionssill att leverera till de människor som så väl behöver den.

Jag hade en debatt med Karl Erik Olssons kollega, Alf Svensson, häromdagen. Han ville inte gå med på att vi t.ex. skulle leverera sill till de svältande människorna på andra sidan Östersjön. Men om vi kunde hjälpas åt att öka marknaden för sill i Sverige och på så sätt gynna det svenska fisket, vore det en fördel. Jag vet att Karl Erik Olsson och jag egentligen är överens om detta. Frågan är vad som händer. Vad skulle jordbruksministern vilja säga till dem som fiskar sill längs Skånes och Blekinges kuster? Skall de efter den 1 januari fortsätta att fiska sill för en krona kilot och gå med ytterligare förlust eller vad skall de fiska i stället?

Anf. 165 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Frågan om att med statsmedel subventionera export eller möjligen ge någon form av bidrag till länder på andra sidan Östersjön kan naturligtvis övervägas. Jag tror dock att biståndsministern har gett regeringens syn på saken. I de näraliggande länderna föreligger det egentligen inte brist på livsmedel. Det är det ekonomiska systemet som är mycket allvarligt. Det kan i vissa sammanhang vara så att länderna i fråga i stället skulle behöva exportera livsmedel.

Beskedet till sillfiskare och andra fiskare i Östersjön om situationen efter årsskiftet är att vi från regeringens sida hoppas kunna undanröja de akuta problemen genom att komma till rätta med den ekonomiska situationen för fiskarna. Dessutom skall marknaden påverkas i positiv riktning genom de åtgärder som jag redan tidigare har nämnt. Vi skall utveckla sillprodukterna och försöka komma närmare en europeisk marknad utan några handelshinder. Jag tror att den svenska industrin har goda möjligheter. En viktig faktor i det sammanhanget är att vårt konkurrensläge allmänt i Sverige är mycket gynnsamt i dag.

Anf. 166 CHRISTER SKOOG (s):

Herr talman! Att konkurrensläget i Sverige är gynnsamt beror på att vi devalverade kronan. Jag tror dock att den svenska fiskaren har samma möjligheter att konkurrera under förutsättning att det är samma regler som gäller. Det svenska fisket är effektivt. Det finns problem på kort sikt, men på lång sikt tror jag att det kommer att lösa sig. Jag såg bara en möjlighet att inom den närmaste tiden med hjälp av biståndspengar kunna hjälpa både de svenska fiskarna och människorna på andra sidan Östersjön. Det är riktigt att Alf Svensson har redogjort för regeringens inställning. Jag beklagar den.

De viktigaste fiskarterna att bevara i Östersjön är lax, sill, strömming och torsk. Jag utgår ifrån att vi gemensamt kan se till att det svenska fisket fortlever. Visserligen har vi bara 3 500 yrkesfiskare, men de är viktiga. Förutom att de skapar jobb på sjön skapar de jobb på land. Fisken är dessutom en mycket nyttig produkt, som vi bör verka för att fler människor äter.

Anf. 167 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Den bedömning vi har gjort av det svenska fiskets situation i ett längre perspektiv är precis som Christer Skoog säger positiv. Vi har alla möjligheter att konkurrera på den europeiska marknaden, på EG-marknaden.

Det finns dessutom en positiv inställning till Östersjöfisket. Det framkom inte minst när kommissionären Paleokrassas var här och tittade på det svenska fisket. Därför känner inte heller jag någon större oro på längre sikt. Det är bra att vi är överens på den punkten.

De åtgärder som vi nu bereder på förslag från Fiskarnas riksförbund och som också har behandlats av Fiskeriverket hoppas jag skall kunna lösa problemen under den närmaste tiden. Jag hoppas att jag snart skall kunna återkomma med närmare besked om den frågan.

Anf. 168 CHRISTER SKOOG (s):

Herr talman! Jag tackar för det beskedet. Jag hoppas också att anslagstilldelningen på kort sikt, i kommande budgetproposition, blir litet mer än för närvarande.

Fiskeriverket sitter nu och bereder hur pengarna skall hanteras. De räcker inte för att man skall kunna tillgodose alla de behov som finns. De räcker inte till att modernisera den svenska flottan och kanske skaffa något modernt fartyg utifrån. Vi har ju i dag sålt ut en del stora fartyg, inte minst från Östersjöflottan.

Vi behöver också förbättra arbetsmiljön för fiskarna och göra det svenska fisket ännu effektivare. I det sammanhanget, jordbruksministern, behövs det kortsiktigt litet mer statliga medel.

Anf. 169 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag skall inte just nu ge mig in i någon budgetdebatt. Möjligt kan jag för Christer Skoog påpeka att budgetsituationen inte är sådan att det finns överskott på medel. Vi tvingas snarare att på alla områden hålla

igen. Inte desto mindre ser jag vissa möjligheter att lösa de näraliggande problemen på sätt som jag tidigare har nämnt.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Svar på fråga 1993/94:10 om åtgärder mot olaga fiske i Öresund

Anf. 170 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Bengt Silfverstrand har frågat vilka åtgärder jag kommer att vidta för att i möjligaste mån eliminera olagligt fiske i våra kustvatten.

Jag är överens med Bengt Silfverstrand om att det olagliga fisket i Öresund är ett problem. Trålfiske är förbjudet i Öresund både på svenskt och danskt vatten. Trålfiske är också förbjudet i Skälderviken. Förekomsten av rika bestånd av sill i Öresund och Skälderviken förefaller dock vara en lockelse för mindre nogräknade fiskare och medför ett mer frekvent tjuvfiske än på många andra håll.

Övervakningen av fisket i området, som Kustbevakningen ansvarar för, försvåras främst av de korta avstånden från förbjudet till tillåtet fiskevatten. Fiskaren hinner ofta in på tillåtet vatten innan Kustbevakningens fartyg hinner fram och hävdar då att fångsten är lagligt fångad. Ytterligare en omständighet som försvårar Kustbevakningens insatser är att danska misstänkta tjuvfiskare ofta tar sin tillflykt till danskt territorialhav där svenska tillsynsmyndigheter har begränsade möjligheter att ingripa.

Jag har erfarit att Utrikesdepartementet har inlett diskussioner med det danska utrikesministeriet angående tillvägagångssätt för att förbättra samarbetet på fiskerikontrollområdet i Öresund.

Kustbevakningen har som ett av målen för sin verksamhet att inrikta och prioritera den fortlöpande sjöövervakningen i dialog med bl.a. Fiskeriverket. De förhållanden som Bengt Silfverstrand uppmärksammar talar för att dessa fortlöpande kontakter mellan myndigheterna är mycket viktiga. Vi kan inte tolerera att bestämmelserna i vår fiskerilagstiftning negligeras, än mindre att det sker regelmässigt.

Anf. 171 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på min fråga.

Det är naturligtvis positivt att det svenska Utrikesdepartementet har tagit kontakt med sin danska motpart och inlett diskussioner. Jag hoppas ändå att det bakom dessa försiktiga diplomatiska formuleringar döljer sig någonting mera handfast.

Det är alldeles uppenbart att det handlar om en organiserad brottslighet. Det olaga fisket i Öresund och Skälderviken har pågått i ca 25 år. Sedan 1985 har tjuvfisket kraftigt ökat i omfattning. Under september och oktober i år har det förekommit nästan varje natt.

Det rör sig om 8–10 danska silltrålare som opererar i ett område från Båstad i norr till Landskrona och Ven i söder. Trålarna har mycket avancerad utrustning, och vid s.k. partrålning kan fångster på upp till 100 ton bärgas

under en nattlig räd. Det är som att skjuta på sittande fågel eller att fiska i ett akvarium, som Kustbevakningen har uttryckt det. Jag kan också använda en bild som jordbruksministern är förtrogen med: Det är som om en bonde körde över till grannens ägor med sin skördetröska och lade beslag på hans skörd.

Det omfattande tjuvfisket har förorsakat stora skador för svenska fiskare. Det rör sig om skadade redskap och ett inkomstbortfall till följd av kraftigt minskad silltillgång. Uppenbarligen är de danska fiskerimyndigheternas inställning till problemet mycket ljum. Därför räcker det enligt min uppfattning inte bara med myndighetskontakter.

Hittills har man på den danska sidan åtminstone inte visat något mer påtagligt intresse av att ingripa mot lagbrytare. Därför är min följdfråga: Är jordbruksministern beredd att ta kontakt med sin danske kollega och förmå honom att ingripa och vidta mera handfasta och konkreta åtgärder för att stävja detta ofog och dessa lagbrott?

Anf. 172 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Detta är en fråga som berör flera olika områden. Kustbevakningen sorterar egentligen under försvarsministern. Jag har inför besvarandet av denna fråga haft kontakt med Försvarsdepartementet. Jag valde att svara på den, eftersom det är en fråga som i första hand rör fisket, och det har jag huvudansvar för.

Utrikesdepartementen i våra båda länder håller nu kontakt med varandra. Jag hoppas att det får den effekt som vi eftersträvar. Jag kommer kanske att ta upp den här frågan vid något samtal med min danske kollega. Det har jag ingenting emot, men där liksom här ligger detta egentligen inte primärt på den som har ansvaret för fisket.

Jag hoppas att vi skall kunna reda ut det här. Jag tror att alla, precis som jag tidigare sade, inser att vi inte kan acceptera att tjuvfisket med ökad frekvens fortsätter. Detta måste tämligen snabbt stävas.

Anf. 173 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Herr talman! Jordbruksministern har själv formulerat det som att han anser sig ha huvudansvaret för fisket. Därför är det oerhört viktigt att jordbruksministern fungerar som något slags spindel i det här nätet och trycker på, så att samlade krafter kan sättas in för att få stopp på detta ofog.

De danska silltrålare som opererar i svenska vatten utgår så gott som undantagslöst från Gilleleje. För att illustrera svårigheterna att ingripa och att lagsöka förövarna kan jag nämna ett färskt exempel:

I förra veckan tog man nästan på bar gärning två danska trålare. Man kunde beslagta utrustningen, eftersom de hade kapat den, men eftersom den inte är märkt kommer de aldrig vid en eventuell rättegång att erkänna att det är deras redskap.

Detta illustrerar att sanktionsmöjligheterna är mycket begränsade.

Man kan uppenbarligen angripa detta via en skärpning av Östersjökonventionen, eftersom man i Norge har regler som gör det omöjligt eller förbjudet att ha trålredskap ombord och vistas på felaktig sida av en territorialvattengräns.

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

Min slutsats är att det behövs en lagändring för att komma till rätta med problemen. Är jordbruksministern villig att medverka till en sådan lagändring?

Anf. 174 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Min inställning är att de lagar som vi har är tillräckliga för att komma till rätta med det här. Detta är i huvudsak en fråga om att intensifiera kontrollåtgärderna i samarbete med vårt grannland Danmark.

Jag har hittills inte övervägt behovet av någon lagändring. Om det skulle visa sig nödvändigt är jag naturligtvis beredd att tänka på det också.

Anf. 175 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Herr talman! I Norge får man enligt Östersjökonventionen inte vistas med trälredskap ombord. Om man gör det blir man avvisad.

I dessa farvatten – Kullen, Skälderviken och delar av Öresund – är det tillåtet. Uppenbarligen råder inte jämlika förhållanden. Det borde utgöra grunden för en lagändring.

Tjuvfiskarna bryter dessutom mot fyra olika lagar.

För det första kan myndighetsfartyg beordra fiskefartyg att stanna. Då är man skyldig att stanna. Detta bryter de danska trålfiskarna mot.

För det andra åker de med släckta lanternor. Det är förbjudet.

För det tredje låter sig tjuvfiskarna inte påverkas när kustbevakningen går nära fiskefartyget och försöker stoppa det. Detta är ett brott mot internationella sjövägsbestämmelser.

För det fjärde bryter de mot de bestämmelser som gäller för fisket.

Att de nu gällande lagarna inte räcker borde väl ändå, herr jordbruksminister, utgöra grunden för en skärpning. Dessutom behövs det uppenbarligen också skärpta sanktionsmöjligheter.

Anf. 176 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Såvitt jag förstår efter Bengt Silfverstrands beskrivning är problemet inte brist på lagar utan fiskarnas brist på respekt för lagarna. Bengt Silfverstrand illustrerade detta med tre exempel på situationer där man överskrider gällande lagstiftning. Jag tror att det viktigaste är att man kontrollerar att gällande lagstiftning följs. I det fallet är vi på god väg att nå resultat, hoppas jag.

Anf. 177 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Herr talman! Jag vill göra en precisering av frågan: Har man, herr jordbruksminister, olika förutsättningar med en lagstiftning i danska farvatten och en betydligt lösare, för att inte säga tandlös, lagstiftning i de svenska vattnen – jag har utförligt beskrivit de problem som råder – utgör detta en grund för en skärpning av lagstiftningen i de svenska farvattnen, på samma sätt som har skett i Norge i fråga om norska vatten. Dessutom torde vi vara överens om att det också behövs en hårdare kontroll och bättre sanktionsmöjligheter på de punkter där det uppenbarligen finns lagar.

Herr talman! Det ligger en del i vad Bengt Silfverstrand säger om den danska hållningen. Därför har vi också inlett samtal med danskarna. Där-
emot tror jag inte att det alltid går att ha exakt samma lagregler för alla vat-
ten. Öresund är ju i stor utsträckning en genomfartsled, och det är svårt att
förbjuda fiskefartyg att medföra utrustning på sådana vatten.

Som jag sade i mitt svar gör närheten mellan vatten som är tillåtna för
trålfiske och förbjudna vatten att fiskarna kan komma undan. Det är svårt
att bevisa vad som händer. En effektivare kontroll är sannolikt det mest
verkningsfulla i detta sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

29 § Svar på fråga 1993/94:44 om s.k. rotsnurr

Anf. 179 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! John Andersson har frågat mig om jag är beredd att ta nöd-
vändiga initiativ för att omfattningen av s.k. rotsnurr klarläggs så att ansvars-
och skadestandsfrågan kan få sin lösning.

Rotsnurr, som John Andersson har frågat om, är en rotdeformation som
drabbar skogsplantor vilkas rötter hindras att utveckla sig normalt. Vad John
Andersson tar upp särskilt är rotsnurr som har uppkommit hos s.k. täckrot-
splantor som har odlats i pappersrör. Sedan problemet med rotsnurr började
uppmärksammas, har både plantodlingssystemen och tekniken kring skogs-
vårdsarbetet anpassats för att förbättra resultaten.

Genom nya och bättre plantodlingssystem kan risken för rotdeformation
minskas. Vid produktionen av täckrotsplantor påverkas plantans möjlighet
att utbilda ett bra rotsystem framför allt av typen av odlingsbehållare och av
odlingstidens längd. Inom Sveriges lantbruksuniversitet pågår också forsk-
ningsprojekt som syftar till att närmare undersöka vilken inverkan dessa två
faktorer har. Också i plantskolorna bedrivs utvecklingsarbete inom detta
område.

För att få en översiktlig bild av omfattningen av plantor med dålig rotut-
veckling och stabilitet i äldre täckrotsplanteringar har Skogsstyrelsen låtit
undersöka planteringarna av tall under åren 1970–1983 hos markägarna i
norra och mellersta Sverige. Undersökningen visar att ca 2 % av den plante-
rade arealen i de berörda länen under denna period var i så dålig kondition
att den borde planteras om. Flera faktorer än rotdeformation kan vara orsak
till de dåliga planteringsresultaten, t.ex. fel härstamning hos plantorna, fel
trädslag, olämplig markberedning, dålig plantering eller uppfrysning på fin-
jordsrika marker. Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna uppmärksam-
mar detta särskilt i sin rådgivning.

Det pågår alltså redan i dag såväl forsknings- som utvecklingsarbete på det
här området. Det ingår också i skogsvårdsorganisationernas arbetsuppgifter
att noga följa upp utvecklingen i de befintliga planteringarna.

I ansvars- och skadestandsfrågor gäller för plantförsäljare samma regler
som för annan affärsverksamhet, nämligen bestämmelserna i köplagen. Om

en skogsägare anser att plantskolan har sålt en felaktig vara, får han reklamera den. Den skogsägare som anser att skogsvårdsstyrelsens tjänstemän i sin rådgivning har agerat vårdslöst eller felaktigt kan göra anspråk på ersättning av staten enligt bestämmelserna i skadeståndslagen eller i förlängningen stämma staten. Några åtgärder från min sida är mot denna bakgrund inte aktuella.

Slutligen vill jag framhålla att det givetvis är viktigt att skogsplanteringen sker med omsorg och med plantor av god kvalitet. Om så är fallet, behöver problemet med rotsnurr inte upprepas.

Anf. 180 JOHN ANDERSSON (-):

Herr talman! Jag får tacka jordbruksministern för svaret på min fråga. Att jag inte är nöjd är ju självklart, eftersom svaret är nej. Jag vill ändå kommentera svaret.

Först och främst hjälper dagens forsknings- och utvecklingsarbete inte dessa problem. Det är ju gamla historier. Redan 1973 varnade forskare just för denna följd av att man satte dessa plantor. Men då lyssnade ingen.

Jordbruksministern förklarar att en skogsägare kan reklamera en vara som är felaktig. Men det är inte så lätt att reklamera en vara, som varit i jorden i 15–20 år. Det handlar ju om sådana tidsperspektiv när det gäller dessa plantor.

Det är underligt att man alltid skall skjuta över ansvaret på den enskilda människan, i detta fall den enskilde skogsägaren, när det uppstår sådana här problem. Statens myndighet har ju inte enbart givit råd och anvisningar utan har också marknadsfört och sålt denna vara. I stället för att rekommendera att skogsägaren skall stämma staten och begära ersättning, skulle man kunna starta en samordnad utredning och klarlägga problemet ordentligt. Man blandar in så många andra saker. Det behövs en ordentlig utredning så att man om möjligt kan fastställa ansvaret och skadeståndsskyldigheten.

Anf. 181 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Det är riktigt som John Andersson säger att denna diskussion har pågått under rätt lång tid. Det är fråga om försyndelser som gjordes för många år sedan. Det är också därför som Skogsstyrelsen har tittat på detta problem och, som jag refererade nyss, kommit fram till att det finns en hel del skogsplanteringar från dessa år som inte är bra. Men inte den övervägande delen utan en relativt begränsad del av planteringarna har blivit dålig, och det är inte alla planteringar med t.ex. täckrotsplantor av detta slag som har drabbats. Därför är det mycket svårt att göra en utsaga om vem som bär skulden.

Det har faktiskt kommit in ganska många reklamationer i dessa sammanhang. Det kom väldigt många under åren 1990 och 1991. Såvitt jag har kunnat förstå arbetades det då inom skogsägarrörelsen, eftersom man skrev på i princip lika blankett och reklamerade. Det har alltså funnits en aktivitet. Jag tror inte att vi kan komma så värst mycket längre just nu. Det viktiga är att vi ser till att problemet inte upprepas och att vi tar lärdom av det som har hänt.

Anf. 182 JOHN ANDERSSON (-):

Herr talman! Det är klart att det är viktigt att man ser till att detta inte upprepas. Men man måste också åtgärda det som redan har hänt. Det finns ju regionala skillnader i fråga om dessa problem. Där klimatet är kärvat har man tydligen de största problemen. Man lär i dag kunna ta upp plantor som sattes för 15 år sedan och läsa texten på papperet som sitter omkring plantan, eftersom klimatet är sådant att papperet inte har förmultnat. Därför är detta kanske ett problem för Norrland.

Många påstår att detta är en tidsinställd bomb. Plantan kan växa ett antal år och växa riktigt bra. Men när rötterna med tiden kläms åt, får plantan problem med försörjningen och dör eller blåser omkull på grund av ett dåligt utvecklat rotsystem.

Anf. 183 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Det är rätt att svaga marker och kalla lägen har medverkat till att problemen uppkommit. Vi har därför en regional skevhet med större problem norröver.

Detta förändrar dock inte totalbilden, dvs. att den övervägande delen av planteringarna inte har drabbats. Vid en kontroll med stora skogsägare och med Skogsstyrelsen har man kommit fram till att problemet inte i dag skall övervärderas. Det viktiga är att vi ser till att inte göra dumheter inför framtiden.

Den låga förmultningsgraden på papperet i norr kan möjligen underlätta bestämmandet av vem som sålde plantan en gång i tiden för 20 år sedan.

Anf. 184 JOHN ANDERSSON (-):

Herr talman! Jag kan självfallet inte tvinga jordbruksministern att ta initiativ till en utredning i denna fråga. Eftersom jordbruksministern nämner att det har kommit in ett antal reklamationer och att skogsägare hör av sig skulle jag vilja att han överväger att fundera på saken ytterligare och åtminstone försöker skapa samordning av eventuella åtgärder. Varje enskild skogsägare skall inte behöva inleda processer var och en på sitt håll för att få sin rätt i frågan.

Anf. 185 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Denna fråga debatterades flitigt i riksdagen i slutet på 80-talet och runt 1990. Min företrädare gav ett svar här i kammaren för ungefär tre år sedan.

Vår bedömning i dag är att situationen inte nämnvärt har förändrats sedan dess. Jag skall gärna säga att jag naturligtvis skall fundera på denna fråga, liksom på alla andra frågor, om det finns allvarliga signaler. Jag vill inte på något sätt avvisa den möjligheten.

Min bedömning i nuläget är dock att någon särskild åtgärd inte är nödvändig.

Överläggningen var härmed avslutad.

30 § Svar på fråga 1993/94:47 om handelshinder vid export av papper

Anf. 186 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Herr talman! Alf Eriksson har frågat mig vad jag gör för att få bort den belgiska s.k. ECO-taxen, som han menar diskriminerar svensk export av papper och kartong till Belgien.

Det belgiska parlamentet antog i början av juli en särskild lag om miljöskatter för bl.a. dryckesförpackningar, bekämpningsmedel, batterier och pappersprodukter. Lagen träder i kraft vid olika tidpunkter beroende på vilken typ av produkt det gäller. Sålunda utgår miljöskatt på reklamtryck från den 1 januari 1994, men skatt på tidningspapper (dagstidningar) utgår först den 1 januari 1995. Vissa pappersprodukter, t.ex. tidskriftspapper och pappersförpackningar för livsmedel annat än drycker, är helt undantagna från skatteplikt. I lagen föreskrivs att en särskild s.k. uppföljningskommission skall inrättas. Denna har rätt att föreslå att vissa skatter ändras, ges en annan utformning eller slopas om skatterna riskerar att hota sysselsättningen eller annars visa sig mindre ändamålsenliga från miljösynpunkt.

Lagen ger inte rätt att diskriminera vissa produkter på grund av deras ursprung. Skulle det visa sig att lagens bestämmelser, då de omsätts i praktiken, kommer att innebära en diskriminering eller på annat sätt skapa otillåtna handelshinder för svenska produkter, kommer vi givetvis att ta upp detta på lämpligt sätt, t.ex. inom GATT eller med stöd av EES-avtalet.

Jag vill understryka att regeringen självfallet delar den målsättning som ligger till grund för övervägandena att införa särskilda miljöskatter i Belgien, nämligen behovet av att skydda miljön och hushålla med tillgängliga resurser. Även i Sverige bedrivs ett mycket aktivt arbete för att minska avfallsmängder och främja återanvändning och återvinning.

Anf. 187 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Bakgrunden till frågan är naturligtvis oron för svensk skogsindustris framtid. Vi vet att svensk skogsindustri bidrar med den största delen av nettoimporten av kapital till Sverige. Vi vet att den är mycket effektiv och att miljöinvesteringarna har varit omfattande under de senaste åren.

Det är naturligt att vissa länder, i det här fallet Belgien, vill skydda sin egen industri. Den har inte den effektivitet som den svenska pappersindustrin har.

De flesta försöker nu att arbeta för att skapa konkurrens på lika villkor. Jag tycker därför att den lag som successivt kommer att träda i kraft är stötande.

Papper är en förnyelsebar råvara. Hur man än betar sig med papperet ingår det i ett naturligt kretslopp. Därför är motivet till lagen tveklaktigt i detta hänseende.

Jag efterlyser initiativ från statsrådet redan nu, så att han så att säga stämmer i bäcken.

Anf. 188 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Herr talman! Jag delar givetvis omsorgen om den svenska skogsindustrin. Jag kan försäkra att vi på olika sätt och i olika sammanhang bevakar den svenska skogsindustrins intressen på exportmarknaderna.

Så har skett också i detta fall i den meningen att vi har agerat gentemot belgiska vederbörande för att försöka åstadkomma att skatten får en sådan utformning att den inte diskriminerar den svenska skogsindustrin.

Det är alldeles uppenbart att man i Belgien har tagit intryck av de uppvaktningar som har gjorts från utländsk sida. Det har inte bara skett från svensk utan också från andra länders sida. Jag ser den uppföljningskommision som har tillskapats som ett uttryck för detta.

Jag vill ändå säga att jag åtminstone inte i dagsläget är beredd att i första hand uppfatta den åtgärd som har vidtagits som ett sätt att diskriminera utländska producenter eller, för att vända på det, som ett sätt att främja den belgiska industrin. Det är snarare så, att det finns en omsorg om att främja återvinning. I detta fall, liksom i många andra fall, blir det en besvärlig avvägning mellan å ena sidan de syften som miljöskatterna är avsedda att främja och å andra sidan de intressen som vi givetvis vill verka för, nämligen en fri handel.

I dagsläget är jag icke beredd att säga att miljöskatten strider mot de handelspolitiska intressena och att de miljömässiga intressena tar överhanden. Vi kommer dock att nära följa utvecklingen av ärendet.

Anf. 189 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Jag delar inte riktigt uppfattningen om att ECO-taxen inte är på väg att skada handeln och om att man inte vill skydda egna intressen i Belgien. Det är nämligen så, om jag inte är felunderrättad, att den s.k. ECO-taxen omfattar den belgiska hemmaproduktionen och importen, men inte den belgiska exporten av papper.

Jag vet att man i Finland har protesterat mot ECO-taxen. Jag vet också att frågan har diskuterats i Tyskland, där man har avfört sådana här synpunkter.

Jag skall ge ett exempel som visar att man kan se ECO-taxen som ett handelshinder. Inblandningen av returfiber i tidningspapper skall i Belgien vara så låg som 20 %. Belgiens egen produktion av tidningspapper är ganska hög. När det däremot gäller övrigt tidningspapper skall inblandningsnivån vara hela 60 %, och lagen träder i kraft redan 1994. Den tillverkningen är väldigt liten i Belgien.

Anf. 190 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Herr talman! Jag vill inte påstå att den s.k. ECO-taxen inte är något handelshinder. Det kan mycket väl vara så att den blir ett handelshinder. I viss mening är det så, att alla miljöskatter riskerar att påverka den internationella handeln, och många gör det. Icke desto mindre kan det finnas fall där vi finner att skälen för miljöskatter tar över de handelspolitiska intressena. Det är en besvärlig avvägning. Vad vi på svensk sida framför allt vill verka för är att de miljömässiga bestämmelserna får en sådan utformning att de till sin karaktär är ickediskriminerande. Om man drar den fulla konsekvensen av ett resonemang som säger att man skall vända sig mot varje miljöskatt

Svar på frågor

som påverkar handeln, tror jag att man definitivt kan skrinlägga planerna på att över huvud taget införa några som helst miljöskatter.

Anf. 191 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Det här fallet är faktiskt litet speciellt, därför att om detta skulle bli omfattande i Europa, kommer man inte att klara pappersproduktionen i framtiden. I vart fall klarar man inte svensk skogsindustri, därför att den enligt mitt sätt att se har en global uppgift när det gäller pappersproduktionen eftersom vi har väldigt mycket skog i Sverige. Man kan icke tillverka papper utan en anseelig mängd s.k. färskfiber eller jungfrufiber. Därför ser jag det mer som att det behövs en överenskommelse över gränserna om hur man skall klara miljöproblemen. De är inte så enkla att varje land kan lösa dem med miljöskatter.

Anf. 192 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Herr talman! För det första: Visst är det här fallet speciellt. Varje miljöfall är speciellt. Det ligger i själva sakens natur. Man måste därför titta på varje fall för sig.

För det andra delar jag helt uppfattningen att det kommer att behövas jungfrufibrer i papperstillverkningen, vilket gör att vi aldrig kommer att slås ut helt från marknaden. Vi kommer alltid att ha en viss avsättning för vår export, men icke desto mindre kan detta utgöra ett hot mot den svenska exporten, vilket vi har all anledning att uppmärksamma.

För det tredje är det av det skälet som vi mycket noggrant kommer att följa utvecklingen på det här området, för att se om någon ytterligare åtgärd påkallas från vår sida. Då kommer vi framför allt att ha ickediskrimineringsaspekterna för ögonen.

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på fråga 1993/94:38 om permission från sluten psykiatrisk vård

Anf. 193 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Göthe Knutson har frågat socialministern vilka åtgärder han avser att vidta för att stävja släpphäntheten och frikostigheten med permissioner till våldsverkare som är intagna för sluten vård och som uppenbart är livsfarliga för omgivningen när de är på fri fot. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Göthe Knutson tar i sin fråga upp ett beslut som Justitieombudsmannen fattade tidigare i år. Efter att ha läst igenom beslutet kan jag konstatera att kritiken gäller ett antal permissionsbeslut som fattades tidigare än den 1 januari 1992, dvs. innan den nya lagen om rättspsykiatrisk vård trädde i kraft.

Vid förra veckans frågestund, där Göthe Knutson tog upp en liknande fråga, förklarade jag att skyddet för allmänheten har stärkts genom den nya lagstiftningen om psykiatrisk tvångsvård. Tingsrätten kan besluta om sär-

skild utskrivningsprövning när den dömer någon till rättspsykiatrisk vård. Det är då länsrätten som bestämmer om patienten får vistas utanför vårdinrättningens område. Åklagaren har i sin tur möjlighet att överklaga beslutet.

I lagen anges uttryckligen att skyddaspekten skall vägas in vid prövning av utestelser för patienter som genomgår rättspsykiatrisk vård. Det framgår t.ex. att arten av brottsligheten och risken för återfall särskilt skall beaktas vid beslut om permission. Det är enligt min mening av största vikt att skyddaspekterna prövas noggrant i varje enskilt fall. Det finns dock inga bedömningsmetoder som helt kan garantera att en person som genomgår rättspsykiatrisk vård inte kommer att begå nya brott vid permission eller efter utskrivning.

Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Örebro genomförde den 13 oktober 1993 – dvs. tre dagar efter händelsen i Uppsala – en inspektion vid Sätters sjukhus. Regionala tillsynsenheten kommer senare i höst att avrapportera sina erfarenheter från inspektionen och jag kommer då att få möjlighet att bedöma om några åtgärder behöver vidtas från min sida.

Jag vill också hänvisa till det svar som jag gav vid förra veckans frågestund, nämligen att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera tillämpningen av den nya psykiatrilagstiftningen. Som framgick av svaret är jag inte beredd att lämna några åtgärdsförslag innan jag tagit del av Socialstyrelsens utvärdering.

Anf. 194 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Att jag ställde en liknande fråga för en kort tid sedan visar på mångfalden av sådana här otäcka händelser.

Jag konstaterar till min glädje att det har gjorts en inspektion vid Sätters sjukhus och att det uppenbarligen är min fråga som har föranlett inspektionen. Min fråga ställdes den 12 oktober, och den 13 oktober genomfördes inspektionen vid Sätters sjukhus av Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Örebro. Då utgår jag från att man snabbt kan sortera ut det väsentliga som kom fram vid inspektionen och mycket snart ge ett svar till statsrådet, därför att när sådant här ständigt inträffar och människor blir dödligt skadade menar jag att det inte finns utrymme att invänta en byråkratisk handläggning. Jag tycker att Socialstyrelsens handläggning som statsrådet gav besked om för en vecka sedan, vilket visserligen var positivt, har varit litet långsam. Min fråga är: Skulle statsrådet vilja skynda på handläggningen?

Anf. 195 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Först tar jag upp Göthe Knutsons kommentar om att det var hans fråga som hade föranlett inspektionen. På den punkten har jag ingen kännedom om ärendet. Jag kan bara konstatera att det när det gäller att två händelser följer på varandra inte är självklart att den första har orsakat den senare, men det kan ju förstås vara så.

Vad det gäller sättet att handlägga ärendet har man, vilket både Göthe Knutson och jag har konstaterat, från Socialstyrelsens sida varit mycket snabb, oavsett vad det hela gäller. Jag räknar med att de kommer att ge mig ett svar så fort de har kunnat sammanställa det hela. Jag har ingen anledning

att tro att man på den här punkten agerar speciellt byråkratiskt. Jag kommer att ta del av den rapport som kommer att lämnas till mig.

Anf. 196 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Jag tackar för dessa ytterligare svar.

Bakgrunden till just den här frågan är den händelse som utspelades i Uppsala för cirka tio dagar sedan, då en patient vid Sätters sjukhus som var dömd till sluten psykiatrisk vård ännu en gång gick ut på fri fot i samhället och gjorde sig skyldig till övergrepp. Den här personen är en notorisk återfalls-patient.

Denna gång var det alltså en 18-åring som på intet sätt var känd från något kriminellt eller annat vådligt sammanhang som blev ett oskyldigt offer. Trots två skott i ryggen har 18-åringen uppenbarligen överlevt, och det skall vi vara evigt tacksamma för. Men tänk om han nu hade avlidit! Vilken väldig reaktion det skulle ha blivit från allmänheten, därför att det handlar ju om – det är bakgrunden till mina frågor – att allmänheten skall ha ett skydd. Därför upprepar jag här till statsrådet angelägenheten av en snabb handläggning. Det är inte statsrådet som är långsam i hanteringen, men jag är rädd för att det kan gå långsamt i den byråkratiska hanteringen.

Anf. 197 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Jag ser inte någon anledning att dela Göthe Knutsons oro på den punkten, utan jag räknar med att kunna få in den här rapporten.

Vi har några gånger tidigare varit inne på den här typen av frågor som har att göra med det moderna, civiliserade samhällets allra svåraste frågor, nämligen avvägningen mellan å ena sidan det skydd för allmänheten som vi brukar kalla för samhällsskydd och å andra sidan det djupt humanitärt problematiska i att under långa, långa perioder hålla människor inlåsta för brott de har begått eller därför att de behöver psykiatrisk vård av olika slag.

Som jag nämnde i mitt inledande svar är det dock så, att det inte finns några bedömningsmetoder som helt kan garantera att en person som genomgår den här typen av vård inte kommer att begå nya brott. När det sker är det förstås utomordentligt tragiskt.

Anf. 198 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Får jag bara avslutningsvis säga att vi i justitieutskottet, där jag är ledamot, har behandlat rättspsykiatrien flera gånger. Det väcks varje år motioner som vi handlägger. Vi förväntar oss en utvärdering av den förändring som skedde för drygt ett år sedan.

Vi kan dess värre notera att det fortfarande är näst intill samma fart på svängdörrarna på en del ställen. Om det hade funnits interneringsstraff i dag hade den här mannen inte fått gå ute på fri fot. Men nu gör man inom rättspsykiatrien en bedömning att det skall finnas andningshål i tillvaron, och då är vederbörande ute ensam, på oönskad permission. Det är det som är så farligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 199 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Eva Zetterberg har frågat mig om regeringen kommer att se över möjligheterna till dispens från bestämmelserna om husläkare.

Husläkarreformen är en angelägen reform vars syfte är att öka tillgängligheten och kontinuiteten i den öppna vården. Inte mindre viktigt är att reformen stärker den enskildes inflytande.

De viktigaste bestämmelserna om husläkare finns i lagen (1993:588) om husläkare och i en ändring i 5 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Lagbestämmelserna träder i kraft den 1 januari nästa år.

Regeringen kan inte ge dispens från lagbestämmelser. Enligt min mening finns i detta sammanhang heller inget sådant behov med anledning av de övergångsbestämmelser som finns i anslutning till lagbestämmelserna om husläkare.

Landstingen kan fram till utgången av år 1995 begränsa sitt ansvar för att organisera den öppna vården så att alla som är bosatta inom landstinget får tillgång till och kan välja en husläkare. I praktiken innebär detta att sjukvårdshuvudmännen inte behöver ha några husläkare i sin egen organisation och inte behöver ge alla invånare möjlighet att välja en husläkare förrän efter denna tidpunkt.

Jag anser att övergångsreglerna ger sjukvårdshuvudmännen tillräckligt rådrum att genomföra husläkarreformen.

Anf. 200 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Könberg för svaret på frågan. Statsrådet kanske har viss förståelse för att jag inte är nöjd med svaret.

Att jag inte är nöjd kanske spelar mindre roll, än det faktum att man runt om i flera landsting är väldigt missnöjd med beslutet om husläkare. Jag och många har förståelse för bevekelsegrunderna, dvs. att öka kontinuiteten, öka närheten osv., men vi betvivlar att det kommer att uppnås med husläkarreformen.

Jag undrar därför om statsrådet Könberg har tagit del av skrivierna, exempelvis från Blekinge, Malmöhus och Gävleborgs landsting och från en rad andra håll. I exempelvis Blekinge säger bl.a. distriktsläkare och politiker att det handlar om en slakt av primärvården. Andra säger att husläkarreformen slår sönder vården i Blekinge.

Det har alltså kommit en rad protester mot husläkarlagen, och det är det som har föranlett min fråga. Bl.a. i Blekinge har man sagt att man i den här situationen vill uppvakta statsrådet om alternativ. Man nöjer sig alltså inte med att förhala eller avvakta med att införa det hela, som statsrådet anför i svaret, utan man vill ha dispens för att införa det när man själv finner att det skulle gagna verksamheten.

Jag undrar om uppvaktningen har ägt rum, om statsrådet Könberg har tagit del av artiklarna och skrivierna samt vilka synpunkter regeringen har på detta.

Anf. 201 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Jag kan försäkra Eva Zetterberg att jag noga följer utvecklingen i landet i denna för sjukvården så viktiga fråga, för att se att detta genomförs på ett bra sätt och att det som har varit riksdagens intentioner på den här punkten fullföljs, nämligen att varje svensk som vill, för första gången någonsin, skall få möjlighet att välja sin egen läkare/en fast läkarkontakt.

Jag följer bl.a. det som har hänt i Blekinge. I de handlingar från landstinget därstädes som jag har kunnat ta del av har jag konstaterat att man i sina beslut har slagit fast att man avser att fullfölja intentionerna i husläkarlagen. Det har skett i samband med en hel del politiskt buller i frågan. I rubrikerna har det handlat om "nej till husläkare", men i texterna till de beslut som skulle tas upp i landstingsstyrelsen i dag – jag har inte kontrollerat om beslut har fattats, men jag har sett underlaget – är det uppenbart att man avser att följa lagen. Jag har ingen anledning att tro något annat.

I Malmöhus län vill man i ett beslut hemställa hos regeringen om en lagändring i en del av husläkarlagen, nämligen det som har att göra med den s.k. passiva listningen, vad som händer med de människor som inte har vare sig valt en husläkare eller aktivt avstått.

På frågan om Blekinge läns uppvaktning hos mig, kan jag svara att något sådant önskemål icke hade inkommit till mig så sent som i går när jag var på min arbetsplats.

Anf. 202 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag hoppas då att man fullföljer den intention som man har talat om, dvs. att uppvakta statsrådet Könberg i just den här frågan.

Jag kan konstatera att vi har olika synpunkter på husläkarlagen – det är inte första gången. Jag har förstått att man i Blekinge har uttryckt starka önskemål om att få dispens, men jag hoppas att inte något landsting sätter sig upp mot lagen, om man nu har fattat ett sådant beslut.

Jag har svårt att förstå varför regeringen inte kan acceptera att ett landsting på försök får dispens att låta bli att genomföra reformen. Då skulle regeringen kunna få många goda exempel, enligt sina egna värderingar, på hur bra det går i de andra landstingen jämfört med i de landsting som har fått dispens. Skulle inte det vara intressant? Vi skulle då båda få belägg för på vilket sätt primärvården blir bättre.

Anf. 203 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Jag gläder mig över det som i och för sig är självklart, nämligen att Eva Zetterberg och jag är helt överens om att de lagar som riksdagen stiftar gäller hela riket – även f.d. danska delar av riket. Det är bra att vi gemensamt kan slå fast detta från riksdagens talarstol.

Möjligen har jag uttryckt mig oklart i mitt svar, eftersom Eva Zetterberg ånyo upprepar ett önskemål om att Blekinge skulle få en dispens, som man inte har begärt. Regeringen har inte den möjligheten. Den lag som riksdagen har antagit innehåller inga dispensmöjligheter. Om Blekinge mot förmodan skulle skicka in en ansökan om dispens, kommer denna att kunna behandlas

mycket snabbt av regeringen, dvs. bara genom ett konstaterande att lagen inte medger detta.

Eva Zetterberg hade en fundering om att det skulle vara bra om något område i landet inte införde husläkare medan resten gjorde det, för att man skulle kunna göra jämförelser. Det är en intressant tankegång. Dock kan vi konstatera att husläkare har införts på försök i olika delar av landet genom åren och att erfarenheterna av detta har varit goda. Dessutom har vi haft möjlighet att studera andra länder som har haft husläkare. Det har alltså funnits många möjligheter att göra jämförelser.

Anf. 204 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag tror inte att det är samma sak att ha försöksverksamhet eller att gå till England, som Folkpartiet gärna gör, och tala om hur utmärkt det har fungerat med ett husläkarsystem där. Det är en helt annan sak när vi har en lag och ett förslag som skall genomföras i vårt land. Jag vidhåller att det skulle vara intressant att jämföra detta.

Jag förstår den juridiska aspekten att det inte är regeringen som medger dispens. Vi får då bara hänvisa Blekinge till att fullfölja den uppvaktning som man har diskuterat och se vilka andra möjligheter det finns att få dispens och vem som ger den, om inte regering eller riksdag skulle kunna göra det.

Anf. 205 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Det är inte vare sig regering eller riksdag som ger dispens. Däremot är det alltid riksdagen obetaget att ändra de lagar som den har stiftat. Det är väl ingen risk för att så sker under den här mandatperioden, och vi får hoppas att olyckan inte är framme vid valet.

Överläggningen var härmed avslutad.

33 § Svar på fråga 1993/94:46 om kurser vid folkhögskolor som har statligt stöd

Anf. 206 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Stefan Kihlberg har frågat mig om en två veckors kurs i "civil olydnad" som genomförts vid folkhögskolan i Färnebo. Frågan gäller vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att kartlägga omfattningen och förhindra att offentliga medel och resurser används till utbildningar vid folkhögskolor som "uppmanar till och stödjer kriminell verksamhet".

När Utbildningsdepartementet i somras fick kännedom om att Färnebo folkhögskola under tiden den 28 juni–11 juli i år genomförde en kurs i civil olydnad tog vi direkt kontakt med Folkbildningsrådet. Från Folkbildningsrådet har vi erfårit följande.

Rådets styrelse har behandlat ärendet och har i brev till styrelsen för Färnebo folkhögskola bl.a. konstaterat att kursen har getts sådan utformning och sådant innehåll att den inte kan betraktas som bidragsberättigad inom ramen för de syften som regering och riksdag har angett i folkbildningsför-

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

ordningen. Rådet har således konstaterat att den aktuella kursen inte kan betraktas som statsbidragsberättigad.

Enligt min mening är det direkt stötande att en folkhögskola med statsbidrag anordnar kurser som uppenbart innefattar lagbrott. Folkbildningsrådet har också påpekat att statsbidrag inte får gå till sådan verksamhet, och jag utgår från att skolan tar det ad notam.

Vad gäller regeringens möjligheter att ingripa vill jag först konstatera att konstruktionen av statsbidraget till folkbildningen är sådan att staten – i Förordningen om statsbidrag till folkbildningen – anger syftet med statsbidraget till folkbildningen. Folkbildningsrådet har sedan i uppdrag att fördela bidraget till enskilda folkhögskolor och studieförbund samt att utifrån de syften och villkor som anges i förordningen följa upp och utvärdera den verksamhet som har bedrivits. Staten kan inte med denna bidragskonstruktion direkt påverka fördelningen.

Jag ser emellertid mycket allvarligt på att kurser av detta slag anordnas inom folkbildningen – med eller utan statsbidrag – och jag kommer fortsättningsvis att uppmärksamta följande utvecklingen. Jag vill inte utesluta att sådant missbruk kan aktualisera en översyn av bidragsreglerna.

Anf. 207 STEFAN KIHLEBERG (nyd):

Herr talman! Jag börjar med att tacka statsrådet Beatrice Ask för svaret. Jag är naturligtvis till allra största delen nöjd med statsrådets svar, eftersom statsrådet delar den kraftiga reaktion som också jag har fått ta del av och själv känt.

Jag har ändå några frågor. Hur avser statsrådet att följa utvecklingen? Folkbildningsrådet har ju det direkta uppföljnings- och utvärderingsansvaret. Såvitt jag förstår av statsrådets svar har Folkbildningsrådet inte riktigt förstått allvaret. Man tycker att det är olämpligt att det används statsbidragsmedel för denna utbildning. Vidare konstaterar man att kurserna inte är statsbidragsberättigade. Men jag är inte säker på att man delar vår uppfattning, att det är stötande – för att inte säga olagligt – att anordna den typen av utbildning.

Anf. 208 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Stefan Kihlberg undrade till att börja med hur statsrådet och departementet kommer att följa utvecklingen. Vi har fortlöpande kontakter med Folkbildningsrådet, och vi får också redovisningar i olika sammanhang av vad som pågår. Det är svårt att i detalj exakt säga vad man gör, men jag kommer naturligtvis fortlöpande att fråga vad som händer och framför allt i vilken utsträckning denna skola tar till sig vad Folkbildningsrådet har sagt.

Däremot kan jag nog lugna Stefan Kihlberg när det gäller frågan om huruvida Folkbildningsrådet har insett allvaret i att man har anordnat den här typen av kurs på Färnebo folkhögskola. Jag har här det brev som man från Folkbildningsrådet har skickat, i vilket man är mycket tydlig angående folkbildningens uppgift. Man påpekar att folkbildningen skall arbeta självständigt, men att det handlar om att stärka de demokratiska krafterna och att det går en klar gräns mellan å ena sidan att belysa och föra en dialog om olika

saker som sker i samhället och å andra sidan att uppmuntra och underlätta handlingar som strider mot gängse rättsuppfattning.

Efter att ha gått igenom brevet tycker jag att det här finns en tydlighet. Det hade annars varit väldigt upprörande, eftersom folkbildningsorganisationerna ju i huvudsak har startats för att stärka demokratin och göra fler delaktiga i de demokratiska processerna. Det är klart att det går stick i stäv med dessa strävanden och ambitioner när en folkhögskola anordnar kurser i civil olydnad. Jag är således inte bekymrad över Folkbildningsrådets inställning, tvärtom.

Anf. 209 STEFAN KIHLEBERG (nyd):

Herr talman! Det gläder mig att höra. Då behöver inte heller jag bekymra mig särskilt mycket, eftersom jag känner mig förvissad om att statsrådet följer frågan och eftersom vi i grunden har helt samma uppfattning. Men det är ändå anmärkningsvärt att en enskild folkhögskola har utvecklat denna inställning. Enligt uttalanden i Ekot och tidningsuttalanden från i somras är det uppenbart att ledningen för skolan då inte tyckte att detta var olämpligt och att detta inte heller stred mot folkhögskolans goda tradition.

Avslutningsvis vill jag fråga: Har statsrådet förvissat sig om att skolans ledning via Folkbildningsrådets kontakter har förstått allvaret i detta?

Anf. 210 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag har själv inte varit i kontakt med den aktuella folkhögskolan, annat än för att få litet mer information. Jag har tagit del av Folkbildningsrådets kontakter. Också jag blir bekymrad över att ledningen för en folkhögskola och även människor utanför folkhögskolan så uppenbart saknar insikt om demokratins förutsättningar och villkor. Detta understryker betydelsen av att alla vi andra på olika sätt tydliggör vad som menas med demokrati, vad demokrati förutsätter och skälen till att rättssamhället måste överleva.

I skolsammanhang talar vi ofta om nödvändigheten av att vinna den unga generationen för dessa idéer. Men det är uppenbart att också en del vuxna bör omfattas av denna opinionsbildning. Jag utgår ifrån att den aktuella folkhögskolan har tagit Folkbildningsrådets mycket tydliga brev ad notam, som jag sade i mitt inledande svar, och att man följer detta i sin fortsatta planering. Jag tror definitivt att signalen till övriga studieförbund och folkhögskolor är mycket tydlig och att man kommer att intensifiera sitt arbete för demokrati och rättssamhället i stället för tvärtom.

Överläggningen var härmed avslutad.

34 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1993/94:38 och 62 till trafikutskottet

1993/94:79 till skatteutskottet

Prot. 1993/94:10
19 oktober 1993

Svar på frågor

35 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositionerna
1993/94:63 Ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av
visst radioaktivt avfall m.m.
1993/94:83 Bidrag till Stiftelsen Konsumenternas Bankbyrå

Redogörelse
1993/94:RR1 Riksdagens revisorers verksamhetsberättelse för budgetåret
1992/93

36 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 18 oktober

1993/94:28 av *Kristina Svensson* (s) till statsrådet Alf Svensson om biståndet till Angola:

För ett år sedan gick folket i Angola till val. Efter 16 års inbördeskrig hoppades man att freden skulle få en möjlighet. Fredsdrömmen förbyttes i mar-dröm. De få mediareportage som når ut talar om en desperat kamp för livet där man slåss om varje majskorn. Kriget i Angola har ingen CNN-närvaro och är därför föga uppmärksammat i media. Folket i Angola svälter. Antalet föräldralösa barn ökar ständigt. På sjukhusen trängs minskade. I striderna dödas tusentals. Angola är ett av Sveriges programländer.

Vilka åtgärder planerar den svenska regeringen för att snabbt bistå folket i Angola?

1993/94:29 av *Sören Lekberg* (s) till statsrådet Bo Lundgren om fastighets-taxeringen:

Nästa år skall bl.a. bostadshyresfastigheterna omtaxeras. Enligt prelimi-nära uppgifter kommer de genomsnittliga fastighetsvärdena att öka med 70 %, och många fastigheter kommer att få fördubblad fastighetsskatt eller mer. Tekniken för att beräkna fastighetsvärdena kommer att leda till särskilt höga värden i nya årgångar av bostadsbeståndet. Skillnaderna mellan nya och gamla hus kommer att öka.

Det yngre beståndet, där halv fastighetsskatt utgår, kommer t.ex. att få högre fastighetsskatt räknat i kronor per kvadratmeter än de äldre med full fastighetsskatt. För 1991 års färdigställda bostäder, som nu är skattebefriade

i fem år, kan halv fastighetsskatt 1996 komma att uppgå till 70 kr per kvadratmeter. I 60-talsbeståndet kommer full fastighetsskatt att troligtvis uppgå till 50 kr per kvadratmeter.

Detta är inte rimligt, i all synnerhet med tanke på att de nyare bostäderna har drabbats mycket hårt av dels fördubblad upptrappning av den garanterade räntan, dels av extra indragningar av räntebidrag. Den sammanlagda effekten av indragna räntebidrag och höjd fastighetsskatt kommer att få förödande konsekvenser för många hushåll.

Många reagerar nu mot den omvandling utan förnuft och rättvisa som nu sker på bostadsmarknaden. Byggentreprenörerna anser t.ex. att avvecklingen av räntebidragen sker i en snabb takt och att fastighetstaxeringen måste omprövas. Om inget görs kommer enligt byggentreprenörerna de mest sårbara fastigheterna – färdigställda efter 1985 – att under några år påföras kostnader motsvarande 2 000 till 3 000 kr i månaden för en trerumslägenhet.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet Bo Lundgren om vilka åtgärder han är beredd att vidta för att eliminera de orimliga effekter som nästa års omtaxering av hyreshusfastigheter kommer att leda till.

37 § Kammaren åtskildes kl. 19.47.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början t.o.m. ajourneringen kl. 16.32 och av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Tisdagen den 19 oktober

1 §	Val till Nordiska rådets svenska delegation	1
2 §	Justering av protokoll	2
3 §	Meddelande om svar på interpellation	2
4 §	Svar på fråga 1993/94:34 om folkomröstning om medlemskap i EG	2
	Statsminister Carl Bildt (m)	
	Ewa Hedkvist Petersen (s)	
5 §	Svar på fråga 1993/94:59 om deklaration av innehållet i blyfri bensin	7
	Miljöminister Olof Johansson (c)	
	Karl-Erik Persson (v)	
6 §	Svar på fråga 1993/94:4 om ett nytt polishus i Sölvesborg	9
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
	Christer Skoog (s)	
7 §	Svar på frågorna 1993/94:25 och 26 om beläggningen på kriminalvårdsanstalterna, m.m.	11
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
	Birger Andersson (c)	
8 §	Svar på fråga 1993/94:32 om åtgärder för att minska den ekonomiska brottsligheten	14
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
	Kenneth Lantz (kds)	
9 §	Svar på frågorna 1993/94:53 och 56 om åtgärder för att säkra tillgången på polishundar, m.m.	17
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
	Birgit Henriksson (m)	
	Per-Richard Molén (m)	
10 §	Svar på fråga 1993/94:54 om polisens bedömning av omhändertagna personers behov av vård	19
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
	Birgit Henriksson (m)	
11 §	Svar på fråga 1993/94:55 om resurserna till polisväsendet i Uppsala län	21
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
	Gunnar Thollander (s)	
12 §	Svar på fråga 1993/94:57 om polisingripanden vid demonstrationer m.m.	23
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
	My Persson (m)	
13 §	Svar på fråga 1993/94:61 om tillsynen över bevakningsföretag	25
	Justitieminister Gun Hellsvik (m)	

	Sylvia Lindgren (s)	
14 §	Svar på fråga 1993/94:3 om väderstationen på Hanö	27
	Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
	Christer Skoog (s)	
15 §	Svar på fråga 1993/94:16 om remisstid för trafikplaner	29
	Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
	Ingrid Andersson (s)	
16 §	Svar på fråga 1993/94:23 om sjöfartsstöd	33
	Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
	Karl-Erik Persson (v)	
17 §	Svar på fråga 1993/94:49 om bestämmelser om hobbyfordon . .	34
	Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
	Jan Sandberg (m)	
18 §	Svar på fråga 1993/94:65 om nattågstrafiken mellan Sundsvall och Göteborg	35
	Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
	Hans Stenberg (s)	
19 §	Svar på fråga 1993/94:51 om kostnaderna för den enskilde vid exekutiv försäljning av fastighet	38
	Statsrådet Bo Lundgren (m)	
	Inger Lundberg (s)	
20 §	Svar på fråga 1993/94:64 om momsbefrielse vid alternativmedi- cinsk behandling	40
	Statsrådet Bo Lundgren (m)	
	Ingrid Hemmingsson (m)	
21 §	Svar på fråga 1993/94:39 om Domän AB:s försäljning av skogs- mark	43
	Näringsminister Per Westerberg (m)	
	Carl Olov Persson (kds)	
	Ajournering	46
	Återupptagna förhandlingar	46
22 §	Svar på frågorna 1993/94:9 och 17 om äldreomsorgen	46
	Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
	Jan Andersson (s)	
23 §	Svar på fråga 1993/94:24 om prioriteringen av vårdnadsbidraget	50
	Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
	Jan Andersson (s)	
24 §	Svar på fråga 1993/94:29 om införande av vårdnadsbidrag . . .	51
	Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
	Hans Karlsson (s)	
25 §	Svar på fråga 1993/94:8 om karensdagarna i arbetslöshetsförsäk- ringen	53
	Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
	Ingela Thalén (s)	
26 §	Svar på fråga 1993/94:63 om det statliga stödet vid flyttning av företag	55
	Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
	Sylvia Lindgren (s)	

27 §	Svar på fråga 1993/94:5 om sillfisket i Östersjön	58
	Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
	Christer Skoog (s)	
28 §	Svar på fråga 1993/94:10 om åtgärder mot olaga fiske i Öresund	62
	Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
	Bengt Silfverstrand (s)	
29 §	Svar på fråga 1993/94:44 om s.k. rotsnurr	65
	Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
	John Andersson (-)	
30 §	Svar på fråga 1993/94:47 om handelshinder vid export av papper	68
	Statsrådet Ulf Dinkelspiel (m)	
	Alf Eriksson (s)	
31 §	Svar på fråga 1993/94:38 om permission från sluten psykiatrisk vård	70
	Statsrådet Bo Könberg (fp)	
	Göthe Knutson (m)	
32 §	Svar på fråga 1993/94:50 om dispens från bestämmelserna om husläkare	73
	Statsrådet Bo Könberg (fp)	
	Eva Zetterberg (v)	
33 §	Svar på fråga 1993/94:46 om kurser vid folkhögskolor som har statligt stöd	75
	Statsrådet Beatrice Ask (m)	
	Stefan Kihlberg (nyd)	
34 §	Hänvisning av ärenden till utskott	77
35 §	Bordläggning	78
36 §	Anmälan om interpellationer	
	1993/94:28 av Kristina Svensson (s) om biståndet till Angola	78
	1993/94:29 av Sören Lekberg (s) om fastighetstaxeringen	78

